

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼

“ਨਾਮੁ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ”

ਏਕੰਕਾਰ

ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕੋ, ਇੱਕ, ਰੱਬ/ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ/ਗੋਡ/ਅੱਲਾ/ਪਰਮਾਤਮਾ/ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ
‘ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ’ ਤੇ ‘ਹੁਕਮ’

Supreme Pure Consciousness

ਨਾਮੁ, ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ
‘ਸਬਦੁ/ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ/ਓਅੰਕਾਰ
ਧੁਨਾਂ/ਤਰੰਗਾਂ, ਸੰਗੀਤਕ ਲਹਿਰਾਂ’
ਤੇ ਨਾਮੁ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਖੇਡ

‘ਮਾਇਆ’

ਸਤੰਬਰ ੨੦੧੦

ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਤੇ ਛਪਵਾਈਆਂ ਹਨ ।

੧. ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ
੨. ਜਪ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਟੀਕਾ
੩. ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ
੪. ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਟੀਕਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ
੫. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮਾਰਚ ੨੦੦੮ ਵਿਚ ਛਪੀ ਜੋ ਵੈਬਸਾਈਟ sikhpanth.org ਤੇ sikhmarg.com ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ।
੬. ਪੁਰਾਤਨ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਅਧਯੋਜਨ ਤੇ ਉਸਤੋਂ ਨਿਰਣੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ , ਅਨੇਕਾਂ ਰਹਿਤਨਾਮੇ, ਤੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ।

ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

B-6/58, Safdar Jung Enclave

New Delhi 110029

E-mail : gurmukh_sarjit@hotmail.com

ਤਤਕਰਾ

ਲੇਖ ੧. ਭੂਮਿਕਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼.....	੧
ਲੇਖ ੨. ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਤੋਂ.....	੧੩
ਲੇਖ ੩. ਨਾਮੁ/ਨਾਮਜੋਤਿ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਆਖਿਆ	੨੭
ਲੇਖ.੪. ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥ ਨਾਮੁ.....	੩੩
ਲੇਖ ੫. ਗੁਰੂ/ਸਤਿਗੁਰੂ	੩੮
ਲੇਖ ੬. ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ	੪੫
ਲੇਖ ੭. ਮਾਇਆ	੫੩
ਲੇਖ ੮. ਗੁਰਮਤਿ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ	੬੭
ਲੇਖ ੯. ਸੇਵਾ ਪਰਉਪਕਾਰ	੮੩
ਲੇਖ ੧੦. ਹੁਕਮ.....	੮੬
ਲੇਖ ੧੧. ਨਵੀਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ.....	੯੬
ਲੇਖ ੧੨. ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤਿ.....	੧੧੨

ਲੇਖ ੧ ਭੂਮਿਕਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਿਖ ਗੁਰੂਆਂ/ਭਗਤਾਂ ਦਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿਖੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਾ: ੧੦ ਦੇ ੧੭੦੮ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਓਨ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ੮੦ ਸਾਲ ਬਾਦ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਪਰਚਾਰ-- ਇੱਕ ਝਾਤ

ਗੁਰਬਾਣੀ, ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਹੈ

ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਮਹਲਾ ੫ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ

ਬਲਿਓ ਚਰਾਗੁ ਅੰਧਾਰ ਮਹਿ ਸਭ ਕਲਿ ਉਧਰੀ ਇਕ ਨਾਮ ਧਰਮ॥

ਪ੍ਰਗਟੁ ਸਗਲ ਹਰਿ ਭਵਨ ਮਹਿ ਜਨੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥ ਪਨਾ ੧੩੮੭

(ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਪਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਸਭ ਲੋਕਾਈ ਨਾਮ ਧਰਮ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।)

ਨਾਮੁ ਤੇ ਹਰਿ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ, ਨਾਮੁ/ਹਰਿ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ
supreme pure consciousness ਹੈ।

ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹਰਿ ਆਪਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਕਹਾਯਉ ॥

ਤਾ ਤੇ ਅੰਗਦੁ ਭਯਉ ਤਤ ਸਿਉ ਤਤੁ ਮਿਲਾਯਉ ॥ ੧੪੦੮/੧੦

(ਹਰਿ, ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ, ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ। ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹਰਿ/ਨਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਨ ਤਨ ਦੇਹ ਵਿਚ ਨਾਮ/ਗੁਰੂ ਤਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਤ ਨਾਲ ਤਤ ਮਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਹਿਣਾਂ ਜੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਤਤ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਸਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੀਖਿਆ ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਡੂਰ ਜਾਣ ਦਾ

ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਨੋਟ: ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਿੰਦ/ਚੇਤਨਾ/ਜੀਵਾਤਮਾ/ਜੋਤੀ ਵਿੱਚ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੀ ਮੈਲ ਹੈ। ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ/ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਨਹੀਂ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ/ਭਗਤੀ ਕਰ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵਾਤਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ) ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਇੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਵੀ ਹੋਏ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਨਾਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਚੇਤਨਾ, ਜਿੰਦ consciousness। ਚੇਤਨਾ, ਕਰਤਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਨਾਮ ਪਰਮ ਜਿੰਦ ਹੈ supreme consciousness ਹੈ। ਨਾਮ ਪਰਮ ਜਿੰਦ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭੈ, ਭਰਮ ਤੇ ਹਉਂਬੁਧ ਵਾਲੀ ਮੈਲੀ ਜਿੰਦ/ਚੇਤਨਾ ਉਪਜੀ। ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਉ(ਜਿੰਦ), ਪਿੰਡੂ(ਦੇਹ) ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਨੇ ਰਚਿਆ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿੰਦ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਤ/ਭਗਤ ਉਸ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਭਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਨਾਮ, ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਾਧਦੇ/ਜਪਦੇ/ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਅਰਾਧਨਿ ਸਦ ਸਦਾ ਸਭਨਾ ਕਾ ਬਖਸਿੰਦੁ ॥

ਜੀਉ ਪਿੰਡੂ ਜਿਨਿ ਸਾਜਿਆ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦਿਤੀਨੁ ਜਿੰਦੁ ॥

ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਆਰਾਧੀਐ ਜਪੀਐ ਨਿਰਮਲ ਮੰਤੁ ॥

ਕੀਮਤਿ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈਐ ਪਰਮੇਸੁਰੁ ਬੇਅੰਤੁ ॥

ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸੈ ਨਰਾਇਣੁ ਸੋ ਕਹੀਐ ਭਗਵੰਤੁ ॥ ੧੩੭/੫

(ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿੰਦ ਬਖਸ਼ੀ। ਸੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਅਰਾਧਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਮੰਤੁ/ਗੁਰਮੰਤੁ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਅਰਾਧੀਏ, ਉਹ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਮ/ਨਰਾਇਣ ਵਸ ਜਾਏ ਉਹ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਰਮਲ ਮੰਤੁ=ਗੁਰਮੰਤੁ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ)

ਸਾਡੇ ਸੰਤ ਬਾਬੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਡਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਪਾ:੧੦ ਦੀ ਬਾਣੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ

ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਾਓਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਵੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੁਰਮਤਿ ਹੈ। ਦੁਰਮਤਿ ਜਾਏ ਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਨਾਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੇਂ ਸਜਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਮ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਰਾਧਦੇ ਹਨ ਉਹ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਭਿਮਾਨੀ ਹਸਤੀ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ।

ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਏਹਨਾਂ ਕੂੜੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਮਝਣ ਲਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਇਹਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ, ਬੇਦ ਮਤ ਵਿਚ ਗਰਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਪਾਖੰਡੀ ਹਨ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਜ ਖੋਲਨਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੇ, ਮਿਸ਼ਨਰੀ/ਪਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਉਹ ਨਾਮ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਮਨ ਭਾਂਉਂਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਆਪਸ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਸਹੀ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਣਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼:

ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ

ਧੁਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ ॥ ਪੰਨਾ ੮੭੯/੩)
(ਗੁਰਸਬਦ/ਸਬਦ ਗੁਰੂ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧੁਨ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਜਪਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖਨ ਨਾਲ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ/ਸੋਝੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ/ਨਾਮ/ਸਬਦ ਦਾ ਅੰਤਰਗਤਿ ਅਨੁਭਵੀ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੀ ਜਿ ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਰੰਗੁ ਲਾਇ ॥ ਪੰਨਾ ੧੩੪੬/੧੧
(ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਬਦਗੁਰੂ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ/ਨਾਮ/ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਗਿਆਨ ਸੱਚੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ/ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਪਜਨਾ। ਸਾਡੇ ਟੀਕਾ ਕਾਰ ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਗ਼ਲਤ ਅਰਥ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇਨਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ, ਮਨ ਬੁਧੀ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਂਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਅਰਥ

੧, ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਕਾਰ ਉਤਪੰਨਿ ਹੋਇਆ ਗਿਯਾਨ। ੨, ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਯਾਨ। ੩, ਬਿਨਾ ਸੰਸੇ ਗਿਯਾਨ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕੇ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ, ਤੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ ੧੭੦੮ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ੧੭੧੬ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਗਲੀਆ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਸੰਘਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟੋਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਸਿਖ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਟਿਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸੂਹ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸੂਹੀਏ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਇਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਚਾਰਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਿਖ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਮਹਰੂਮ ਸਨ।

ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਗੀ ਪੁਤਰ ਬਾਬਾ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਦੇ ਚੇਲੇ ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ। ਇਹ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਸੱਤ ਹੈ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪੂਜਨ/ਆਰਾਧਨ ਯੋਗ ਅਖਰ 'ਓਮ', 'ਓਮ ਨਮੋ' ਸੱਤ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਓਮ ਮਾਇਆ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਹੈ, ਓਮ ਸੱਤ ਨਹੀਂ।

ਓਨਮ ਅਖਰੁ ਸੁਣਹੁ ਬਚਿਾਰੁ ॥ ਓਨਮ ਅਖਰ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸਾਰ ॥੯੩੧/੧

(ਓਨਮ, ਓਅੰ, ਓਮ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ, ਓਮ ਮਾਇਆ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਹੈ)

ਇਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਹੀ ਇੱਕ ਸ੍ਰੋਤ ਸੀ। ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦਸਦੀ ਹੈ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਭਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ।

ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਖਰਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਲਏ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਰਲਾਇਆ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਭੇਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫ਼ਰੀਦ ਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ ਐਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਵਿਆਕਰਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਵੀ ਨਿਰਮਲਿਆਂ/ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬੇਦ ਮਤ ਆਧਾਰਿਤ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਉਧਾਰਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ੴ' ਦੇ ਅਰਥ/ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 'ੴ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ੴ-ਇਕ-ਓ-ਕਾਰ' ਹੈ। 'ੴ' ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, 'ੴ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ। ਇਸ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦ 'ੴ' ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ੴ' ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ 'ੴ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਹਸਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਹੈ। ਟੀਕਾਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਅਰਥ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਲਏ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਲਈਏ ਤਾਂ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਹਿੰਦਸਾ ੧ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੱਖਰ ੧ (ਇੱਕ) ਨੂੰ ਏਕੰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਏਕੰਕਾਰ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਭਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ।

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਖਰ ਓਅੰਕਾਰ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਰਚਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਓਅੰਕਾਰ ਸਰੂਪ ਅਭਿਨਾਸੀ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਮ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ (ਸੁੰਨ) ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੁਧੀ ਜੀਵਿਆਂ ਤੇ ਪਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਦਾਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਤੇ ਓਅੰਕਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਹੈ। ਜੋਤਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਚੇਤਨਾਂ। ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ supreme pure consciousness ਹੈ। ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਨ ਵਾਲੀ

ਹਸਤੀ 'ਨਾਮੁ' ਜਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੋਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਵਰਤਦੀ ਹੈ।

ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੋਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹੈ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਓਮ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਲਈ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅੱਖਰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਉਂਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਏਕੰਕਾਰੁ ਸਾਚਾ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਜਿੰਨਿ ਉਪਾਇਆ ॥ ੧੧੧੩/੧

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਏਕੰਕਾਰ ਹੈ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਏਕੰਕਾਰੁ ਅਵਰੁ ਨਹੀ ਦੂਜਾ ਨਾਨਕ ਏਕੁ ਸਮਾਈ ॥ ੯੩੦/੧੧

ਗੁਰਬਾਣੀ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ਼ਟ 'ਓਮ, ਕਾਲ, ਮਹਾਂ ਕਾਲ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਮਹੇਸ਼ ਤੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ/ਅਰਾਧਨਾ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਬਣਿਆਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚੀ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਵਸਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨ/ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ, ਹੁਕਮ, ਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ।

ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ, ਕਾਲ, ਮਹਾਕਾਲ, ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ, ਕਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਰੂਪਾਂ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਰਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬੇਦ ਮਤ ਦੀ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਟੀਕਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਟੀਕਾਕਾਰ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋ ਗਏ, ਸਭ

ਟੀਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਹਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਏ ਜਾਣ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਲਈ ਉਚਾਰੀ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰ ਵਰਤ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਭੇਦ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਭੇਦ

੬ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਆਈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੱਤ ਹੈ ਤੇ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾ ੧੫ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ੧੧ ਭੱਟਾਂ ਤੇ ੩ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮਹਲਾ ੫ ਤੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗਾਧ ਬੋਧ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਆਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਅਗਾਧ ਬੋਧ ਹੈ।

ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਉਚਾਰੀ, ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਯਾਦ ਤੋਂ ਲਿਖੀ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਜਦੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅੱਖਰ ਸਮਾਨ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੱਖ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਨੇ; ਸਨ ੧੮੫੦ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ੧੮੫੦ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਠਨ ਪਾਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਤੇ ਵੇਦਾਂ, ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵੇਦ ਵਿਆਕਰਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਣਜਾਣ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਦੇਵੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰੰਸੀਪਲ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਜੋ ਸਿੱਖ ਲਿਖਾਰੀਆ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਅਜੇਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਠ ਚੱਢੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ, ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ ਸਭ ਦਾ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ।

ਪਾ: ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਵੀ ਰੂਪ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਬੰਦਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮਿਥਿਆ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿਚ ਰਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜੋ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੂਲ ਸਾਮਗਰੀ ਇਹਨਾਂ ਦੂਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਲਈ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ, ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਹਿਤ ਨਾਮੇ ਵੀ ਨਿਰਮਲਿਆਂ, ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੇ ਬੇ ਨਾਮ ਸਿਖਮੱਤ ਵਿਰੋਧੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਦ ਮਤ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਰਲਾਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰਤੀਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਿਖ ਮਤ ਬੇਦ ਮਤ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾ:੧੦ ਕ੍ਰਿਤ ਮੱਠ ਲਿਆ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੇਖ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾ:੧੦ ਦੀ ਬਾਣੀ ਕਰ ਕੇ ਜਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਿਖ ਮਤ ਨਾਲ ਧੋਖੇ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵੱਡੀ ਕੁਟਿਲ ਚਾਲ ਸੀ।

ਇਹ, ਕੱਚੀ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਾਡੀ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਤ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ, ਸਿਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਦਵਾਨ ਤੇ ਪਰਚਾਰਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਖ ਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੂਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਖੀਏ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜੋਕਾ ਸਿਖੀ ਪਰਚਾਰ ਸਿਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਿਰੋਲ ਸਿਖੀ ਪਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਮਿਸਾਲ ਲਈ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਕਹ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਥ ਪਰਵਾਨਿਤ ਸਿਖ ਰਹਿਤਨਾਮੇਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਖਿਆ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਮਝਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੇਦ ਮਤ ਤੋਂ ਆਈ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ (੪੯) ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਯੁਗਾਂ ਦੇ ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਅਖਰਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਘੜਿਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਖਰ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਪਨ ਵਾਲੇ ਨਾਮਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਨੇ ਬੇਦ ਮਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ

ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖ ਗੁਰੂਆਂ ਤੁੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਦਾਂ ਦੇ ਸਭ ਕਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।

ਸਤਿਜੁਗਿ ਸਤਿਗੁਰ ਵਾਸਦੇਵ ਵਵਾ ਵਿਸਨਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ।

ਦੁਆਪਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸਨ ਹਾਹਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪਾਵੈ ।

ਤ੍ਰੇਤੈ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਜੀ ਰਾਰਾ ਰਾਮ ਜਪੇ ਸੁਖੇ ਪਾਵੈ ।

ਕਲਿਜੁਗਿ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦ ਗਗਾ ਗੋਵਿੰਦ ਨਾਮੁ ਅਲਾਵੈ ।

ਚਾਰੇ ਜਾਗੇ ਚਹੁ ਜੁਗੀ ਪੰਚਾਇਣ ਵਿਚ ਜਾਇ ਸਮਾਵੈ ।

ਚਾਰੇ ਅਛਰ ਇਕ ਕਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪੁ ਮੰਤ੍ਰੁ ਜਪਾਵੈ ।

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਮਿਥਿਅਕ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਰਲਾ ਦਿਤਾ । ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਇਆ । ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ/ਬੇਦ ਮਤ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ।)

ਵਾਰ ੨੪. ਪਹਿਲਾ ਬਾਬੇ ਪਾਯਾ ਬਖਸੁ ਦਰਿ, ਪਿਛੇ ਦੇ ਫਿਰਿ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ।

ਰੇਤੁ ਅਕੁ ਆਹਾਰੁ ਕਰਿ, ਰੋੜਾਂ ਕੀ ਗੁਰ ਕਰੀ ਵਿਛਾਈ ।

ਭਾਰੀ ਕਰੀ ਤਪਸਿਆ, ਵਡੇ ਭਾਗੁ ਹਰਿ ਸਿਉ ਬਣਿ ਆਈ ।

ਬਾਬਾ ਪੈਧਾ ਸਚੁ-ਖੰਡਿ ਨਉ ਨਿਧਿਨਾਮੁ ਗਰੀਬੀ ਪਾਈ।

(ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਗਾਹੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪਾਈ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਘਾਲ ਕਮਾਈ, ਰੇਤ ਅੱਕ ਦਾ ਭੋਜਨ ਕਰਕੇ, ਰੋੜਾਂ ਦਾ ਫਿਰ ਬਿਸਤਰਾ ਕੀਤਾ, ਵੱਡੀ ਤਪਸਿਆ ਕੀਤੀ, ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਬਣ ਆਈ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਸਚ ਖੰਡ ਵਿਚੋਂ ਨੌ ਨਿਧਿ ਨਾਮੁ, ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਪਾਈ।)

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਭਾਰੀ ਤਪਸਿਆ ਕੀਤੀ ਰੇਤ ਅੱਕ ਦਾ ਆਹਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰੋੜਾਂ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਇਹ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਬੇਦ ਮਤ ਦੀ ਤਪਸਿਆ ਹੈ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਜਪ ਤਪ ਹਠ ਕਰਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਬੇਦ ਮਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਪਾਂ ਤਪਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ

ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾਰੁ ਸੁ ਦ੍ਰਿੜੁ ਨਾਨਕਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿਉ ॥

(ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਚੇ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ) ੧੩੯੫/੨

ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਹਰਖ ਸੁਖ ਮਾਨ ਮਹਤ ਅਰੁ ਗਰਬ ॥

ਮੂਸਨ ਨਿਮਖਕ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਿ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਦੇਂਉ ਸਰਬ ॥ ੧੩੬੪/੨
(ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ, ਸੁਖ, ਵਡਿਆਈ, ਨੂੰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਨਿਮਖ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾਂ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿਆਂ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਭਾਵ ਸਮਝਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੁਕਤੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅੱਖਰ/ਸਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਉਸੇ ਅੱਖਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਉਧਾਰਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਗੁਰੂ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਹੈ। ਪਰ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਗੁਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਬੀਰ ਮਾਇ ਮੂੰਡਉ ਤਿਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਜਾ ਤੇ ਭਰਮੁ ਨ ਜਾਇ ॥
ਆਪ ਡੁਬੇ ਚਹੁਬੇਦ ਮਹਿ ਚੇਲੇ ਦੀਏ ਬਹਾਇ ॥ ਪੰਨਾ ੧੩੬੯/੧੯

ਕਬੀਰ ਬਾਮਨੁ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜਗਤ ਕਾ ਭਗਤਨ ਕਾ ਗੁਰੁ ਨਾਹਿ ॥
ਅਰਝਿ ਉਰਝਿ ਕੇ ਪਚਿ ਮੂਆ ਚਾਰਉ ਬੇਦਹੁ ਮਾਹਿ ॥ ਪੰਨਾ ੧੩੭੭/੭

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਸਾਡੇ ਬੁਧੀ ਜੀਵਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਨ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਟੀਕੇ ਲਿਖੇ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ, ਸਚਾ ਸੁਚਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਸਾਡੀ ਜੀਵਆਤਮਾਂ/ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਉਪਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਤਨ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨਹਤ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਪੱਧਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰੀਏ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਮੁੜ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੀ ਜਿ ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਰੰਗੁ ਲਾਇ ॥
ਪਵਿਤੁ ਪਾਵਨ ਸੇ ਜਨ ਨਿਰਮਲ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇ ॥ ੧੩੪੬/੧੧

(ਜੋ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ ਸਿਮਰਨ/ ਅਰਾਧਨਾ/ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਈ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)

ਜਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ਸੇ ਪੂਰੇ ਪਰਧਾਨ ॥

ਜਿਨ ਕਉ ਆਪਿ ਦਇਅਲੁ ਹੋਇ ਤਿਨ ਉਪਜੈ ਮਨਿ ਗਿਆਨੁ ॥ ੪੫/੧੩

(ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਰਾਧਿਆ ਉਹ ਪੂਰੇ ਪਰਧਾਨ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਇਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।)

ਪੜਣਾ ਗੁੜਣਾ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਕਾਰ ਹੈ ਅੰਦਰਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਵਿਕਾਰੁ ॥

ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਸਭ ਪੜਿ ਥਕੇ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਖੁਆਰੁ ॥ ੬੫੦/੧੧

(ਅਸੀਂ ਸਭ ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਜੀਵਦੇ ਹਾਂ। ਹਉਂ ਬੁਧ ਵਾਲੇ ਮਨ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਮਝ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਅਗੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਪੜਿਆ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਕਉਣ ਹੈ? ਸੋ ਪੜਿਆ ਸੋ ਪੰਡਿਤੁ ਬੀਨਾ ਗੁਰਸਬਦਿ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰੁ ॥ (ਗੁਰਸਬਦਿ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਗਿਆਨ।)

ਅੰਦਰੁ ਖੋਜੈ ਤਤੁ ਲਹੈ ਪਾਏ ਮੋਖ ਦੁਆਰੁ ॥ ੬੫੦

(ਗੁਰਸਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਮਤ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜਦੀ ਹੈ, ਪੜਿਆ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰ ਸਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ ਸਿਮਰਨ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਅੰਦਰ ਖੋਜੇ ਤੇ ਤਤ ਰੂਪ ਨਾਮ/ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਲਭ ਲਏ ਅਤੇ ਇਉਂ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਅਕਲਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹਨ ।

ਪੜ੍ਹੀਐ ਨਾਮੁ ਸਾਲਾਹ ਹੋਰਿ ਬੁਧੀ ਮਿਥਿਆ ॥ ਪਨਾਂ ੧੨੮੯/੮

(ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ/ਜਪ/ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਉਂਬੁਧ ਵਾਲੀ ਬੁਧੀ ਮਿਥਿਆ ਹੈ)

ਅੱਜ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਾਰਣ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਹਨ ।

੧. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਸਨ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰੰਗਤ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ । ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਰਥ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ।

੨. ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹਨ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹਨ।

੩. ਸਾਡੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਪਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਟੀਕੇ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਟੀਕਾ ਮੰਨਿਆ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਨਾਮ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਣ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਗੁਣ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਓ, ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੋ ਤੇ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲੋ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰ 'ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ' ਨੂੰ ਜਪਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਇਹ ਨਾਮ ਜਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਇਹ ਓਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਕੀ ਇਹ ਧੁਨੀਆਂ ਸੁਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ'? ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਅਪਣੀਂ ਬੁਧੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਤੇ ਗੁਰਸਬਦ ਦੇ ਨਾਮ/ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੋਝੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ/ਨਾਮ/ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਹਸਤੀ ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਪਜਨ ਵਾਲੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਰੂਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਟੀਕੇ ਵਿਚ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ/ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਸਚ/ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨ ਆਦਿ ਦੇ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਥਾਂਈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਡੀ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਨਾਮ ਵਿਚਾਰ/ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਸਚਾਈ ਤੇ ਕ੍ਰਿਆ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੇਵਲ ਉਹ ਗੁਰਸਿਖ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ।

ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ/ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨ ਸਨ।

ਇਹ ਸਭ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ/ਨਿਰਾਦਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਉਹ ਸਾਡੇ ਬੁਧੀ ਜੀਵਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸ ਗਿਆ।

ਜੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਟੀਕੇ ਤੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੇ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਗਲੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਤੇ ਅਪਣੀਂ ਵਿਚਾਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਭੇਜਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਕਰਨਗੇ। ਭੁਲਾਂ ਚੁੱਕਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦਿਉ ਤੇ ਸਭ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੋ ਜੀ।

ਲੇਖ ੨

ਸ਼ਬਦਾਰਥ: ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ, ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਰਮਾਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਸਮਝਾਂਉਂਦੇ ਹਨ

੧-ਏਕੰਕਾਰ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਜੱਮਦਾ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ 'ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ-ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਨਾਮੁ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮੁ, ੧-ਏਕੰਕਾਰ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਹੈ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਸਰੀ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਸਬਦੁ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਸਬਦੁ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਧੁਨਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਤੇ ਸਬਦੁ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ। ਨਾਮੁ ਤੇ ਸਬਦੁ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰੱਥਾ 'ਹੁਕਮ' ਹੈ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਸਬਦੁ ਤੇ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਹੀ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੱਬ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੇ ਰੱਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ-ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਨਾਮੁ, ਸਬਦੁ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ।

ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਏਕੰਕਾਰੁ ਸਾਚਾ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਜਿੰਨਿ ਉਪਾਇਆ ॥ ਪਨਾ ੧੧੧੩/੧
(ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੂੰ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਪਾਇਆ ਹੈ)

ਆਰਾਧਿ ਏਕੰਕਾਰੁ ਸਾਚਾ ਨਿਤ ਦੇਇ ਚੜੈ ਸਵਾਇਆ ॥ ਪਨਾ ੬੮੮/੪

ਸਾਡੇ ਟੀਕੇ ਤੇ ਪਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ੧ ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਟੀਕਾਕਾਰ ਤੇ ਪਰਚਾਰਕ ੧੯ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮੁ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਖਰ, ਓਅੰਕਾਰ ਇੱਕ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ, ਓਅੰਕਾਰ ਓਦੋਂ ਤਕ ਅਕਾਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਮੁੱਕ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਤਦੋਂ, ਓਅੰਕਾਰ, 'ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿੱਚ 'ੴ-ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ', ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਏਗਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ੴ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਏਕੋ ਜਪਿ ਏਕੋ ਸਾਲਾਹਿ ॥ ਏਕੁ ਸਿਮਰਿ ਏਕੋ ਮਨ ਆਹਿ ॥
ਏਕਸ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ਅਨੰਤ ॥ ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਪਿ ਏਕ ਭਗਵੰਤ ॥
ਏਕੋ ਏਕੁ ਏਕੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ॥ ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਆਪਿ ॥
ਅਨਿਕ ਬਿਸਥਾਰ ਏਕ ਤੇ ਭਏ ॥ ਏਕੁ ਅਰਾਧਿ ਪਰਾਛਤ ਗਏ ॥
ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ ਏਕ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਤਾ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਇਕੁ ਜਾਤਾ ॥ ੨੮੯/੫
(ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਮੁ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਤਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਗ ਜਾਏ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੇਵਿਹੁ/ਅਰਾਧੋ ਤੇ ਹਰਿ ਨੂੰ ਜਪੋ/ਸਿਮਰੋ। ਜਿਨਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤੇ ਹਰਿ ਨੂੰ ਜਪਿਆ ਉਹ ਹਰਿ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਏਕੰਕਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਆਰਾਧਨਾਂ/ਸਿਫਤਸਾਲਾਹ/ਬੰਦਗੀ/ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇ ਹਰਿ/ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਜਪਣ ਲਈ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।

ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੁ ਹੈ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ਜਿਨ ਕਉ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਸੇਈ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥ ੫੩/੫

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੁਣਹੁ ਜਨ ਭਾਈ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਹੁ ਬੇਗ ਬੇਗਾਲੀ ॥
ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਖਰਚੁ ਹਰਿ ਬਾਧੋ ਮਤ ਜਾਣਹੁ ਆਜੁ ਕਿ ਕਾਲੀ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਜਪਣਾ ਹਰਿ ਸੰਤੁ ਚਲੈ ਹਰਿ ਨਾਲੀ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਸੇ ਹਰਿ ਹੋਏ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਕੇਲ ਕੇਲਾਲੀ ॥ ੬੬੭/੧੯

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਅੱਖਰ, 'ਸਬਦੁ/ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਸਚ ਸਬਦ', ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਿਰਣਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਕਰਨਾਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ

ਵਿਚ, ਅੱਖਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਸਚ/ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨ ਆਦਿ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪੋ/ਸਿਮਰੋ।
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਜਪੀਐ ਮਨਿ ਸਾਚਾ ॥ ੧੦੨੨/੧੧

ਹਰਿ ਮਾਰਗੁ ਸਾਧੂ ਦਸਿਆ ਜਪੀਐ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ੩੨੧/੧੧

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੱਖਰਾਂ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਣੇ ਹਨ।

੧. ਨਾਮ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਨਾਮੁ ਤਤ, ਪਰਮ ਤਤ।

ਇਹ ਅੱਖਰ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ supreme pure consciousness, ੧ (ਇੱਕ) ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ।

੨. ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ, ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ, ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਭਗਤੀ/ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਜਪਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ/ਸਬਦ ਧੁਨ ਉਪਜਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਧੁਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ/ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਅਪਨੇ ਆਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ।

੩. ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਵਿਆਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਬਹੁਸਾਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਾਰੀ ਤਲ ਤੇ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ/ਨਾਮ/ਆਤਮਾ/ਪਰਮਾਤਮਾ/ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੋਝੀ/ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

੪. ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ, ਸਬਦ ਦਾ ਕੀਰਤਨ

ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਇਸ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਟਿਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

੫. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ

ਰਾਗੀ ਜਾਂ ਗੁਰਸਿਖ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਸੁਣ ਕੇ ਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਟਿਕਦਾ ਹੈ।

ਸਗਲ ਤਤ ਮਹਿ ਤਤੁ ਗਿਆਨੁ ॥ ਸਰਬ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਏਕੁ ਧਿਆਨ ॥
ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਮਹਿ ਉਤਮ ਧੁਨਾ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਗਾਏ ਗੁਨਾ ॥ ੧੧੮੨/੯
(ਸਾਰੇ ਗਿਆਨਾਂ ਚੋਂ ਤਤੁ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਧਿਆਨਾਂ ਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਿਆਨ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉੱਠੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਹੈ। ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਨ ਵਾਲੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਉੱਤਮ ਧੁਨਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਤਤੁ ਵਖਾਣੀ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਈ ॥ ੧੨੪੩/੧੫
(ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਤਤ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦਸਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਈ) ਤਤੁ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਨਾਮੁ ਤਤ 'ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ', 'supreme pure consciousness'

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਕੀ ਮੀਠੀ ॥ ਗਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲੈ ਕਿਨੈ ਚਖਿ ਡੀਠੀ ॥ ੧੧੩/੧੩
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਪੜਨ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਖ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਿਆਂ ਹੈ)

ਜੈਸੀ ਮੈਂ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥੨੨੨/੧੬
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਉਸ ਦੇ ਕੂੜ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਖੰਡਾ ਵਰਭੰਡਾਂ, ਜੀਵ ਜੰਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਖਸਮ ਦੇ ਆਪ ਖੇਡਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਾਂਓਂਦੀ ਹੈ।)

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨ ਮਾਨੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੯੮੨/੧੧
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜੋ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੁਕਮਾਂ ਉੱਪਰ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਕਰਮਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਏ ॥
ਮਨ ਰੇ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥ ੬੭/੧੦
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਾਨਣੁ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋਇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੂੰ ਨਾਮੁ ਜਪ ਸੁਖ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਲਈ ਨਾਮੁ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ)

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੁਖ ਪਾਵੈਗੋ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਜਪੈ ਤਿਵੈ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵ ਸਮਾਵੈਗੋ ॥੧॥ਰਹਾਉ

ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਣੀ ਪੁਰਖੁ ਪਰਖੋਤਮ ਬਾਣੀ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਵੈਗੋ ॥
ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਨਤ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਦ੍ਰਵਿਆ ਮਨੁ ਭੀਨਾ ਨਿਜ ਘਰਿ ਆਵੈਗੋ ॥
ਤਹ ਅਨਹਤ ਧੁਨੀ ਬਾਜਹਿ ਨਿਤ ਬਾਜੇ ਨੀਝਰ ਧਾਰ ਚੁਆਵੈਗੋ ॥ ੧੩੦੮/੯
(ਸਿਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਮਨ ਦ੍ਰਵਿਆ, ਨਰਮ ਹੋਇਆ ਤੇ
ਨਿਜ ਘਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜਿਥੇ ਅਨਹਤ ਧੁਨੀ ਸੁਣਦੀ ਹੈ)

ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ ॥ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਲਗਹਿ ਅਨ ਲਾਲਚਿ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਪ੍ਰਾਣੀ ॥
(ਮਨੁਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਪੜਨ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜੋ ਮਨੁਖ ਨਾਮ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦੇ
ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਹੈ) ੧੨੧੯/੧੬

ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਨਾਲ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ
ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਓਦੋਂ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤੇ, ਤੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
ਵਰਜਦੀ ਹੈ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਪਾਰ
ਨਾਮੁਤੱਤ/ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ।ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਜਿਹਵਾ
ਜਲ ਜਾਏ ਜੋ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਪਦੀ/ਸਿਮਰਦੀ ਹੈ।

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹੀਐ ਸਚੁ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ॥
ਦੂਜੀ ਕਾਰੈ ਲਗਿਆ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਪਾਵੈ ॥
ਨਾਮਿ ਰਤਿਆ ਨਾਮੁ ਪਾਈਐ ਨਾਮੇ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਸੇਵਿਐ ਫਲ ਪਾਵੈ ॥ ੭੯੧/੧੭
(ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰੀਏ ਇਹ ਸਚੀ ਕਾਰ ਹੈ।ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜਨ ਸੁਨਨ ਵਾਲੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ
ਨਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸਲਾਹੀਏ।)

ਮ: ੩ ॥ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਲਾਹੀਐ ਸਚੇ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਉ॥

ਨਾਨਕ ਏਕੁ ਛੇਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੈ ਸਾ ਜਿਹਵਾ ਜਲਿ ਜਾਉ ॥

(ਸਚੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਬੰਦਗੀ ਕਰੀਏ। ਜੋ ਜਿਹਵਾ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਜਪਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸੜ ਜਾਏ)

ਅੰਸਾ ਅਉਤਾਰੁ ਉਪਾਏਓਨੁ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਕੀਆ ॥ ਜਿਉ ਰਾਜੇ ਰਾਜੁ ਕਮਾਵਦੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਭਿੜੀਆ ॥
ਈਸਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇਵਦੇ ਅੰਤੁ ਤਿਨੀ ਨ ਲਹੀਆ ॥ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਅਲਖ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪ੍ਰਗਟੀਆ ॥
ਤਿਥੈ ਸੋਗੁ ਵਿਜੋਗਿ ਨ ਵਿਆਪਈ ਅਸਥਿਰੁ ਜਗਿ ਥੀਆ ॥ ੫੧੬/੧੪

(ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹਨ। ਜੋ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਈਸਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਦੇ/ਅਰਾਧਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਨੋਟ: ਅਜਕਲ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੁਰਾਤਨ ਰਹਿਤ ਨਾਮਿਆਂ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਣੀਂ ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਐਸੇ ਬੇਮੁਖਾਂ ਦੀ ਜਿਹਵਾ ਸੜ ਜਾਏ ਜੋ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ/ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਐਸੀ ਗ਼ਲਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਮੰਨੀਏ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨੀਏ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਆਪ ਕਰਨਾਂ ਹੈ। ਸਿਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਅਜਕਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ 'ਪੁਸਤਕ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਧਾਰ ਤੇ' ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਵੈਬ ਸਾਈਟ sikhpanth.org ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੂੜੇ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾ: ੧੦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਾ: ੧੦ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਓਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਨਾਮ ਬੇਦ ਮਤ ਵਾਲੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਿਖੇ।

ਗੁਰੂ/ਸਤਿਗੁਰੂ/ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ, ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਧਾਰਨ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਓਂਦੇ ਹਨ

ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਾਂਓਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਤੇ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ । ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰੂਪ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਨਾਮ ਤਤ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਪਰਤੱਖ ਵਸਦੀ ਹੈ।

ਜੋਤਿ ਰੂਪਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਕਹਾਯਉ ॥ ੧੪੦੮/੯

(ਹਰਿ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਾਇਆ)

ਆਪਿ ਨਰਾਇਣੁ ਕਲਾ ਧਾਰਿ ਜਗ ਮਹਿ ਪਰਵਰਿਯਉ ॥ ੧੩੯੫/੫

ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਅਰਾਧਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ। ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਾਓਨ ਲਈ ਤੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਓਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਹ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਹੈ।

ਮਨ ਰੇ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਸਾਲਾਹੀਐ ਸਹਜਿ ਮਿਲੈ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥ ੬੭/੧੦
(ਮੇਰੇ ਮਨ ਨਾਮੁ ਜਪਨ ਨਾਲ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਹਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪੂਰਾ ॥ ਤਿਸਹਿ ਅਰਾਧਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਧੀਰਾ ॥
ਅਨਦਿਨ ਜਪਉ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਮ ॥ ਤਾ ਤੇ ਸਿਧਿ ਭਏ ਸਗਲ ਕਾਮ ॥ ੨੦੨/੧੦
(ਗੁਰੂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਰਾਧ/ਸਿਮਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਧੀਰਜ ਵਾਲਾ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸਫਲ ਹੋਏ)

ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰੰਤ ਨਯਨ ਕੇ ਤਿਮਰ ਮਿਟਹਿ ਖਿਨੁ ॥
ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰੰਥਿ ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦਿਨੋ ਦਿਨੁ ॥ ੧੪੦੫/੧੪
(ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚਲਦੀ ਹੈ)

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਨੁ ਮਾਨੁ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ ॥ ਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ ॥ ੯੬੪/੩
(ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਸਬਦ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਧੁੰਨ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸਤਰਾਂ ਮੈਂ ਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ/ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਵੀ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਵੀ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਅਰਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿਚ ਨਾਮੁ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਚਾਰ

ਸਲੋਕ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਆਮੀ ਪਰਮੇਸੁਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸਖਾ ਅਗਿਆਨ ਭੰਜਨੁ ਗੁਰਦੇਵ ਬੰਧਿਪ ਸਹੋਦਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਦਾਤਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਪਦੇਸੈ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ ਨਿਰੋਧਰਾ ॥
(ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਮੁ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੰਤੁ ਨਿਰੋਧਰਾ=ਉਹ ਮੰਤੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ)
ਗੁਰਦੇਵ ਸਾਂਤਿ ਸਤਿ ਬੁਧਿ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਰਸ ਪਰਸਪਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਤੀਰਥੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਰੋਵਰੁ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਮਜਨੁ ਅਪਰੰਪਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਕਰਤਾ ਸਭਿ ਪਾਪ ਹਰਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ ਕਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਅਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ ਹਰਿ ਜਪਿ ਉਧਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ=ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮੁ
ਗੁਰਦੇਵਿ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲਿ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਮ ਮੂੜ ਪਾਪੀ ਜਿਤੁ ਲਗਿ ਤਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਮਸਕਰਾ ॥ ੨੫੦/੧

ਹੇਠਾਂ ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਰਥ ਲਏ ਹਨ

ਗੁਰਮੰਤੂ = ਧਰਮ ਦਾ ਮੰਤੂ ਜੋ ਧਰਮ ਧਾਰਣ ਸਮੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮ ਤੇ ਗੁਰਸਬਦ ਇਕ ਹੀ ਸਬਦ, 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਹੈ।
ਗੁਰਸਬਦੁ = ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼, ਗੁਰੂ ਕਾ ਵਾਕ=ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮ।
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਪੀਐ ਮਨਿ ਸਾਚਾ ॥ ੫ ੧੦੭੭/੧੧
(ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸਚੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਪੀਏ/ਸਿਮਰੀਏ)
ਗੁਰਸਬਦ = ਗੁਰਸਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਚ ਸਬਦ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਗੁਰਸਬਦੁ ਤੇ ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮ ਇੱਕ ਹੀ ਅੱਖਰ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।
ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮ=ਬੀਜ ਰੂਪ ਧਰਮ ਦਾ ਮੰਤੂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨ, ਗੁਰਸਬਦੁ ,ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ, ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਜਪਿ ਮੰਤੁ ਏਹਾ ਭਗਤਿ ਸਾਰ ਤਤੁ ॥ ੮੯੫/੭

(ਗੁਰ ਸਬਦੁ/ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਤਤ ਹੈ।)
ਗੁਰਮੰਤੁ (ਗੁਰਮੰਤੁ = ਗੁਰਮੰਤੂ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ)

ਸਭ ਤੇ ਉਤਮ ਇਹੁ ਕਰਮੁ॥ ਸਗਲ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥

ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ ਤੇਰਾ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ॥ ੮੯੫/੧੭

(ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਕਰਮ ਤੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਈਦਾ ਹੈ।)

ਗੁਰਸਬਦ ਕਮਾਇਆ , ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਿਆ ਸਿਮਰਿਆ ।

ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ= ਨਾਮ ਤਤ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ ਤੋਂ ਆਤਮਾ ਪਰਮਆਤਮਾ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਸਬਦ ਬਿਚਾਰ = ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਤਤ ਦਾ ਜਾਣਨਾ ।

(ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ ਤੇ ਸਬਦ ਬਿਚਾਰ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ)

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੜਾ ਚਿਤਾਰ ਨਾਨਕ ਦੁਖ ਨ ਥੀਵਈ॥ (ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਵਿਆਪਦੇ)

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਹਰੀ ਨੂੰ ਪਾਉਨ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ।

ਹਰਿ ਮਾਰਗ ਸਾਧੂ ਦਸਿਆ ਜਪੀਐ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ੩੨੧/੧੧

ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਿਨੀ ਨ ਸੇਵਿਓ ਸਬਦਿ ਨ ਕੀਤੇ ਵੀਚਾਰੁ ॥

ਅੰਤਰਿ ਗਿਆਨੁ ਨ ਆਇਓ ਮਿਰਤਕੁ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ॥ ੮੮/੧੩

(ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪ/ਸਿਮਰਿ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੇਵਿਆ/ਅਰਾਧਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਉਪਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਰਿਆ ਹੈ।)

ਚਲਤ ਬੈਸਤ ਸੇਵਤ ਜਾਗਤ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਰਿਚੈ ਚਿਤਾਰ ॥ ਪਨਾ ੧੦੦੬/੧੯

(ਚਲਦਿਆਂ, ਬੈਠਿਆਂ, ਸੌਂਦਿਆਂ, ਜਾਗਦਿਆਂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਚੇਤੇ ਰੱਖ)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੋ/ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰੋ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਹ ਭਾਈ ॥ ਓਹ ਸਫਲ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਪਾਇਆ ॥ ੬੨੯/੧

(ਗੁਰੂ ਜੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਨ ਤੇ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਸੀਂ ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਗਾਂਵਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਗਾਵਨ ਨਾਲ ਸੁਖ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਨਾਮੁ ਜਪਨ/ਬੋਲਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਹਰ ਗੁਰਸਿਖ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੀਰਤਨ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਤ ਰਹਉ ਜਬ ਲਗੁ ਘਟਿ ਸਾਸੁ ॥੮੧੮/੧੦

ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਕੀਨੀ ਦਾਤਿ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਕੀਰਤਨ ਕਉ ਭਈ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤਿ ॥ ੬੮੧

ਸਾਡੇ ਪਰਚਾਰਕ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ।

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮੁ ਬਿਚਾਰ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ, ਗੁਰਸਿਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਤਮਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਬਦ =ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੰਦ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਉਚਾਰੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਬਦ ਕਹੀਦਾ ਹੈ

੨- ਸਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਧੁੰਨ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰ

੩ ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ- ਕਰਤਾਰ- ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁੰਨ ਚੇਲਾ

੪- ਨਾ ਸਬਦ ਬੂਝੈ ਨ ਜਾਣੈ ਬਾਣੀ

ਸਬਦ = ਧੁੰਨ, ਧਵਨੀ ਆਵਾਜ਼, ਸੁਰ, ਤਰੰਗ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਬਦ ਜਾ ਅਨਹਦ ਸਬਦ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਬਦ ਤਰੰਗ, ਸਵਰ, ਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹੈ । ਪਸਰਿਓ ਆਪ ਹੋਇ ਅਨਿਕ ਤਰੰਗ ॥

ਆਪੇ ਸਿੰਝੀ ਨਾਦ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਧੁਨਿ ਆਪ ਵਜਾਏ ਆਪੇ ੬੦੫

(ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਿ ਕੀਰਤਨੀ ਧੁਨ ਹੈ, ਧੁੰਨ= ਨਾਦ ਦੀ ਗੂੰਜ। ਸਬਦ 'ਓਅੰਕਾਰ' ਸਬਦਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ '੦ਮ' ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ ਨਹੀਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਹੈ।)

ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਰੇਖ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਧੁੰਨ sound ਹੈ, ਅਨਹਦੁ ਸਬਦੁ ਤੇ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ।

ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰਸਬਦਿ ਜਾਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਭੋਗੋ ॥

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਮਿਲਿਆ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਜੋਗੋ ॥ ੯੨੧/੧੮

(ਗੁਰਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ, ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ/ਅਨਹਦ ਧੁੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆਂ ਤੇ ਜਾਣਿਆਂ ਨਾਮਰਸੁ/ਹਰਿਰਸੁ ਦਾ ਸਵਾਦ ਆਇਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸਤਰਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।)

ਰੁਣ ਝਣੇ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦੁ ਨਿਤੁ ਉਠਿ ਗਾਈਐ ਸੰਤਨ ਕੈ ॥

ਕਿਲਵਿਖ ਸਭ ਦੋਖ ਬਿਨਾਸਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ ਗੁਰ ਮੰਤਨ ਕੈ॥ ੯੨੫/੧੨

(ਰੁਣ (ਬਾਰੀਕ ਗਾਵਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼), ਤੇ ਝੁਣ (ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼) ਭਾਵ ਮਿੱਠੀ ਰਸਦਾਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਜਪਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਿਤ ਉਠ ਕੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਜਪਨ ਨਾਲ ਸਭ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤਨ= ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ)

ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਤਰਾਂ ਘੁੰਘਰੂ, ਤਬਲਾ ਆਦਿ। ਅਨਹਤ ਵਾਜੇ ਵਜਹਿ ਘਰ ਮਹਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ ॥

ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕੁ ਸਹਜਿ ਰਹੈ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਕੰਤੁ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੨੪੭/੧੯

(ਜਦੋਂ ਅਨਹਤ ਵਾਜੇ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ।)

ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾਮ, ਬ੍ਰਹਮ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੂਝ, ਬੂਝ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿਚ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਮੰਗਲ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਏਥੇ ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ ਕੋਡ ਅਨੰਦ ਹਨ, ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਦੀ ਲੀਲਾ/ਖੇਡ, ਚਉਥੇ ਖੰਡ ਵਿਚ ਦਿਸਦੀ ਹੈ।

ਗਿਆਨ ਖੰਡ ਮਹਿ ਗਿਆਨੁ ਪਰਚੰਡੁ ॥ ਤਿਥੈ ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ ਕੋਡ ਅਨੰਦੁ ॥ ੭/੧੮

ਸਬਦਿ = ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਬਦ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਚੈ ਸਬਦ ਸਹਜ ਧੁੰਨ ਉਪਜੈ।

੧੨੪੩

(ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਹਿਰਦੈ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਕਰੀਏ ਤਾਂ

ਗੁਰਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਤਰੰਗਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਬਦ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧੁੰਨ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਸੁਣਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।)

ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ ਸਬਦ, ਏਕੰਕਾਰ, ਅਨਹਤ, ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਕੀਰਤਨੀ ਧੁਨਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਧੁਨਾਂ/ਲਹਿਰਾਂ/ਤਰੰਗਾਂ ਸਬਦ ਸਰ, ਸਬਦ ਦਾ ਸਰੋਵਰ, ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਸਰੋਵਰ ਹਨ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਦਾ ਮਨ ਇਸ ਨਿਰਮਲ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਸਨਾ ਨਾਮ ਜਪੋ ਤਬ ਮਥੀਐ ਇਨ ਬਿਧ ਅਮ੍ਰਿਤ ਪਾਵਹੁ ।

(ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਧੁਨਾਂ ਅੰਦਰ ਰਿੜਕੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਬਦੁ/ਨਾਮੁ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ।)

ਅਰਾਧਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੇਵਾ/ਪੂਜਾ/ਜਪਣਾ

ਆਰਾਧਨਾ ਆਰਾਧਨ ਨੀਕਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਆਰਾਧਨਾ

ਸਿਫਤੀ = ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਹੈ।

ਸੇਵਾ = ਸੇਵਾ ਖਿਦਮਤ ਉਪਾਸਨਾ ਨਾਮੈ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ ਸਹਜਿ ਸੇਵਾ । (ਨਾਮ ਦੀ ਸੇਵਾ = ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ)

ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ = ਗੁਰਸਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਸੁਰਤਿ ਧਿਆਨ

ਸਬਦਿ ਸਵਰ = ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਸੁਰ ਧਵਨੀ ਵਿਚ ਧਿਆਨ

‘ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ’ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਸਤਰਾਂ ਹਨ -

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਜਾ ਕਾ ਨਾਉ ॥

ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਹਉ ਤਿਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ ॥ ੫੧੫

(ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਚਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸੇਵਿਆ/ਸਿਮਰਿਆ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ)

ਆਪ ਬੀਚਾਰ ਸੁ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ । ਆਪ ਬੀਚਾਰ = ਆਪਨੀਂ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਣਨਾ। ਆਪ ਬੀਚਾਰ ਅਪਨੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ, ਅਪਨੇ ਆਪੇ ਦੀ ਸੋਝੀ ਗਿਆਨ। ਇਹ ਸੋਝੀ, ਗਿਆਨ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਇਹ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕੇਵਲ ਪਰਚਾਰਕ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ।

ਜੀਵਆਤਮਾ ਚੈਤਨਯਰੂਪ ਰੂਹ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਤਤਵ ਹੈ । ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਓਹ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਦਾ ਬੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੰਦ/ਜਾਨ/ਚੇਤਨਾ consciousness ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰਮਾਤਮਾ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਤਤ ਹੈ । ਨਾਮੁ, ਜਗਤਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਤੇ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਹੈ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ Supreme Pure Consciousness, ਹੈ। ਨਾਮ ਜੋਤਿ

ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ ਨਿਰਮਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਉਗਣਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ । ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਅਲੇਪ ਹੈ। ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ, ਨਿਰਮਲ, ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ

। ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿੰਦ, ਚੇਤਨਾ ,ਜੀਵਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰਣ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ । ਮਨ ਵਿਚ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਠਦੀਆਂ ਮੈਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਗਨੀਆਂ ਹਨ ਮਨ ਤਨ ਨੂੰ ਰੋਗੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਨਿਰਮਲ ਲਹਿਰਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਤੋਂ ਉਪਜ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ, ਸ਼ਾਤ, ਸੀਤਲ ਤੇ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਧਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਾਓਨ ਲਈ, ਬਾਣੀ ਸਿਧ ਗੋਸਟ ਵਿਚ ਸੁੰਨ, ਨਾਮ, ਨਾਮ ਤਤ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਅਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੋਗ ਮਤ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈਗੁਨੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿਧ ਗੋਸਟ । ਪੰਨਾ ੯੪੩/੧੩ ।

ਨਾਮ ਤਤੁ ਸਭ ਹੀ ਸਿਰਿ ਜਾਪੈ ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਦੁਖ ਕਾਲ ਸੰਤਾਪੈ ॥

(ਨਾਮ ਤਤੁ, ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ, ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤਤੁ ਪਰਮ ਤਤੁ ਹੈ । ਨਾਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਲ ਦਾ ਦੁਖ ਵਿਆਪਦਾ ਹੈ ।)

ਤਤੋ ਤਤੁ ਮਿਲੈ ਮਨੁ ਮਾਨੈ ॥ ਦੂਜਾ ਜਾਇ ਇਕਤੁ ਘਰ ਆਨੈ ॥

(ਮੈਲਾ ਆਤਮਤਤੁ/ਜੀਵਾਤਮਾਂ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਤਤੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਈ ਦਾ ਭਰਮ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।)

ਬੋਲੈ ਪਵਨਾ ਗਗਨੁ ਗਰਜੈ ॥ ਨਾਨਕ ਨਿਹਚਲ ਮਿਲਣੁ ਸਹਜੈ ॥ ਪਦਾ ੫੦ ਪੰਨਾ ੯੪੩/੧੪

(ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਵਨਾ, ਪਵਨਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ, ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਜਾਂ ਸਿਰ ਅੰਦਰ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਤੇ ਗਰਜਦੀ ਹੈ ਤਦੋਂ ਜੀਵਾਤਮਾ ਦਾ ਮੇਲ ਸਹਜ ਸੁਭਾਏ ਪਰਮਆਤਮਾ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੋੜ ਮੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ।)

ਅੰਤਰਿ ਸੁੰਨੰ ਬਾਹਰਿ ਸੁੰਨੰ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸੁੰਨ ਮਸੁੰਨੰ ॥ ਚਉਥੇ ਸੁੰਨੈ ਜੋ ਨਰੁ ਜਾਣੈ ਤਾ ਕਉ ਪਾਪ ਨ ਪੁੰਨੰ ॥

(ਮਨੁਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁੰਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ ,ਜੋਗੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤਿਭਵਣ ਦੀ ਸੁੰਨ ਤਕ ਹੈ । ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਮਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ।)

ਘਟਿ ਘਟਿ ਸੁੰਨ ਕਾ ਜਾਣੈ ਭੇਉ ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਉ ॥

ਜੋ ਜਨੁ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਰਾਤਾ ॥ ਨਾਨਕ ਸੋਈ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ॥ ਪਦਾ ੫੧ ਪੰਨਾ ੯੪੩/੧੬

(ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਸੁੰਨ ਦਾ ਭੇਦ ਜਾਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਮਾਇਆ ਦੀ ਕਾਲਖ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰਤਾ ਹੈ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮ ਸਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਸੁੰਨੋ ਸੁੰਨੁ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨੁ ਕਹਾ ਤੇ ਹੋਈ ॥੯੪੩/੧੭

(ਸੁੰਨ ਦੀ ਗਲ ਜੋਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋਗੀ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦਾ । ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਮਨੁਖ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰਤਾ/ਮਗਨ ਹੈ ਉਥੇ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨ ਹੈ ।)

ਅਨਹਤ ਸੁੰਨਿ ਰਤੇ ਸੇ ਕੈਸੇ ॥ ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜੇ ਤਿਸ ਹੀ ਜੈਸੇ ॥

ਓਇ ਜਨਮਿ ਨ ਮਰਹਿ ਨ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਨੁ ਸਮਝਾਹਿ॥੧੭੯੩/੧੭

(ਜੋ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਰਤੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿਸਤੋਂ ਉਪਜੇ ਹਨ ਉਸ ਜੈਸੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਇਹ ਗਿਆਨ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।)

ਨਉ ਸਰ ਸੁਭਰ ਦਸਵੈ ਪੂਰੇ ॥ ਤਹ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨੁ ਵਜਾਵਹਿ ਤੂਰੇ ॥

ਸਾਚੈ ਰਾਚੇ ਦੇਖਿ ਹਜੂਰੇ ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਸਾਚਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ॥

ਗੁਪਤੀ ਬਾਣੀ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥ ਨਾਨਕ ਪਰਖਿ ਲਏ ਸਚੁ ਸੋਇ ॥ ਪਦਾ ਪੜ ੯੪੩/੧੯

(ਜਿਸ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਨਉ ਸਰ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਲੋਂ ਹਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਨਹਦ ਧੁੰਨ ਦਸਮ ਦੁਆਰ/ਸਿਰ ਵਿਚ ਗਰਜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਤਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮਾਤਮ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਸਹਜੇ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਹ ਸਚ ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਹਨ ਤੇ ਸਚੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਪਰਮਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਘਟ ਵਿਚ ਵਿਅਪਕ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਉਹਨਾ ਲਈ ਗੁਪਤੀ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨਾਂ, ਅਨਹਦ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਅਪਣੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।)

ਲੇਖ ੩

ਨਾਮ/ਨਾਮਜੋਤਿ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਆਖਿਆ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਨਾਂ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੋਈ ।

ਬਲਿਓ ਚਰਾਗੁ ਅੰਧਾਰ ਮਹਿ ਸਭ ਕਲਿ ਉਧਰੀ ਇਕ ਨਾਮ ਧਰਮ॥

ਪ੍ਰਗਟੁ ਸਗਲ ਹਰਿ ਭਵਨ ਮਹਿ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਪਨਾ ੧੩੮੭/੨

(ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਪਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਸਭ ਲੋਕਾਈ ਨਾਮ ਧਰਮ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਨਾਮ ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਮਾਰਗ ਹੈ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ।)

ਨਾਮ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ, “ਏਕੰਕਾਰ ਹੈ”। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਬਿਨਾਸੀ ਸਦ ਜੀਵਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਹੋਸ਼ ਵਾਲੀ, ਰੂਪ, ਰੇਖ ਰੰਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਸ਼ਬਦ, ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ। ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ Supreme Consciousness। ਨਾਮ ‘ਏਕੰਕਾਰ’ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰੱਬ, ਅੱਲਾ, ਭਗਵਾਨ, ਗੋਡ, ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ, ਪਰਮ ਆਤਮਾਂ, Supreme Consciousness, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨੀਆਂ ਜਾਂ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ, ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨਹਤ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ, ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਜੀਵਆਤਮਾਵਾਂ ‘life consciousness of all species in the universe’, ਨੂੰ ਉਪਾਉਨ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਾਉਨ/ਸਿਰਜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਉਹ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਹੁਕਮ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸੀਖਿਆ ਦੀਖਿਆ, ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਜਾਂ ਗੁਰਸ਼ਬਦ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ, ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਧਿਆਨ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰ ਕੇ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਤੇ ਉਸਦੀ ਉਪਾਈ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਦੇਖਿਆ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਘਟ ਘਟ ਵਾਸੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਮਨ ਦੀ ਖੋਜ ਹੈ। ਨਾਮ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੱਬ ਹੈ, ਘਟ ਘਟ ਵਾਸੀ ਹੈ। ਹਰੀ ਜਾਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪਾਉਣ/ਪਛਾਣਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ/ਭਜਨ/ਬੰਦਗੀ ਹੈ।

ਹਰਿ ਮਾਰਗੁ ਸਾਧੂ ਦਸਿਆ ਜਪੀਐ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ਪਨਾ ੩੨੧/੧੧

ਅਸੀਂ ਨਾਮੁ ਜਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੇ ਅਰਥ ਹੇਠਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸਤਰਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਏਗਾ।

ਨਾਮੁ/ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ

ਨਾਮ, ਜੋਤਿ ਹੈ। ਜੋਤਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਚੇਤਨਾ, consciousness। ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ ਚੇਤਨਾ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਤੇ ਅਧਾਰ ਹੈ।

ਨਾਮ ਜੋਤਿ, 'ਪਰਮ ਜੋਤਿ' ਹੈ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ, 'supreme pure consciousness' ਹੈ। ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਰਮਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਉਗਣਾਂ/ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਅਲੇਪ ਹੈ। ਨਾਮ, ਨਿਰੰਜਨ, ਨਿਰਮਲ, ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ। ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ 'supreme consciousness' ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ 'ਹਉਂ' ਦੇ 'ਭਰਮ ਤੇ ਭੈ' ਵਾਲੀ, ਚੇਤਨਾਂ/ਜੀਵਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਉਪਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਅਪਨੀ ਹੁਕਮ ਸੱਤਾ ਨਾਲ, ਕਰਤਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਿੰਦ/ਜੀਵਆਤਮਾ ਨੂੰ ਉਪਜਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਆਤਮਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾਮ ਤੋਂ ਆਈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਵਸਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ। ਨਾਮੁ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਸਲਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪਰਮ ਤੱਤ ਹੈ। ਨਾਮ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਪਰਮ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ ਹੈ। ਨਾਮ, 'ਏਕੰਕਾਰ' ਹੈ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ।

ਨਾਮੁ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦੀਵ ਹਸਤੀ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ, ਰੂਪ ਰੇਖ ਰੰਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਹੈ, ਨਿਰਭਉ, ਨਿਰਵੈਰ, ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ, ਅਜੂਨੀ, ਸੈਭੰ, ਹੈ। ਨਾਮੁ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਪਰਮ ਜਿੰਦ, ਹੋਸ਼ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ, ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ, ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ, ਬਖਸ਼ੰਦ ਹੈ, ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹੈ, ਨਾਮੁ ਦਾ ਕੂੜ ਰੂਪ ਹੈ, ਛਲ ਹੈ। ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਅਸਲੀਅਤ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ, ਨਿਰਗੁਨ 'ਏਕੰਕਾਰ' ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਦਾ ਸਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਨਿਰਗੁਨ ਨਾਮ, ਸਰਗੁਨ ਛਲ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਛਲ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ।

ਹੁਕਮ

ਹੁਕਮ, ਨਾਮ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰਥਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਾਮੁ ਦਾ ਗੁਣ/ਸਮਰਥਾ, ਹੁਕਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਨਾਮੁ ਤੇ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਹੀ ਨਾਮੁ ਪਰਮਚੇਤਨਾਂ ਹੈ।

ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਜੀਣਾ, ਮਰਨਾ, ਪਲਨਾ ਨਾਮ ਦਾ ਗੁਣ ਹੁਕਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਾਰਨ ਜੀਵਾਲਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ।

ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿੱਚ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ

ਬੇਅੰਤ ਸਮਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਰਹੀ ਓਦੋਂ ਸੰਸਾਰ, ਸਮਾਂ, ਆਗਾਸ, ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ, ਆਵਾਜ਼, sound ਨਹੀਂ ਸੀ॥ ਸੁੰਨ ਵਿੱਚ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਸੀ।

ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਜੇ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ/ਜੰਤ

ਜਦੋਂ ੧-ਇਕ, ਏਕੰਕਾਰ, ਨਿਰਾਕਾਰ, ਨਿਰਮਲ, ਨਾਮੁ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਜਨ ਤੇ ਵਖ ਵਖ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਖੇਡਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ Sound ਉਚਾਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਜਾਂ ਅਨਹਤ ਸਬਦ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਧੁਨ ਬਿਨਾ ਵਜਾਈ ਸੰਗੀਤਕ ਧਨ ਹੈ ਧੁਨ ਅਨਹਤ ਹੈ ਮੁੱਕਦੀ ਨਹੀਂ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨ ਜਾਂ ਨਾਮ ਧੁਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਰੰਗਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਪਸਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

॥ਪਸਰਿਓ ਅਪਿ ਹੋਇ ਅਨਤ ਤਰੰਗ॥ ਪੰਨਾ ੨੭੫/੮ । ਅਨਹਤ ਧੁਨ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਨਹਦ, ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਤੇ ਚੱਲੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਾਂ, ਸਪੇਸ ਵਧਨ ਲਗੇ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਾਰਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

(॥ਸਰਬ ਜੋਤਿ ਤੇਰੀ ਪਸਰ ਰਹੀ॥ ਪਨਾ ੮੭੬/੧੦॥) ਤੇ ਆਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਨਿਰਾਕਾਰ ਨਾਮੁ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਕਰਤੇ ਨੇ ਆਪ ਖੇਡਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਆਗਾਸ ਵਿਚ ਜੋ ਬੇਅੰਤ ਜਗ੍ਹਾ ਜੀਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੈ ਤੇ ਖਾਲੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਨਾਮ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ, ਨਾਮ ਦਾ ਕੂੜ ਰੂਪ ਹੈ, ਮਾਯਾਵੀ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਅਸਲੀਅਤ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ, ਸਬਦ, ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਜਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਹਨ। ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ, ਆਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨੇ ਅਪਨੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਧੁਨਾਤਮਕ ਨਾਮੁ/ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨੀਆਂ/ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਮ/ਹੁਕਮ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਮਾਨ ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਕਰਤੇ ਦੀ ਮਾਇਆ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ illusion ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਕਰਤੇ ਦੀ ਉਪਾਈ ਜਾਦੂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਕਰਤਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਉਂਮੈਂ, 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਦੇ ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੂੜ ਸੰਸਾਰ ਸੱਤ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਤੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ।

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਪਾਉਨ ਲਈ ਨਾਮੁ ਰੂਪ, ਨਿਰਾਕਾਰ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹਸਤੀ 'ਏਕੰਕਾਰ' ਨੇ ਅਪਨਾ ਦੂਜਾ, ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ, ਕੂੜ ਰੂਪ ਸਾਜਿਆ। ਕਰਤੇ ਦੇ ਕੂੜ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ/ਕੁਦਰਤਿ, ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਾਉਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ, ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮੈਲੀ ਚੇਤਨਾਂ life consciousness of the universe, ਕਾਲ/ਸਮਾਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ 'ਏਕੰਕਾਰ' ਦੀ ਖੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਕਾਲ, ਅਕਾਲ ਦਾ ਅਕਸ ਹੈ ਅਕਾਲ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹੈ। ਵੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ ਓਮ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਭਰਮ ਭੈ ਯੁਕਤ ਮੈਲੀ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ। ਵੇਦ ਬਾਣੀ ਓਮ ਨੂੰ ਸੱਤ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤ ਵੀ ਓਮ ਨੂੰ ਸੱਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਓਮ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਮਝ ਕੇ ਓਮ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਓਮ ਮਾਇਆ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਹੈ, ਓਮ ਨੂੰ ਅਰਾਧਨ ਵਾਲੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ, ਜੀਵਆਤਮਾਂ, ਵਿਚ, ਕਰਤੇ ਨੇ ਜਿੰਦ ਚੇਤਨਾਂ 'life consciousness' ਉਪਾਉਨ ਸਮੇਂ, ਹਉਂ ਦਾ ਭਰਮ ਤੇ ਕਰਤੇ ਦਾ ਭੈ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਅਪਨਾਂ ਵਜੂਦ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਮੈਂ ਹਾਂ', ਇਹ ਸਰੀਰ ਮੇਰਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਜੂਦ/ਹਸਤੀ ਉਪਾਵਨਹਾਰ ਹਸਤੀ ਦੀ ਛਾਇਆ/ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਅਕਸ ਮਾਨਿੰਦ ਹੈ ਕਰਤੇ ਦਾ ਕੂੜ ਰੂਪ ਹੈ ਕਰਤੇ ਦੀ ਮਾਇਆ ਹੈ। ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ, ਭੁਲੇਖੇ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਆਪਾ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਉਪਾਵਨਹਾਰ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਸਬਦ ਰੂਪ ਓਅੰਕਾਰ, ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਨਹਦ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ।

ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭੈ, ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਕਰਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸਭ ਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹਸਦਾ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਲਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖੇਡ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ, ਵਸਦੇ ਉਪਾਵਨਹਾਰ ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ/ਨਾਮ ਪਰਮਚੇਤਨਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਸੋ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੱਮਣਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਖੇਡ, ਦੁਖ, ਸੁਖ, ਤੇ ਮਰਨਾ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਕਰਤੇ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਉਮੈ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਭਰਮ ਤੇ ਭੈ ਯੁਕਤ ਚੇਤਨਾਂ/ਜਿੰਦ/ਜੀਵਆਤਮਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ, 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਦਾ ਭਰਮ/ਭੁਲੇਖਾ, ਤੇ ਭੈ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਅਧਾਰ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਪਨਾਂ ਕੋਈ ਵਜੂਦ/ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ। ਤਾਂ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾਂ 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣਾਂ ਹੈ ਤੇ ਹਉਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜੀਵਆਤਮਾ ਤੇ ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹਸਤੀ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਭਰੇ ਗੇੜੇ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਉ-ਮੈਂ ਵਾਲੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਪੁੱਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਵੀ ਆਏ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਭਾਗ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕਰਤੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਿਆਂ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ, ਨਾਮ ਰੂਪ 'ਏਕੰਕਾਰ', ਪਾਪਾਂ ਪੁੱਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਲੇਖ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਹੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਨਹੀਂ ਮੁਕਦਾ। (॥ਲੇਖੈ ਕਤਹਿ ਨ ਛੂਟੀਐ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਨਹਾਰ॥ ਬਖਸਨਹਾਰ ਬਖਸਿ ਲੈ, ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰ ਪੰਨਾ ੨੬੧ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ ਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਮੇਰੀ ਹੈ ਦਾ ਬੋਧ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਕਰ ਕੇ, ਪੰਜ ਕਾਮਾਦਿਕ/ਪੰਚ ਦੋਖ, ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਆਏ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਰ ਜਿਸਤਰਾਂ ਝੂਠ, ਫਰੇਬ, ਨਫਰਤ, ਨਿੰਦਾ ਆਦਿ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜ ਕਾਮਾਦਿਕਾਂ ਦੇ ਸਹਾਈ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਉਮੈ ਵਾਲੀ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਪੁੱਨਾਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪਾਪਾਂ ਪੁੱਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰਾਂ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਰੋਗੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ

॥ਪੰਚ ਦੂਤ ਕਾਇਆ ਸੰਘਾਰਹਿ ॥ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਸਬਦੁ ਨ ਵੀਚਾਰਹਿ ॥ ੧੦੪੫/੧੨

(ਪੰਜ ਕਾਮਾਦਿਕ ਵੈਰੀ ਕਾਇਆ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਜੀਵ ਜੰਮਦਾ ਮਰਦਾ ਹੈ ਗੁਰਸਬਦੁ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ) ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਾਮਾਦਿਕ ਵੱਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਆਰੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਮਲ ਹੋਇਆ ਮਨ, ਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਦਾਰੂ, ਗੁਰਸਬਦੁ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਮਾਈ ਹੈ।

ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ ਦਾਰੂ ਭੀ ਇਸੁ ਮਾਹਿ ॥

ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜੇ ਆਪਣੀ ਤਾ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਹਿ ॥ ਪਨਾ ੪੬੬/੧੮

(ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਹਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰੇ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੈਂ ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਅਹੰ ਰੋਗ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਚ ਦੋਖ ਤੇ ਭਰਮ/ਅਹੰ ਰੋਗ, ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹਟਨ ਤਾਂ ਹੀ ਜੀਵ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ॥

ਐਸੇ ਗੁਨੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੀਨ ॥ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਰੁ ਅਹੰ ਰੋਗ ਇਹ ਤਨ ਤੇ ਸਗਲ ਦੂਰ ਕੀਨ ॥ ੭੧੬/੨

ਭਰਮ ਭੀਤਿ ਖੋਈ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਏਕੁ ਰਵਿਆ ਸਰਬੰਗਨਾ ॥ ੧੦੮੦/੧੧

(ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਭਰਮ ਦੀ ਕੰਧ ਹਟਾ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਭ ਥਾਈਂ ਇੱਕੋ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਨਹਦ ਧੁੰਨਾ ਨਾਮ ਧੁੰਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਵਿਆ/ਪਸਰਿਆ ਹੈ)

ਪੰਨਾ ੯੫੪/੧੨

ਨਉ ਦਰਵਾਜੇ ਕਾਇਆ ਕੋਟੁ ਹੈ ਦਸਵੈ ਗੁਪਤੁ ਰਖੀਜੈ ॥

(ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਪਤੁ ਵਸਦਾ ਹੈ

ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਨ ਖੁਲਨੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਖੁਲੀਜੈ ॥

(ਭਰਮ/ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਖੁਲਦੇ ਨਹੀਂ, ਭਰਮ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤਿਆਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ਧੁਨਿ ਵਜਦੇ ਗੁਰਸਬਦਿ ਸੁਣੀਜੈ ॥

(ਓਥੇ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨੂੰ ਗੁਰਸਬਦ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਤਿਤੁ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਚਾਨਣਾ ਕਰਿ ਭਗਤਿ ਮਿਲੀਜੈ ॥

ਸਭੁ ਮਹਿ ਏਕੁ ਵਰਤਦਾ ਜਿਨਿ ਆਪੇ ਰਚਨ ਰਚਾਈ ॥

(ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਾਨਣਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਕਰ ਨਾਮ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ/ਤ੍ਰਾਂਗਾਂ/ਲਿਹਰਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾਂ ਇਥੋਂ ਹੋਈ।)

ਲੇਖ ੪

ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥ ਨਾਮੁ

ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਪਦਾਰਥੁ ਨਾਮੁ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵਸਿ ਰਸਿ ਰਸਿ ਮਾਨੁ ॥

ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਦੇਖੈ ਸਭੁ ਸੋਈ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲਾ ਬੂਝੈ ਕੋਈ ॥
ਵਿਣੁ ਭੈ ਪਇਐ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥ ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ॥
ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਪਦਾਰਥੁ ਨਾਮੁ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵਸਿ ਰਸਿ ਰਸਿ ਮਾਨੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗਿਆਨੁ ਗਿਆਨੁ ਕਥੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ਕਥਿ ਕਥਿ ਬਾਦ ਕਰੇ ਦੁਖੁ ਹੋਈ ॥
ਕਥਿ ਕਹਣੈ ਤੇ ਰਹੈ ਨ ਕੋਈ ॥ ਬਿਨੁ ਰਸ ਰਾਤੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥
ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਸਭੁ ਗੁਰ ਤੇ ਹੋਈ ॥ ਸਾਚੀ ਰਹਤ ਸਾਚਾ ਮਨਿ ਸੋਈ ॥
ਮਨਮੁਖ ਕਥਨੀ ਹੈ ਪਰੁ ਰਹਤ ਨ ਹੋਈ ॥ ਨਾਵਹੁ ਭੂਲੇ ਥਾਉ ਨ ਕੋਈ ॥ ੮੩੧/੯

(ਨਾਮੁ, ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥੁ ਅਮੋਲਕ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਨਾਮੁ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੋਝੀ/ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੇ ਭੈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੇ ਇਹ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਗਤੀ/ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਰਤਿਆਂ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨ, ਸਬਦ/ਨਾਮ ਵਿਚ ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਟਿਕਾਓ, ਸਭ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਵਿਤੱਰ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਬੈਠਣੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਭੁੱਲਾ ਹੈ ਉਹ ਮਨਮੁਖ ਹੈ, ਸਚੀ ਰਹਿਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰੁ ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਤ ਸਚੀ ਸੁਚੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਵਿਤੱਰ ਮਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪਵਿਤੱਰ ਰਹਿਣੀ ਉਪਜਦੀ ਹੈ, ਜਿਤਨਾਂ ਚਿਰ ਮਨ ਮੈਲਾ ਹੈ ਰਹਿਣੀ ਵਿਭਚਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮੈਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਭੁੱਲੇ ਮਨੁਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਥਾਂਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਨਾਮੁ, ਜੋਤਿ ਹੈ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ, ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਉਸ ਹਸਤੀ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰਥਾ ਹੈ॥ ਨਾਮੁ ਆਪਨੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਤਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਾਵਨ ਵਾਲਾ ਪਰਮ ਤਤ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ, 'ਨਾਮੁ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥ' ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਗਿਆਨ ਅੱਖਰਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਗੁਰਦੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਨਾਮੁ/ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਜਨ ਸਾਚਾ ਜੋ ਅੰਤਰਿ ਭਾਲੇ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੇ ॥

ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਪਾਏ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ ੧੦੬੫/੪

(ਸੋ ਜਨ ਸਚਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਲਭਦਾ ਹੈ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਰਮਾਂ ਗੁਰਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਹੈ, ਨਦਰ ਕਰਮ ਵਾਲਾ ਹਰੀ ਅਪਣੀ ਨਦਰਿ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)

ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਪਾਇਆ ॥ ਮਾਣਸਿ ਜਨਮਿ ਸਬਦਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ॥

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਭੁ ਅੰਧ ਅੰਧੇਰਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਿਸਹਿ ਬੁਝਾਇਦਾ ॥ ੧੦੬੫

ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥

ਤਿਨੁ ਕੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ਸਭ ਉਤਰੀ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਖਾਂਤਿ ॥ ੧੨੬੪/੮

ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਸੇ ਹਰਿ ਹੋਏ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਕੇਲ ਕੇਲਾਲੀ ॥ ੬੬੭/੧੯

(ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿ/ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਿਆ ਉਹ ਨਾਮ/ਹਰਿ ਹੋਇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰਿ/ਨਾਮ ਪਰਮਾਤਮਾਂ, ਮਿਲ ਗਿਆ।)

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬੁਧੀ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੂੜ, ਹੈ ਉਹ ਨਾਮੁ/ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ ਸਕਦੀ।

ਹੋਰੁ ਕੂੜੁ ਪੜ੍ਹਣਾ ਕੂੜੁ ਬੋਲਨਾ ਮਾਇਆ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ ॥

ਨਾਨਕ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਕੋ ਬਿਰੁ ਨਹੀਂ ਪੜਿ ਪੜਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ ॥ ੮੪/੧੫

ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੱਮਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥ ਨਾਮੁ' ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ ਸਕਦੀ।

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਗ ਹਨ।

੧. ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮੇਲ

੨. ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਦੀਖਿਆ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਤ, ਜਿਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪ ਸਿਮਰ ਕੇ ਨਾਮ/ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

੩. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਅਉਗੁਣ/ਵਿਕਾਰ/ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਪਰਉਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਲੋੜਵੰਦਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਧਨ ਖਰਚਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

੪. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ, ਸੁਣਨ, ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਸੁਣਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾਂ ਸੁਣਨਾਂ ਗਾਵਨਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹਨ ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀਤਲ ਥਿਰ ਤੇ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

੫. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸਤਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਕਥਾ/ਕੀਰਤਨ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

੬. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ/ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਏਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਮਨ ਚੇਤਨਾਂ/ਜਿੰਦ/ਜੀਵਆਤਮਾਂ/ਜੋਤੀ, ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ, ਭੈ, ਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਲੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਾਂ/ਜੀਵਆਤਮਾਂ/ਜੋਤੀ ਅਪਨੀਂ ਉਪਾਵਨ ਹਾਰ ਹਸਤੀ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਤੋਂ ਭਰਮ ਭੈ ਤੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵਿਛੁੜੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੈਲੇ ਮਨ/ਜਿੰਦ/ਜੀਵਆਤਮਾਂ/ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਭਗਤੀ/ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ/ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਸਦਾ ਦਾ ਸੁਖ ਆਨੰਦ ਹੈ ਫਿਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਹੀ ਹੈ।

ਸਚਾ ਨੇਹੁ ਨ ਤੁਟਈ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਭੇਟੈ ਸੋਇ॥ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਈਐ ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ ਸੋਝੀ ਹੋਇ ॥
ਨਿਰਮਲੁ ਨਾਮੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਜੇ ਗੁਣ ਕਾ ਗਾਹਕੁ ਹੋਇ ॥ ੬੦/੧੦

ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨਾਂ ਸੋਝੀ/ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗਿ ਰਹੇ ਅਉਧੁਤਾ ॥ ਸਦ ਬੈਰਾਗੀ ਤਤੁ ਪਰੋਤਾ ॥
ਜਗੁ ਸੂਤਾ ਮਰਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਸੋਝੀ ਪਾਇ ॥ ੯੦੪/੬
(ਗੁਰ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨਾਂ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ)

ਜਿਨ੍ਹੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਦੂਜੈ ਭਰਮ ਭੁਲਾਈ ॥ ਮੂਲ ਛੋਡਿ ਡਾਲੀ ਲਗੇ ਕਿਆ ਪਾਵਹਿ ਭਾਈ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਕਿਉ ਛੁਟੀਐ ਜੇ ਜਾਣੈ ਕੋਈ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਤ ਛੁਟੀਐ ਮਨਮੁਖਿ ਪਤ ਖੋਈ ॥ ੪੨੦/੧੪

ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਜਨਮੁ ਨ ਛੋਡੈ ਜੇ ਅਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰੈ ਅਧਿਕਾਈ ॥
(ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ/ਭਗਤੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ
ਗੇੜ ਬਣਿਆਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਅਨੇਕਾਂ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕਰ ਲਵੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ
ਗੇੜ ਬਣਿਆਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।)

ਵੇਦ ਪੜਹਿ ਤੈ ਵਾਦ ਵਖਾਣਹਿ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਪਤ ਗਵਾਈ ॥
ਸਚਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਾਚੀ ਜਿਸੁ ਬਾਣੀ ਭਜਿ ਛੁਟਹਿ ਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ॥ ੬੩੮/੭
(ਵੇਦ ਪੜਨ ਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਗੁਰਮਤਿ
ਨਾਮ ਸੱਚਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਆ ਕੇ ਭਜੀਏ/ਸਿਮਰੀਏ ਤਾਂ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਛੁਟ ਜਾਈਦਾ
ਹੈ।)

ਤਟ ਤੀਰਥ ਦੇਵ ਦੇਵਾਲਿਆ ਕੇਦਾਰੁ ਮਥੁਰਾ ਕਾਸੀ ॥ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸਾ ਦੇਵਤੇ ਸਣੁ ਇੰਦ੍ਰੈ ਜਾਸੀ ॥
ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰੁ ਬੇਦ ਚਾਰਿ ਖਟੁ ਦਰਸ ਸਮਾਸੀ ॥ ਪੋਥੀ ਪੰਡਿਤ ਗੀਤ ਕਵਿਤ ਕਵਤੇ ਭੀ ਜਾਸੀ ॥
ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਨਿਆਸੀਆ ਸਭਿ ਕਾਲੈ ਵਾਸੀ ॥ ਮੁਨਿ ਜੋਗੀ ਦਿਗੰਬਰਾ ਜਮੈ ਸਣੁ ਜਾਸੀ ॥
॥ ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਵਿਣਸਣਾਂ ਸਭ ਬਿਨਸਿ ਬਿਨਾਸੀ ॥ ਬਿਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸਰੋ ਸੇਵਕੁ ਬਿਰੁ ਹੋਸੀ
॥ ੧੧੦੦/੧੫

(ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰ ਜੱਮਦਾ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿਖ/ਸੇਵਕ ਭੀ
ਜੱਮਦਾ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਸਭ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਗਿਆਨੀਆ ਅੰਦਰਿ ਗੁਰਸਬਦੁ ਹੈ ਨਿਤ ਹਰਿ ਲਿਵ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ ॥
ਹਰਿ ਗਿਆਨੀਆ ਕੀ ਰਖਦਾ ਹਉ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਾਸੁ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜੋ ਹਰਿ ਸੇਵਦੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕਾ ਦਾਸੁ ॥ ੧੪੧੫/੩
(ਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਹੈ ਓਹ ਨਿਤ ਹਰੀ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ
ਹਨ ਤੇ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੀ ਐਸੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ/ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ

ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਹਰੀ ਨੂੰ ਜਪਦੇ/ਸੇਵਦੇ/ਆਰਾਧਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਸੁ ਹਾਂ।)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼, ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ/ਭਗਤੀ/ਬੰਦਗੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਸਬਦ/ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ/ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਅਉਖਦ, ਆਦਿ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਸਿਖ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਨ ਵਾਲੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਹੋ ਗਏ। ਐਸੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।।

ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮੰਦੇ ਵਿਚਾਰ ਮੰਦੇ ਕਰਮ, ਮੰਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਝੂਠ, ਫ਼ਰੇਬ ਆਦਿ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰੀਏ।

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ । ੨੬੬/੧੩
(ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸਟ ਧਰਮ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਜਪਨਾਂ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਹੈ)

ਲੇਖ ੫ ਗੁਰੂ/ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਅੱਖਰ, ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ, 'ਨਾਮ ਧਰਮ' ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਸਤਾਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖਰ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਰਥ/ਭਾਵ ਸਮਝਾਏ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ, ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ, ਹਰਿਨਾਮ, ਜਾਂ ਹਰਿ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ

ਬਲਿਓ ਚਰਾਗੁ ਅੰਧਾਰ ਮਹਿ ਸਭ ਕਲ ਉਧਰੀ ਇਕ ਨਾਮ ਧਰਮ॥
ਪ੍ਰਗਟੁ ਸਗਲ ਹਰਿ ਭਵਨ ਮਹਿ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥ ਪਨਾ ੧੩੮੭/੨
(ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਪਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਸਭ ਲੋਕਾਈ ਨਾਮ ਧਰਮ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਨਾਮ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮੁ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਸ ਨੂੰ “ਏਕੰਕਾਰ” ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮੁ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਬਿਨਾਸੀ ਸਦ ਜੀਵਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਹੋਸ਼ ਵਾਲੀ, ਰੂਪ, ਰੇਖ ਰੰਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਅੱਖਰ, ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ। ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ supreme pure consciousness। ਨਾਮ, ‘ਏਕੰਕਾਰ’ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰੱਬ, ਅੱਲਾ, ਭਗਵਾਨ ,ਗੋਡ, ਹੈ।

ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਹੈ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਹੈ।

ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਨਾਮੁ ਨੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਾਇਆ॥

ਜੋਤਿ ਰੂਪਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਕਹਾਯਉ ॥
ਤਾ ਤੇ ਅੰਗਦੁ ਭਯਉ ਤਤ ਸਿਉ ਤਤੁ ਮਿਲਾਯਉ ॥ ੧੪੦੮/੯

(ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹਰਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਾਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਤਤ/ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ ਵਸਾ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਦੇਹ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਪਰਤੱਖ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਗੁਰੂ ਤਤਵ ਹੈ।)

ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਿਸੁ ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਗੁਰ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਜੀਅ ਕਾ ਦਾਤਾ ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ॥ ੨੮੭/੨
(ਸਤਿਗੁਰ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਠੇ ਪਹਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਤਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੈ)

ਗੁਰੂ ਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਰਮੇਸਰ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੁ ਹੈ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਸੇਈ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥ ੫੩/੫

ਸਤਿ ਪੁਰਖੁ ਜਿਨਿ ਜਾਨਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਿਸ ਕਾ ਨਾਉ ॥ ੨੮੬/੧੨
(ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸਤਿ ਪੁਰਖ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਤਕ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਆਪ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਦੇਹ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਰਤੱਖ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ/ਜਿੰਦ ਵਿਚ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ।

ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ

ਸਲੋਕ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਆਮੀ ਪਰਮੇਸੁਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸਖਾ ਅਗਿਆਨ ਭੰਜਨੁ ਗੁਰਦੇਵ ਬੰਧਿਪ ਸਹੋਦਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਦਾਤਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਪਦੇਸੈ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ ਨਿਰੋਧਰਾ ॥

(ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਮੁ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੰਤ ਨਿਰੋਧਰਾ=ਉਹ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਡਾ ਕੋਈ ਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ)
ਗੁਰਦੇਵ ਸਾਂਤਿ ਸਤਿ ਬੁਧਿ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਰਸ ਪਰਸਪਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਤੀਰਥੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਰੋਵਰੁ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਮਜਨੁ ਅਪਰੰਪਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਕਰਤਾ ਸਭਿ ਪਾਪ ਹਰਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ ਕਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ ਹਰਿ ਜਪਿ ਉਧਰਾ ॥
(ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ=ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਪ/ਸਿਮਰ ਕੇ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਏ।)
ਗੁਰਦੇਵ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲਿ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਮ ਮੂੜ ਪਾਪੀ ਜਿਤੁ ਲਗਿ ਤਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਮਸਕਰਾ ॥ ੨੫੦/੧
(ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰੁ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਹਰਿ ਗੁਰਦੇਵ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

॥ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰਿ ਪੂਜਹੁ ਨਿਤ ਸੇਵਹੁ ਦਿਨਸੁ ਸਭ ਰੈਨੀ ॥ ੨੦੦/੬

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਨੁ ਮਾਨੁ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ ॥

ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ ॥ ੨੬੪/੩

(ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਧੁੰਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਹੀ ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਵੀ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਹੈ)

ਇਸਨਾਨੁ ਕਰਹਿ ਪਰਭਾਤਿ ਸੁਧ ਮਨਿ ਗੁਰ ਪੂਜਾ ਬਿਧਿ ਸਹਿਤ ਕਰੰ ॥

ਕੰਚਨੁ ਤਨੁ ਹੋਇ ਪਰਸਿ ਪਾਰਸ ਕਉ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਧਿਆਨ ਧਰੰ ॥ ੧੪੦੨/੬

ਭਟ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਤੇ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਖਰ ਉਚਾਰ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ, 'ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ' ਹੈ, ਗੁਰਸਬਦੁ ਹੈ, ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਹੈ।

ਸਤਿ ਸਾਚੁ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ

॥੧੪੦੨/੧੭

ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ।

ਜਿਨਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਤਾ ਤਿਨਿ ਏਕ ਪਛਾਤਾ ॥ ੧੦੨੦/੨

ਹਰਿ ਸਚਾ ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਪਾਈਐ ਸਹਜੇ ਮੰਨਿ ਵਸਾਵਣਿਆ ॥ ੧੧੬

ਜਿਨ ਕਉ ਆਦਿ ਮਿਲੀ ਵਡਿਆਈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥

ਆਪਿ ਮਿਲਿਆ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾਤਾ ਨਾਨਕ ਅੰਕ ਸਮਾਈ ਹੇ ॥ ੧੦੨੦/੮

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ੬ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ੧੫ ਭਗਤਾਂ, ੧੧ ਭੱਟਾਂ ਤੇ ੩ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉੱਚੀ, ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੁਲ ਹੈ।

੧੧ ਭਟ ਤੇ ੩ ਗੁਰਸਿਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਸੀਖਿਆ ਦੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਭਗਤੀ/ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉੱਚ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ॥

ਗੁਰੁ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੯੮੨/੧੧

(ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ/ਸੇਵਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ)

ਸਚਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ਜਿਨਿ ਸਚੁ ਵਿਖਾਲਿਆ ਸੋਈ ॥ ੭੬੯/੬

(ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਚਾ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਸਚੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸਚੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਾਣੀ ਤਤੁ ਵਖਾਣੀਂ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚਿ ਆਈ ॥ ੧੨੪੩/੧੫

(ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ, ਨਾਮਤਤੁ/ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਨੁਖ ਵਾਲੀ ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰੀ/ਲਿਖੀ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਕੀ ਮੀਠੀ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲੈ ਕਿਨੈ ਚਖ ਡੀਠੀ ॥ ੧੧੩/੧੩

(ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਰਸਦਾਇਕ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿੱਠੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਖ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਦ ਮਾਣਿਆਂ ਹੈ।)

ਦੂਖ ਰੋਗ ਸੰਤਾਪ ਉਤਰੇ ਸੁਣੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ੯੨੨/੧੮
(ਸਚੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਦੁਖ ਰੋਗ ਤੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣਿ ਕਰਮਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਏ ॥ ੯੨/੧੦
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਾਨਣਿ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋਇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਗੁਰਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ)

ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ ॥ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਲਗਹਿ ਅਨ ਲਾਲਚਿ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਪ੍ਰਾਣੀ॥
੧੨੧੯/੮
(ਮਨੁਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਪੜਨ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁਖ ਨਾਮ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਹੈ)

ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਨੁਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੇ ਸੁਣਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਦੁਖ ਰੋਗ ਹਟਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰਸਿਖ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਰੂਪ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਨੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਅਗਿਆਨਮਤੀ, ਹਉਂਬੁਧ ਨੂੰ ਵਡਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਬੁਧੀ ਦੇ ਤਲ ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ ਓਥੇ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਅਪਣੀ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਆਤਮਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾਂ ਕਿ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਿਆਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਗਲਤ ਹੈ। ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਛੁੜਾ ਕੇ ਉਝੜ ਰਾਹ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਬੋਲੀ ਆਈ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਧਾਰਨ ਲਈ ਬੱਚੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਓਸੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਦੋ ਬੋਲੀਆਂ, ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਬੱਚੇ ਦੋਨੋਂ ਬੋਲੀਆਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਸਬਦ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਹੈ।

ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਆਰਧਨਾਂ /ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ ਨੂੰ ਜਪ/ਸਿਮਰ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ॥

ਮਨਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਆਰਾਧਿਆ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕੇ ॥ ੭੩੧/੫

ਪਉੜੀ

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹੀਐ ਸਚੁ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ॥

ਦੂਜੀ ਕਾਰੈ ਲਗਿਆ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਪਾਵੈ ॥

ਨਾਮਿ ਰਤਿਆ ਨਾਮੁ ਪਾਈਐ ਨਾਮੇ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥

(ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰਤਿਆਂ, ਲਿਵ ਲਾਇਆਂ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾਈਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸਮਾਵੈ ॥

(ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਨ/ਸਲਾਹਨ ਨਾਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)

ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਸੇਵਿਐ ਫਲ ਪਾਵੈ ॥ ੭੯੧/੧੭

ਤਿਨਾ ਮਿਲਿਆ ਗੁਰ ਆਏ ਜਿਨ ਕਉ ਲੀਖਿਆ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਉ ਦੇਵੈ ਦੀਖਿਆ ॥ ੭੨੯

(ਗੁਰੂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜਪਨ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਧੁਨ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਧੁਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਓਥੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਓਥੇ ਗੁਰਸਿਖ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਸਤ ਸੰਗਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹਨ। ਇਥੇ ਭਾਉ/ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਭਾਉ ਬਿਨਾਂ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਨੁਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ।

ਏ ਸ੍ਰਵਣਹੁ ਮੇਰਿਹੁ ਸਾਚੈ ਸੁਨਣੈ ਨੋ ਪਠਾਏ॥ਸਾਚੈ ਸੁਨਣੈ ਨੋ ਪਠਾਏ ਸਰੀਰਿ ਲਾਏ ਸੁਣਹੁ ਸਤਿ ਬਾਣੀ
॥ਜਿਤੁ ਸੁਣੀ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਆ ਰਸਨਾ ਰਸਿ ਸਮਾਣੀ ॥ ਸਚੁ ਅਲਖ ਵਿਡਾਣੀ ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ
ਕਹੀ ਨ ਜਾਏ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਸੁਣਹੁ ਪਵਿਤਰੁ ਹੋਵਹੁ ਸਾਚੈ ਸੁਨਣੈ ਨੋ ਪਠਾਏ ॥੯੨੨/੭

(ਹੇ ਮੇਰੇ ਸ੍ਰਵਣਹੁ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਆਏ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਤੇ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਸੁਣੋ ਤੇ ਪਵਿਤਰ ਹੋਵੋ)

ਹਰਿ ਜੀਉ ਗੁਫਾ ਅੰਦਰਿ ਰਖ ਕੈ ਵਾਜਾ ਪਵਣੁ ਵਜਾਇਆ ॥ ਵਜਾਇਆ ਵਾਜਾ ਪਉਣ ਨਉ ਦੁਆਰੇ
ਪਰਗਟੁ ਕੀਏ ਦਸਵਾ ਗੁਪਤੁ ਰਖਾਇਆ ॥ ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਲਾਇ ਭਾਵਨੀ ਇਕਨਾ ਦਸਵਾ ਦੁਆਰੁ
ਦਿਖਾਇਆ ॥ ਤਹ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਨਾਉ ਨਵ ਨਿਧਿ ਤਿਸ ਦਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਈ ਪਾਇਆ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ
ਹਰਿ ਪਿਆਰੈ ਜੀਉ ਗੁਫਾ ਅੰਦਰਿ ਰਖ ਕੈ ਵਾਜਾ ਪਵਣੁ ਵਜਾਇਆ ॥ ੯੨੨/੧੩

(ਹਰਿ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣਾਂ ਆਪਾ (ਸਰੀਰ) ਗੁਫਾ ਅੰਦਰ ਰੱਖ ਕੇ ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਦਾ ਨਾਦ ਵਜਾਇਆ
ਇਸਤੋਂ ਮਨੁਖ ਦੀ ਭੈ ਭਰਮ ਵਾਲੀ ਜੀਵਆਤਮਾਂ ਉਪਜੀ। ਹਰਿ ਜੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨੌਂ ਦੁਆਰੇ, ਦੋ ਕੰਨ
ਦੋ ਅੱਖਾਂ, ਮੂੰਹ, ਦੋ ਨਾਸਾਂ, ਗੁਦਾ ਤੇ ਲਿੰਗ ਪਰਗਟ ਕੀਤੇ । ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ,
ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਰਸਿਖ ਨਾਮ ਸਿਮਰਦਿਆਂ ਚੌਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤਕ ਅਪੜਦੇ
ਹਨ ਉਹ ਅੰਦਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾਂਦੇ ਹਨ, ਓਥੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ
ਵਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਨੁਭਵਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਓਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪ ਤੇ ਨਾਮ ਨਵ ਨਿਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ
ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹਰਿ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਗੁਫਾ ਅੰਦਰ
ਆਪਣਾਂ ਆਪਾ ਰਖਿਆ ਤੇ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਦਾ ਵਾਜਾ ਵਜਾਇਆ)

ਲੇਖ ੬ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਅਖਰੀ ਗਿਆਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਗੁਣ ਸਮਝਾ ਕੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਟੀਕਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਅਰਥ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ, ਕਾਰਣ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਮਾਇਆ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ।

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ

੧

ਏਕੰਕਾਰ

ਸਤਿ - ਨਾਮੁ - ਕਰਤਾ - ਪੁਰਖੁ

ਨਿਰਭਉ - ਨਿਰਵੈਰੁ - ਅਕਾਲ - ਮੂਰਤਿ - ਅਜੂਨੀ - ਸੈਭੰ

ਗੁਰ - ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

੧

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ੧੪ ਅੱਖਰ 'ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ' ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ੧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਏਕੰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ੧-ਏਕੰਕਾਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣ ਸਮਝਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮਨ ਬੁਧੀ ਵਾਲੀ ਸਮਝ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਨਾਮੁ, ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ, ਰੂਪ, ਰੇਖ, ਰੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਪਰਮ ਤਤ ਹੈ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ ਹੈ, supreme pure consciousness ਹੈ, supreme living being ਹੈ। ਨਾਮ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ। ਨਾਮੁ, ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹੈ।

ਨਿਰਮਲ ਜੋਤਿ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ॥ ਪੰਨਾ ੮੮੬/੧੯

ਨਾਮ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰਥਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੇ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ। ਨਾਮ/ਹੁਕਮ, ਕਰਤਾ ਹੈ, ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਹਸਤੀ ਹੈ।

ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ, ਅਗਮ (ਅਗਮ= ਅਚਲ ਜੋ ਗਮਨ ਨਾ ਕਰੇ, ਜੋ ਬੁਧੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ), ਅਗੋਚਰ (ਜੋ ਗੁਪਤ ਹੋਵੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਵੇ), ਹਸਤੀ ਹੈ ।

ਅਗਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਜਪਿ ਲਇਆ। ੧੨੬੪/੧੪
(ਹਰਿਨਾਮ ਉੱਤਮ ਹੈ ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ (ਮੈਂ) ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਲਿਆ)

ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਅਦਿਸਟੁ ਅਗੋਚਰੁ ਅਲਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋ ਦੇਖਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਖੀ ॥ ਪੰਨਾ ੮੭/੧੯

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਉਸ, ੧-ਏਕੰਕਾਰ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਜਪੋ/ਸਿਮਰੋ ।

ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਏਕੰਕਾਰ ਸਾਚਾ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਜਿੰਨਿ ਉਪਾਇਆ ॥ ਪੰਨਾ ੧੧੧੩

੧-ਏਕੰਕਾਰ 'ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਨਾਮੁ'

ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ, ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮਚੇਤਨਾ ਹੈ, ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ । ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨਿਰਮਲ ਜੋਤਿ ਪਰਮਚੇਤਨਾ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਉਚਾਰ ਕੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਜਾ ਅਨਹਦ ਧੁੰਨੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਰੰਗਾਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਸਰੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਨਹਦ ਧੁੰਨੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਿਤਨੀਂ ਦੇਰ ਸੰਸਾਰ ਰਹੇਗਾ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਉਸਦਾ ਸਬਦ ਰੂਪ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰਸਬਦੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿਚ ਜੀਵਆਤਮਾਂ ਸਬਦ ਜਾਂ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਏਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਧ ਗੋਸਟ ਵਿਚ ਸਿਧਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ
ਪੰਨਾਂ ੯੪੨/੪੩

ਕਵਣ ਮੂਲੁ ਕਵਣ ਮਤਿ ਵੇਲਾ ॥ ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਕਾ ਤੂ ਚੇਲਾ ॥

(ਜੀਵਣ ਦਾ ਮੂਲ ਕੀ ਹੈ, ਕਿਸ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਈਏ ।ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਤੂੰ ਚੇਲਾ ਹੈਂ।)

ਅਸੀਂ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਅਨਹਦ ਸਬਦ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨੀਆਂ ਹਨ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨੀਆਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਹੈ)

ਕਵਣ ਕਥਾ ਲੇ ਰਹਹੁ ਨਿਰਾਲੇ ॥ ਬੋਲੈ ਨਾਨਕੁ ਸੁਣਹੁ ਤੁਮ ਬਾਲੇ ॥

(ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਉਪਰਲਾ ਸਵਾਲ ਪੁਛ ਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਬਾਲੇ ਇਹ ਗਲ ਵੀ ਸੁਣੋ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜੇਹੜੇ ਸਬਦ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਏਨੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਸਦੇ ਹੋ ਉਸ ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ)

ਏਸੁ ਕਥਾ ਕਾ ਦੇਇ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਭਵਜਲੁ ਸਬਦਿ ਲੰਘਾਵਣੁ ਹਾਰੁ ॥
(ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਕਰੀਦਾ ਹੈ ।)

ਪਵਨ ਅਰੰਭੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮਤਿ ਵੇਲਾ ॥ ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ ॥੯੪੩/੧

ਪਵਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਬਦ ਧੁੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰੂ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ ਸਬਦ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨੀ/ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਧੁਨ, ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਨਾਮ ਰੂਪ, ਸਬਦ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਵਿਚ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਜੁੜੀ ਹੈ।

ਨਾਮਿ ਰਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ ਕਲਿਜੁਗ ਬੋਹਿਥੁ ਹੋਇ ॥ ੫੫੨/੯

ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਗੁਰੂ, ਗੁਰਸਬਦ ਹੈ ਜੋ ਸਿਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਪਨ ਲਈ ਗੁਰਸਬਦ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰਨਾਮ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਸਬਦ ਨੂੰ ਜਪਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜਨਾ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਧੁੰਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਰਤਿਆ ਹੈ। ਧੁੰਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ । ੮੭੯/੪

ਓਅੰਕਾਰ

ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਅਣਗਿਣਤ ਸਮਾਂ ਇਕੱਲਾ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਰਿਹਾ।

ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਧੁੰਦੁਕਾਰਾ ॥ ਧਰਣਿ ਨ ਗਗਨਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰਾ ॥

ਨਾ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਨ ਚੰਦੁ ਨ ਸੂਰਜੁ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇਦਾ ॥ ੧੦੩੫/੯

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਖਰ ਓਅੰਕਾਰ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਚਾਰੀ ਸਬਦ ਧੁਨ ਹੈ/ਅਨਹਤ ਸਬਦ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਓਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਜਾਂ ਸਬਦ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਓਅੰਕਾਰ ਸਦਾ ਸੱਤ ਅਬਿਨਾਸੀ ਨਹੀਂ । ਇੱਕ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ, ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿੱਚ ਰਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ੧-ਇਕ, ਏਕੰਕਾਰ, ਨਾਮੁ, ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਜਨ ਤੇ ਵਖ ਵਖ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਖੇਡਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ Sound ਉਚਾਰੀ। ਧੁੰਨ ਬਿਨਾ ਵਜਾਈ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨ ਹੈ। ਅਨਹਤ ਧੁਨ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਨਹਦ, ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਤੇ ਚਲੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਾਂ, ਸਪੇਸ ਵਧਨ ਲਗੇ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਾਰਾ ਹੋਣ

ਲੱਗਾ,(ਸਰਬ ਜੋਤਿ ਤੇਰੀ ਪਸਰ ਰਹੀ) ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਨਾਮ, ਏਕੰਕਾਰ ਕਰਤੇ ਨੇ ਆਪ ਖੇਡਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ, ਨਾਮ ਦਾ ਕੂੜ ਰੂਪ ਹੈ, ਮਾਯਾਵੀ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਸੱਤ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਧੁਨਾਂ, ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਜਾ ਲਹਿਰਾਂ ਹਨ। ਪਸਰਿਓ ਆਪਿ ਹੋਇ ਅਨਤ ਤਰੰਗ ॥੨੭੫/੮ ॥)।

ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨੀਆਂ/ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ।ਸੰਸਾਰ ਕਰਤੇ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹੈ। ਨਿਰਾਕਾਰ, ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਖ ਵਖ ਆਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਵਖ ਵਖ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਸਤਿ

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅੱਖਰ ਸਤਿ ਹੈ । ਸਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ reality, ਇਕੋ ਇੱਕ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਨਹੀਂ ।

ਸਤਿ ਸਤਿ ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤੇ ਸਤਿ ਭਣੀਐ ॥
ਦੂਸਰ ਆਨ ਨ ਅਵਰੁ ਪੁਰਖੁ ਪਉਰਾਤਨ ਸੁਣੀਐ ॥ ੧੩੮੬/੧੦

ਉਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਚ ਹਰ ਥਾਂ ਪਸਰਿਆ ਹੈ ।

ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹਿ ਸਚੁ ਪਸਰਿਆ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ॥ ੭੬੯/੧੩
(ਸਚ= ਨਾਮ ਜੋਤਿ)

ਨਾਮ

ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਮ ਰੂਪ ਹੈ, ਨਾਮਿ ਜੋਤਿ ਹੈ । ਜੋਤਿ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ supreme pure consciousness । ਨਾਮ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਗੁਣ ਹੁਕਮ ਬੋਧਕ ਸਬਦ ਹੈ ।(ਮਹਾਂ ਕੋਸ਼)
ਨਾਮ ਪਰਮ ਜਿੰਦ ਹੈ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ ਹੈ, ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ, ਪਰਮ ਤਤ ਹੈ। ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਹੈ । ਨਾਮ/ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਉਪਜ ਪਲ ਤੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਾਰਨ ਜੀਵਾਲਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ।

ਸਰਬ ਜੋਤਿ ਤੇਰੀ ਪਸਰਿ ਰਹੀ ॥ ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਨਰਹਰੀ ॥ ੮੭੬/੧੦

ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਪਸਰੀ ਹੈ?

ਤਿਸੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖ ਅਨਾਹਦੁ ਵਾਜੈ ਸਬਦੁ ਨਿਰੰਜਨਿ ਕੀਆ ॥ ੩੫੧/੨

(ਨਾਮ, ਅਨਾਹਦ ਸਬਦੁ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਨਾਹਦ ਸਬਦੁ ਮਾਇਆ ਦੀ ਕਾਲਖ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ।)

ਤਿਨ ਕਰਤੈ ਇਕ ਚਲਤ ਉਪਾਇਆ ॥ ਅਨਾਹਦ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ ॥ ੧੧੫੪/੨

(ਉਸ ਕਰਤੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਤ ਸਬਦ ਉਚਾਰ ਕੇ ਸਬਦੁ ਧੁਨ sound ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਬਦ ਧੁੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅਦਭੁਤ ਖੇਡ ਬਣਾਈ ।)

ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਅਨਾਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਰੂਪ, ਨਾਮ/ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਜਮ ਪਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਾਰਨ ਜੀਵਾਲਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ।

ਨਾਮੇ ਉਪਜੈ ਨਾਮੇ ਬਿਨਸੈ ਨਾਮੇ ਸਚਿ ਸਮਾਏ ॥ ੨੪੬/੧੬

ਹੁਕਮੇ ਜਮਣੁ ਹੁਕਮੇ ਮਰਣਾ ॥ ੫੬੪/੧

ਨਾਮ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਣੁ ਵਡੀ ਤੋਂ ਵਡੀ, ਨਿਰਾਕਾਰ, ਰੂਪ ਰੇਖ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ ।

ਸੁਘੜੁ ਸੁਜਾਣੁ ਸਰੂਪੁ ਤੂ ਸਭ ਮਹਿ ਵਰਤੰਤਾ ॥ ੧੦੯੫/੧੩

ਕਰਤਾ

ਨਾਮੁ ਰੂਪੁ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ । ਸਭ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਾਮੁ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਆਪੇ ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਆਪੇ ॥ ਆਪੇ ਥਾਪ ਉਥਾਪੇ ਆਪੇ ॥

ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰ ਕਛੁ ਨ ਹੋਵੈ ਤੂੰ ਆਪੇ ਕਾਰੈ ਲਾਵਣਿਆ ॥ ੧੨੫/੧੬

ਸਭੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਦੀਆ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਕਾਰੈ ਲਾਇਆ ॥
ਜੇਹਾ ਤੂੰ ਹੁਕਮੁ ਕਰਹਿ ਤੇਹੇ ਕੇ ਕਰਮ ਕਮਾਵੈ ਜੇਹਾ ਤੁਧੁ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿ ਪਾਇਆ ॥ ੭੩੬/੩

ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਚਨ ਵਾਲਾ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰਤਾ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਕੱਮ ਨਾਮ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰਥਾ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਪੁਰਖੁ

ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੁਰਖ, ਪਰਮ ਪੁਰਖ , ਆਦਿ ਪੁਰਖ, ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ, ਸੁਜਾਨ ਪੁਰਖ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਉਹ ਰੂਪ ਰੇਖ ਰੰਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਂਦ ,ਚੇਤੰਨ , ਨਿਰਾਕਾਰ ਸ਼ਖਸ਼ਅਿਤ ਹੈ । ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਖਸਮ ਹੈ, ਸਭ ਜੀਵ ਨਰ ਨਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਹਨ । ਉਹ ਇਕੋ ਇੱਕ ਸਭ ਦਾ ਖਸਮ ਹੈ। ਸਭ ਜੀਵ, ਨਾਰੀਆਂ, ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਪੁਰਖੁ ਏਕੁ ਹੈ ਹੋਰ ਸਗਲੀ ਨਾਰਿ ਸਬਾਈ ॥ ੫੯੧/੧੯

ਨਾ ਤਿਸੁ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਪ ॥
ਨਾ ਤਿਸੁ ਕਾਮੁ ਨ ਨਾਰੀ ॥

੫੯੨/੬

ਮੈ ਕਾਮਣਿ ਮੇਰਾ ਕੰਤੁ ਕਰਤਾਰੁ ॥ ੧੧੨੮/੧੫
(ਜੀਵ ਇਸਤਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਉਪਾਵਨ ਹਾਰ ਕਰਤਾਰੁ ਤੋਂ ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਵਿਛੁੜੀਆਂ ਹਨ,
ਮਨੁਖਾ ਜਨਮ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ)

ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਅਪਰੰਪਰੁ ਆਪੇ ॥ ਆਪੇ ਥਾਪੇ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪੇ ॥
ਸਭ ਮਹਿ ਵਰਤੈ ਏਕੋ ਸੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵਣਿਆ ॥ ੧੨੯/੧੭

ਨਿਰਭਉ

ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਉ ਨਹੀਂ । ਸਭ ਜੀਵ ਜੰਤ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ,ਅਵਤਾਰ ਉਸ ਦੇ ਭੈ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਏਕਾ ਨਿਰਭਉ ਹੈ।

ਏਕੇ ਕਉ ਨਾਹੀ ਭਉ ਕੋਇ ॥ ਕਰਤਾ ਕਰੇ ਕਰਾਵੈ ਸੋਇ ॥ ੭੯੬/੩

ਤਿਸੁ ਤੇ ਉਪਰਿ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥ ਕਉਣ ਡਰੈ ਡਰੁ ਕਿਸ ਕਾ ਹੋਇ ॥ ੮੪੨/੧੦

ਸਗਲਿਆ ਭਉ ਲਿਖਿਆ ਸਿਰਿ ਲੇਖੁ ॥ ਨਾਨਕ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਸਚੁ ਏਕੁ ॥ ੪੬੪/੧੬
(ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਭਉ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਾਕਾਰ ਉਹ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ ।)

ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿ ਦੇਵਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭੈ ਵਿਚ ਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਇੰਦ੍ਰ ਫਿਰੈ ਸਿਰ ਭਾਰਿ ॥ ਭੈ ਵਿਚਿ ਰਾਜਾ ਧਰਮ ਦੁਆਰੁ ॥ ੪੬੪/੧੩

ਨਿਰਵੈਰੁ

ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਹੀਂ।

ਤਿਸ ਕਾ ਸਰੀਕੁ ਕੇ ਨਹੀ ਨਾ ਕੇ ਕੰਟਕੁ ਵੈਰਾਈ ॥ ੫੯੨/੨

ਤੂੰ ਨਿਰਵੈਰੁ ਸੰਤ ਤੇਰੇ ਨਿਰਮਲ ॥ ੧੦੮/੧੯

ਅਕਾਲ

ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਜੋਤਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਕਦੇ ਨਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲੀ, ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ।
ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ/ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਉਚਾਰ ਕੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਤਨਾ ਸਮਾਂ ਰਹੇਗਾ ਜਿਤਨੀਂ ਦੇਰ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੇ । ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਓਦੋਂ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਏਕੇ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਏਗੀ, ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ , ਕੇਵਲ ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਏਕੰਕਾਰ ਨੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਈ ਬਾਰ ਕੀਤਾ ।

ਕਈ ਬਾਰ ਪਸਰਿਓ ਪਾਸਾਰ ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਇਕੁ ਏਕੰਕਾਰ ॥ ੨੭੬/੧੨
ਓਅੰਕਾਰ ਸਰੂਪ ਸਦਾ ਸੱਤ ਅਬਿਨਾਸੀ ਨਹੀਂ ।

ਮੂਰਤਿ

ਮੂਰਤਿ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਵਜੂਦ, ਸਰੂਪ, ਹਸਤੀ ।
ਸਫਲ ਦਰਸਨੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਹੈ ਭੀ ਹੋਵਨਹਾਰਾ ॥ ੬੦੯/੧੮

ਅਜੂਨੀ

ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜੂਨਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ।
ਜਨਮ ਮਰਣ ਤੇ ਰਹਤ ਨਾਰਾਇਣ ॥ ੧੧੩੬/੫

ਸੈਭੰ

ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਉਪਾਇਆ ।
ਏਕਮ ਏਕੈ ਆਪੁ ਉਪਾਇਆ ॥
ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਜਾ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਮਾਇਆ ॥ ੧੧੩/੭

ਗੁਰ

ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ । ਉਹ ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ/ਤਰੰਗਾਂ ਦੇ
ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤ੍ਰੰਗਾਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਵ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਹ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼/ਕਿਰਪਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਨਿਧ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧ ॥ ਸਨਤ ਜਸੋ ਕੋਟਿ ਅਘ ਖਏ ॥
ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਪ੍ਰਭ ਮਇਆ ਧਾਰ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਲਏ ॥ ੨੧੨/੧੫

ਲੇਖ ੭ ਮਾਇਆ

‘ਏਕੰਕਾਰ’ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ, ਨਾਮੁ ਜੋਤ/ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ/ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ/ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਨੇ, ਸੁੰਨ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਸਮਰਥਾ ਨਾਲ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਉਚਾਰੀ ਤੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਨਾਮੁ, ਹੁਕਮ ਤੇ ਸਬਦੁ, ਇੱਕ ਹੀ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ।

ਸਬਦੁ ਦੇ ਅਰਥ

੧. ਸਬਦੁ, ‘ਨਾਮੁ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ’ supreme pure consciousness ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ ਹੈ।
੨. ਸਬਦੁ, ਅਨਹਤ ਸਬਦੁ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਵਜਾਈ ਕੀਰਤਨੀਂ ਧੁੰਨ ਹੈ, ਅਨਹਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ।
੩. ਸਬਦੁ ਧੁੰਨ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ, ਨਾਮੁ ਦਾ ਮਨਮੋਹਕ ਕੀਰਤਨ ਹੈ।/ਧੁਨਾਤਮਕ ਨਾਮੁ ਹੈ।
੪. ਸਬਦੁ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨ, ਤਰੰਗਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹੈ ਪਸਰਿਓ ਆਪ ਹੋਇ ਅਨਤ ਤਰੰਗ’ ॥ਪਨਾ ੨੭੫/੮
੫. ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਬਦੁ ਦੀਆਂ, ਤਰੰਗਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
੬. ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ, ‘ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰ ਰਹੀਆਂ ਨਾਮੁ ਧੁਨਾਂ/ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ’/ਤਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾਂ/ਦੁਈ ਕੁਦਰਤਿ/ਜੀਵ/ਜੰਤ/ਪਥਰ/ਪਹਾੜ/ਪਾਤਾਲ/ਪਉਣ/ਪਾਣੀ/ਬਨਸਪਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ‘ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ’ ਨੇ ਆਪ ਖੇਡਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਦੀ ਪਛਾਣ।

ਸਬਦੁ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ, ਓਅੰਕਾਰ/ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ, ਨਾਮੁ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੈ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਨੰਦ/ਖੁਸ਼ੀ/ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਆਪਣੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਅਰਾਧਨਾਂ/ਬੰਦਗੀ/ਭਗਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਰਗੁਣ ਦਿਸਨ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਕਰਤੇ ਦੀ ਛਾਇਆ ਹਨ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਅਕਸ ਵਾਂਗੂ ਹਨ, ਅਕਸ ਜਾਂ ਛਾਇਆ ਆਪ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ/ਭੁਲੇਖੇ ਕਰ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਰਤਾ ਇਹ ਝੂਠੇ/ਛਾਇਆ ਵਰਗੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਕਰਤੇ ਦੀ ਮਾਇਆ ਹੈ ਹਉਂ ਬੁਧ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਸੱਤ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਕਰਤੇ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਅਕਸ ਵਾਂਗੂ ਕੂੜ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਤੇ ਦੀ ਮਾਇਆ, ਝੂਠੇ

ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਮਝ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੂਠੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਸਚੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ ਰੂਪ, ਸਬਦ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਓਨ ਲਈ, ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ/ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਬੰਦਗੀ/ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਏਹ ਪਰਪੰਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਲੀਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਪਰਪੰਚ ਵਿੱਚ ਕਰਤਾ ਅਪਣੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਬੰਦਗੀ/ਭਗਤੀ ਆਪ ਸਬਦੁ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਰਤਾ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ, ਰਸ ਰੂਪ ਹੈ, ਆਪੇ ਰਸੀਆ ਆਪ ਰਸ ਹੈ, ਓਹ ਆਪਣੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ ਗਾਵਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਓਹ ਤਾਂ ਛਾਇਆ ਮਾਇਆ ਹੀ ਹਨ। ਜੋ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਓਹ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਜੋ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੇ ਅਗੋਚਰ ਗਾਵਨਾਂ/ਮੰਗਲ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਹੈ ਓਹ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਅਜੀਬ ਖੇਲ ਨੂੰ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਲ ਤਰੰਗ ਅਰੁ ਫੇਨ ਬੁਦਬੁਦਾ ਜਲ ਤੇ ਭਿੰਨ ਨ ਹੋਈ ॥

ਇਹੁ ਪਰਪੰਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਲੀਲਾ ਬਿਚਰਤ ਆਨ ਨ ਹੋਈ ॥ ੪੮੫/੪

(ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ, ਝਗ ਅਤੇ ਬੁਲਬੁਲੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਪੰਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਲੀਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਉਸ ਦੀ ਛਾਇਆ/ਅਕਸ ਵਾਂਗੂੰ ਤੂਠਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਅਸਲੀਅਤ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਸਬਦੁ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈ।

ਆਪੇ ਰਸੀਆ ਆਪਿ ਰਸੁ ਆਪੇ ਰਾਵਣ ਹਾਰੁ ॥ ੨੩/੧੦

ਆਪੇ ਹੋਵੈ ਚੋਲੜਾ ਆਪੇ ਸੇਜ ਭਤਾਰੁ ॥

ਰੰਗਿ ਰਤਾ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਬੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥

(ਇੱਕ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ, ਸਬਦੁ, ਆਪ ਰਸੀਲਾ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਰਸੁ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਰਸੁ ਭੋਗਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਤਾ ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਪਸਰਿਆ ਹੈ।)

ਚਾਤ੍ਰਕ ਮੋਰ ਬੋਲਤ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਸੁਨਿ ਘਨਿਹਰ ਕੀ ਘੋਰ ॥

ਜੋ ਬੋਲਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਪੰਖੇਰੂ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜਾਪਤ ਹੈ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ॥ ੧੨੬੫/੪

(ਬਬੀਹਾ, ਮੋਰ, ਬੱਦਲ ਦੀ ਘਨਘੋਰ/ਅਵਾਜ਼, ਜਨੌਰ, ਮੱਛੀ ਤੇ ਪੰਛੀ ਜੋ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਓਹ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਧੁਨਾਂ ਹਰੀ ਉਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਰਤਾ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਓਹ ਰਸ ਵੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਖੇਡ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਲੀਲਾ ਹੈ।

ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰ ਕੇ ਓਅੰਕਾਰ/ਸਬਦੁ/ਤਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹ ਰੰਗ/ਰਸ ਅਨੰਦ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਮ ਕਰ ਕੇ ਪਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਪੋ/ਸਿਮਰੋ/ਅਰਾਧੋ/ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ/ਭਗਤੀ ਕਰੋ। ਸੁਰਤਿ ਧਿਆਨ ਜਪਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਕਰੋ ਤਾਂ ਹਉਂ ਦਾ ਭਰਮ ਚਲ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਕਰਤੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੇਲ/ਲੀਲਾ ਦਿਸ ਜਾਏਗੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਓਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਰੰਗ ਰਸ ਸਦ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਦ ਚਾਓ ਮਾਣੋਗੇ।

ਸਰਗੁਨ ਨਿਰਗੁਨ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਆਪਿ॥

ਆਪਨ ਕੀਆ ਨਾਨਕਾ ਆਪੇ ਹੀ ਫਿਰਿ ਜਾਪਿ ॥ ੨੯੦/੧੬

(ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਸੀ। ਨਿਰਗੁਣ ਤੋਂ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਸੰਸਾਰ, ਨਿਰਗੁਣ, ਨਿਰਾਕਾਰ, ਸੂਖਮ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਧੋਖਾ ਹੈ, ਭਰਮ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ, ਅਸਲੀਅਤ ਨਹੀਂ illusion ਹੈ।

ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਾਜ ਕੇ ਨਾਮੁ ਧੁਨਾਂ/ਨਾਮੁ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਜਪ/ਆਰਾਧਨ/ਗਾਵਨਾ/ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਨਾਮੁ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜ ਹੈ, ਧੁਨਾਂ ਕੀਰਤਨੀ ਹਨ ਇਹ ਸਬਦੁ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਨਾਮੁ ਦਾ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਕੀਰਤਨ ਹੈ, ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਤੂੰਗਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਇਹ ਰੂਪ ਗੁਪਤ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰ ਕੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਅਨਹਤ ਧੁਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਗਿਆਨ ਖੰਡ ਵਿਚ ਕਰਤਾ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧੁਨਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ ਕੋਡ ਅਨੰਦ ਹਨ।

॥ਗਿਆਨ ਖੰਡ ਮਹਿ ਗਿਆਨੁ ਪਰਚੰਡੁ ॥ ਤਿਥੈ ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ ਕੋਡ ਅਨੰਦੁ ॥ਪਨਾ ੭/੧੮

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ/ਭਗਤੀ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਬੋਲ ਕੇ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਧੁਨ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਸਿਖ ਸੇਵਕ, ਸਬਦੁ/ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਸ ਲੈਂਦਾ ਸਵਾਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹਉ-ਮੈ, ਮੈਂ-ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਮ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਅਉਗਣਾਂ/ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਭੈ ਭਰਮ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਲ ਹੋਇਆ ਮਨ/ਜੀਵਆਤਮਾ, ਨਾਮੁ 'ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ' ਪਰਮਾਤਮਾ, ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵਆਤਮਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੋੜ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ੨੭ ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਦਰ ਘਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਾਂਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਦਰੁ ਕੇਹਾ ਸੋ ਘਰੁ ਕੇਹਾ ਜਿਤ ਬਹਿ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ॥ (ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਦਰ ਘਰ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ)

ਵਾਜੇ ਨਾਦ ਅਨੇਕ ਅਸੰਖਾ ਕੇਤੇ ਵਾਵਣਹਾਰੇ ॥ਕੇਤੇ ਰਾਗ ਪਰੀ ਸਿਉ ਕਹੀਅਨਿ ਕੇਤੇ ਗਾਵਣਹਾਰੇ ॥ ਗਾਵਹਿ ਤੁਹਨੋ ਪਉਣੁ ਪਾਣੀ ਬੈਸੰਤਰੁ ਗਾਵੈ ਰਾਜਾ ਧਰਮੁ ਦੁਆਰੇ ॥ ਗਾਵਹਿ ਚਿਤੁ ਗੁਪਤੁ ਲਿਖਿ ਜਾਣਹਿ ਲਿਖਿ ਲਿਖਿ ਧਰਮੁ ਵੀਚਾਰੇ ॥ਗਾਵਹਿ ਈਸਰ ਬਰਮਾ ਦੇਵੀ ਸੋਹਨਿ ਸਦਾ ਸਵਾਰੇ॥ ਗਾਵਹਿ ਇੰਦ ਇੰਦਾਸਣਿ ਬੈਠੇ ਦੇਵਤਿਆ ਦਰਿ ਨਾਲੇ ॥ਗਾਵਹਿ ਸਿਧ ਸਮਾਧੀ ਅੰਦਰਿ ਗਾਵਨਿ ਸਾਧ ਵਿਚਾਰੇ॥

(ਹੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਤੇਰਾ ਦਰੁ ਤੇ ਘਰ ਕੇਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ?)

ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਹਉਂ ਮੈਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਾਵਨਾਂ ਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਉਪਦੇਸ਼ ਲੈਕੇ ਕੇ ਜਪਦੇ/ਸਿਮਰਦੇ/ਗਾਵਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਤੇ ਉਸਦਾ ਰਚਿਆ ਪਰਪੰਚ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਓਹੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

॥ ਸੇਈ ਤੁਧੁ ਨੋ ਗਾਵਹਿ ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵਨਿ ਰਤੇ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਰਸਾਲੇ ॥

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਪ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਾਲਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ॥

‘ਆਪਨ ਕੀਆ ਨਾਨਕਾ ਆਪੇ ਫਿਰ ਜਾਪਿ’ ॥ ੨੯੦/੧੬

ਆਪੇ ਨਾਉ ਜਪਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਹੀ ਜਪੁ ਜਾਪੈ ॥

ਆਪੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਪਿ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਹੀ ਰਸੁ ਆਪੈ ॥

ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਲਾਹਦਾ ਪਿਆਰਾ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰਸਿ ਧ੍ਰਾਪੈ ॥ ੬੦੫/੧੬

ਇਸ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ;

ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਾਰਾ ਕੀਰਤਨੀ ਧੁਨਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਹੈ। ਕੀਰਤਨੀ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਸਰਗੁਣ ਕੂੜ ਰੂਪ ਉਪਜਿਆ ਹੈ। ਕੂੜ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਹਰ ਜੀਵ ਤੇ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਿਮਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਤੇ ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਗਾਉਣਾ ਕੁਦਰਤਿ ਵਿਚ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਾਵਨ/ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਆਏ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਗਾਵਨਾਂ/ਸਿਮਰਨ ਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ

ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਂਵਦੇ ਹਨ, ਨਾਮੁ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਭਗਤੀ/ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਸੰਗੀਤ/ਗਾਵਨਾ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮ ਪਰਗਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਓਹ ਹੀ ਤਰਦੇ ਹਨ।

‘ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ’, ਰੂਪ ‘ਏਕੰਕਾਰ’, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬੇਅੰਤ ਸਮਾਂ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਓਦੋਂ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੀਵ ਜੰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕੇਵਲ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ supreme consciousness ਤੇ ਨਾਮੁ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰਥਾ ‘ਹੁਕਮ’ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਦਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਸੁੰਨ ਅਵਸਥਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ੧੩ ਪਦਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਓਦੋਂ ਕੇਵਲ ਸੁੰਨ ਸੀ, ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਸੀ।

ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਉਪਾਈ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ/ਗਿਣਤੀ ਕਰ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਉਪਾਉਨ ਸਮੇਂ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਨੇ ਮਨੁਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹਉ-ਮੈਂ, ‘ਮੈਂ ਹਾਂ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਹੈ’ ਦਾ ਭਰਮ, ਤੇ ਰਚਨਹਾਰ ਨਾਮੁ ਦਾ ਭੈ ਪਾ ਦਿਤਾ। ਇਸਤਰਾਂ ਮਨੁਖ ਦੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਜੀਵ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ, ਭਰਮ ਤੇ ਕਰਤੇ ਦੇ ਭੈ ਕਰ ਕੇ ਮੈਲੀ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਹਾਂ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮਨੁਖ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਭ ਕੰਮ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਪਰਮਚੇਤਨਾਂ ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਓਹ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਓਹ ਹੀ ਮਨੁਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਤੇ ਸੰਸਾਰ, ‘ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ’ ਕਰਤੇ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹੈ ਕਰਤੇ ਦਾ ਝੂਠਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਸ਼ੀਸੇ ਵਿਚ ਅਕਸ ਵਾਂਗੂੰ ਝੂਠਾ ਸਰੂਪ ਹੈ।

ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਮਨੁਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ/ਜਿੰਦ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪਾਪਾਂ ਪੁੰਨਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ/ਲੇਖ ਵੀ ਆਏ। ਇਹ ਕਰਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲੇਖ ਹਨ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਭਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮਨੁਖ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤ੍ਰਾ ਮਨੁਖ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਇਸ ਪਾਪ ਪੁੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੋਂ ਬਨੇ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹੀਏ ਮਨੁਖ ਸਭ ਕੰਮ ਰਚਨਹਾਰ ਕਰਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਪਾਪਾਂ ਪੁੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਮਨੁਖ ਆਪਣੇ ਭਾਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਨੁਖ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਹੀ ਅਗਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੀਵ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਘੁਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ, ਕਾਲ, ਮਹਾਂਕਾਲ, ਬ੍ਰਹਮਾਂ, ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼, ਭਗਉਤੀ ਆਦਿ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਹੰਦੀ ਹੈ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਉਸਦੀ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰਥਾ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਬੇਦਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੱਠ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰਚਨ ਹਾਰ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਓਹ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਆਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹਨ ਓਹ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਨਿਰਾਕਾਰ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤੀ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਅਪਨੇਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਭਗਤੀ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸਮਝਣੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ

ਪਹਿਲੇ ੧੩ ਪਦਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਨਾਮੁ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ, ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਾਈ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਕੇਵਲ ਸੁੰਨ ਸੀ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਭੀ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਮੁ ਦਾ ਗੁਣ ਹੁਕਮ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਸੀ, ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੇ ਪਦਿਆਂ ਵਿਚ ਦਸਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਉਪਾਏ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਪਨਾ ੧੦੩੫/੯

ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਧੁੰਧੂਕਾਰਾ ॥ਧਰਣਿ ਨ ਗਗਨਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰਾ ॥
 ਨਾ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਨ ਚੰਦੁ ਨ ਸੂਰਜੁ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇਦਾ ॥੧॥
 ਖਾਣੀ ਨ ਬਾਣੀ ਪਉਣ ਨ ਪਾਣੀ ॥ਓਪਤਿ ਖਪਤਿ ਨ ਆਵਣ ਜਾਣੀ ॥
 ਖੰਡ ਪਤਾਲ ਸਪਤ ਨਹੀ ਸਾਗਰ ਨਦੀ ਨ ਨੀਰੁ ਵਹਾਇਦਾ ॥੨॥
 ਨਾ ਤਦਿ ਸੁਰਗੁ ਮਛੁ ਪਇਆਲਾ ॥ਦੋਜਕੁ ਭਿਸਤੁ ਨਹੀ ਖੈ ਕਾਲਾ ॥
 ਨਰਕੁ ਸੁਰਗੁ ਨਹੀ ਜੰਮਣੁ ਮਰਣਾ ਨਾ ਕੋ ਆਇ ਨ ਜਾਇਦਾ ॥੩॥
 ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸੁ ਨ ਕੋਈ ॥ਅਵਰੁ ਨ ਦੀਸੈ ਏਕੋ ਸੋਈ ॥
 ਨਾਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਹੀ ਜਾਤਿ ਨ ਜਨਮਾ ਨਾ ਕੋ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਪਾਇਦਾ ॥੪॥
 ਨਾ ਤਦਿ ਜਤੀ ਸਤੀ ਬਨਵਾਸੀ ॥ਨਾ ਤਦਿ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਸੁਖਵਾਸੀ ॥

ਜੋਗੀ ਜੰਗਮ ਭੇਖੁ ਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋ ਨਾਥੁ ਕਹਾਇਦਾ ॥੫॥ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਨਾ ਬ੍ਰਤ ਪੂਜਾ ॥
 ਨਾ ਕੋ ਆਖਿ ਵਖਾਣੈ ਦੂਜਾ ॥ਆਪੇ ਆਪਿ ਉਪਾਇ ਵਿਗਸੈ ਆਪੇ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਦਾ ॥੬॥
 ਨਾ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮੁ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ ॥ਗੋਪੀ ਕਾਨੁ ਨ ਗਉ ਗੋਆਲਾ ॥

ਤੰਤੁ ਮੰਤੁ ਪਾਖੰਡੁ ਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋ ਵੰਸੁ ਵਜਾਇਦਾ ॥੭॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਨਹੀ ਮਾਇਆ ਮਾਖੀ ॥
 ਜਾਤਿ ਜਨਮੁ ਨਹੀ ਦੀਸੈ ਆਖੀ ॥ ਮਮਤਾ ਜਾਲੁ ਕਾਲੁ ਨਹੀ ਮਾਥੈ ਨਾ ਕੋ ਕਿਸੈ ਧਿਆਇਦਾ ॥੮॥
 ਨਿੰਦੁ ਬਿੰਦੁ ਨਹੀ ਜੀਉ ਨ ਜਿੰਦੋ ॥ ਨਾ ਤਦਿ ਗੋਰਖੁ ਨਾ ਮਾਛਿੰਦੋ ॥
 ਨਾ ਤਦਿ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕੁਲ ਓਪਤਿ ਨਾ ਕੋ ਗਣਤ ਗਣਾਇਦਾ ॥੯॥
 ਵਰਨ ਭੇਖ ਨਹੀ ਬ੍ਰਹਮਣ ਖੜੀ ॥ ਦੇਉ ਨ ਦੇਹੁਰਾ ਗਊ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ॥
 ਹੋਮ ਜਗ ਨਹੀ ਤੀਰਥਿ ਨਾਵਣੁ ਨਾ ਕੋ ਪੂਜਾ ਲਾਇਦਾ ॥੧੦॥
 ਨਾ ਕੋ ਮੁਲਾ ਨਾ ਕੋ ਕਾਜੀ ॥ ਨਾ ਕੋ ਸੇਖੁ ਮਸਾਇਕੁ ਹਾਜੀ ॥
 ਰਈਅਤਿ ਰਾਉ ਨ ਹਉਮੈ ਦੁਨੀਆ ਨਾ ਕੋ ਕਹਣੁ ਕਹਾਇਦਾ ॥੧੧॥
 ਭਾਉ ਨ ਭਗਤੀ ਨਾ ਸਿਵ ਸਕਤੀ ॥ ਸਾਜਨੁ ਮੀਤੁ ਬਿੰਦੁ ਨਹੀ ਰਕਤੀ ॥
 ਆਪੇ ਸਾਹੁ ਆਪੇ ਵਣਜਾਰਾ ਸਾਚੇ ਏਹੋ ਭਾਇਦਾ ॥੧੨॥
 ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ ॥ ਪਾਠ ਪੁਰਾਣ ਉਦੈ ਨਹੀ ਆਸਤ ॥ ਕਹਤਾ ਬਕਤਾ ਆਪਿ ਅਗੋਚਰੁ
 ਆਪੇ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਦਾ ॥ (੧੦੩੫-੧੦੩੬)੧੩॥

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਆ

ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਤਾ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਆ ॥ ਬਾਝੁ ਕਲਾ ਆਡਾਣੁ ਰਹਾਇਆ ॥
 ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸੁ ਉਪਾਏ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਵਧਾਇਦਾ ॥੧੪॥
 (ਜਦੋਂ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਨਾਂ ਕੀਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ
 ਆਸਰੇ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਖੰਡਾਂ ਵਰਭੰਡਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਤੇ ਟਿਕਾਇਆ ਅਤੇ ਬੇਦ ਮਤ ਦੇ ਦੇਵਤਾ
 ਉਪਾਏ, ਜੋ ਕਰਤੇ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ
 ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੋਹੁ ਕਰਤੇ ਨੇ ਵਧਾਇਆ)

ਵਿਰਲੇ ਕਉ ਗੁਰਿ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ ॥ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ ਹੁਕਮੁ ਸਬਾਇਆ ॥
 ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਪਾਤਾਲ ਅਰੰਭੇ ਗੁਪਤਹੁ ਪਰਗਟੀ ਆਇਦਾ ॥੧੫॥
 (ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਨੇ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ, ਉਸ ਨੇ
 ਨਾਮ/ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ, ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਜਗਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਸੰਭਾਲ ਕਰ
 ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਰ ਥਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਖੇਡ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਰਾਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਤੇ
 ਪਾਤਾਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਸਰਗੁਣ ਹੋ ਕੇ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ।)

ਤਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਈ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਸੋਝੀ ਹੋਈ ॥
 ਨਾਨਕ ਸਾਚਿ ਰਤੇ ਬਿਸਮਾਦੀ ਬਿਸਮ ਭਏ ਗੁਣ ਗਾਇਦਾ ॥੧੬॥੩॥੧੫॥

(ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਅੰਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਵਿਰਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨੇ ਗੁਰਮੰਤਰ/ਗੁਰਸਬਦ ਦਾ ਜਪ
 ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ ਵਿਸਮਾਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਉਹ

ਉਸਦੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਨ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਵਨਾਂ ਹੈ)

ਅਗਲੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਮਾਟੀ ਅੰਧੀ ਹੈ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤਿ/ਚੇਤਨਾਂ/ਜਿੰਦ ਵਿਚ ਹਉਂਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਪਾ ਦਿਤੀ। ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦ ਚੋਜ ਤਮਾਸ਼ੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਖੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਪਨਾ ੧੦੦/੨

ਵਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਏਵਡ ਦਾਤੇ ॥ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਭਗਤਨ ਸੰਗਿ ਰਾਤੇ ॥

ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਜਿਉ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ਏਹੁ ਦਾਨੁ ਮੋਹਿ ਕਰਣਾ ਜੀਉ ॥੧॥

(ਹੇ ਇਤਨੇ ਵੱਡੇ ਦਾਤਾਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਪਨੇ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਰੱਤੇ/ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਾਨ ਦਿਓ ਕਿ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਧਿਆਨ ਕਰਾਂ)

ਮਾਟੀ ਅੰਧੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਈ ॥ਸਭ ਕਿਛੁ ਦੀਆ ਭਲੀਆ ਜਾਈ ॥

ਅਨਦ ਬਿਨੋਦ ਚੋਜ ਤਮਾਸ਼ੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਹੋਣਾ ਜੀਉ ॥੨॥

(ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਜੜ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚੇਤਨਤਾ ਪਾ ਦਿੱਤੀ, ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਛ ਦਿਤਾ ਹੈ ਚੰਗੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਡਾ ਰੂਪ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦ ਚੋਜ ਤਮਾਸ਼ੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜੀਵ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਸਭ ਜੋ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇਰੇ ਹੁਕਮ ਰਜਾ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੀਵ ਆਪ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਜੋ ਤੂੰ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ)

ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਤਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਲੈਣਾ ॥ਛਤੀਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭੋਜਨੁ ਖਾਣਾ ॥

ਸੇਜ ਸੁਖਾਲੀ ਸੀਤਲੁ ਪਵਣਾ ਸਹਜ ਕੇਲ ਰੰਗ ਕਰਣਾ ਜੀਉ ॥੩॥

ਸਾ ਬੁਧਿ ਦੀਜੈ ਜਿਤੁ ਵਿਸਰਹਿ ਨਾਹੀ ॥ਸਾ ਮਤਿ ਦੀਜੈ ਜਿਤੁ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ॥

ਸਾਸ ਸਾਸ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਓਟ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਚਰਣਾ ਜੀਉ ॥੪॥੧੨॥੧੯॥

(ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਐਸੀ ਬੁਧ ਮਤਿ ਦਿਉ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸਰੋ ਨਾ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਧਿਆਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ।

ਅਗਲਾ ਤੀਜਾ ਸ਼ਬਦ

ਆਸਾ ॥ਪਨਾ ੪੮੨/੨

ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ॥ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਜਨ ਗਏ ਨਿਸਤਰਿ ਤਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
(ਨਾਮ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਤਨੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਤਰੇ)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕਬੀਰ ਉਜਾਗਰ ॥ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਾਟੇ ਕਾਗਰ ॥੧॥

ਨਿਮਤ ਨਾਮਦੇਉ ਦੂਧੁ ਪੀਆਇਆ ॥ ਤਉ ਜਗ ਜਨਮ ਸੰਕਟ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥੨॥
ਜਨ ਰਵਿਦਾਸ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ॥ ਇਉ ਗੁਰਪਰਸਾਦਿ ਨਰਕ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ॥੩॥੫॥
(ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਕਬੀਰ, ਨਾਮ ਦੇਉ, ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤ ਤਰੇ)

ਅਗੇ ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤ ਸਮਝਾਂਉਂਦਾ ਹੈ, ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਜੀਗਰ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਰਚੀ ਤੇ ਆਪ ਖੇਡਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮਨੁਖ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਮਿਟੀ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਨਿਆਂਈਂ ਹੈ। ਮਿਟੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਹੈ, ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੋੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਮਿਲ ਜਾਏ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਇਆ ਚਲੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਰੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਬਚਨ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਸ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਦੱਸੋ ਜਦੋਂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਮਾਟੀ ਕੇ ਪੁਤਰਾ ਕੈਸੇ ਨਚਤੁ ਹੈ ॥ ਦੇਖੈ ਦੇਖੈ ਸੁਨੈ ਬੋਲੈ ਦਉਰਿਓ ਫਿਰਤੁ ਹੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਬ ਕਛੁ ਪਾਵੈ ਤਬ ਗਰਬੁ ਕਰਤੁ ਹੈ ॥ ਮਾਇਆ ਗਈ ਤਬ ਰੋਵਨੁ ਲਗਤੁ ਹੈ ॥੧॥
ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਰਸ ਕਸਹਿ ਲੁਭਾਨਾ ॥ ਬਿਨਸਿ ਗਇਆ ਜਾਇ ਕਹੂੰ ਸਮਾਨਾ ॥੨॥

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਬਾਜੀ ਜਗੁ ਭਾਈ ॥ ਬਾਜੀਗਰ ਸਉ ਮੁਹਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨਿ ਆਈ ॥੩॥੬॥੪੮੭/੫
(ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਬ੍ਰਹਮ ਨੇ ਆਪਣੀਂ ਖੇਡ ਰਚੀ ਤੇ ਆਪ ਖੇਡਨ ਲਗਾ, ਮਨੁਖ ਮਿਟੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਬਾਜੀਗਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਉਹ ਖੇਡ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਮਨੁਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਪਨੇਂ ਜੈਸਾ ਹੈ,

ਜਗਜੀਵਨ ਐਸਾ ਸੁਪਨੇ ਜੈਸਾ ਜੀਵਨੁ ਸੁਪਨ ਸਮਾਨੰ॥

ਸਾਚ ਕਰ ਹਮ ਗਾਠ ਦੀਨੀ ਛੋਡ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨੰ ॥ ੪੮੨/੧੬

(ਮਨੁਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਪਨੇ ਜੈਸਾ ਹੈ; ਮਨੁਖ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਖੇਡ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਨ ਕੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ ਉਸ ਖੇਡ ਦਾ ਝੂਠ ਉਦੋਂ ਉਘੜਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਗ ਜਾਏ। ਮਨੁਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਪਨੇ ਜੈਸਾ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਚ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਪਾਵਨ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ, ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਨੂੰ, ਹਉ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਕਾਰਨ ਭੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ/ਸੰਸਾਰ ਬਿਖ ਰੂਪ ਹੈ

ਬਾਬਾ ਬਿਖੁ ਦੇਖਿਆ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ੩੮੨/੯

ਪੰਜ ਕਾਮਾਦਿਕ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਹਾਇਕ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੈਨਾ, ਝੂਠ, ਨਿੰਦਾ, ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਨਫਰਤ, ਕੌੜਾ ਬੋਲ,ਆਦਿ ਬਿਖ ਰੂਪ ਹਨ, ਇਹ ਮਨ ਦੇ ਅਉਗਣ ਵਿਕਾਰ ਹਨ, ਮਨੁਖ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁਖ ਦੀ ਮਨ ਬੁਧ ਨੂੰ ਮੈਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਨ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਨਿਆਂ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਮਨੁਖ ਤੋਂ ਪਾਪ ਕਰਮ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬਿਖ ਰੂਪ ਮਨ ਤਨ ਨੂੰ ਰੋਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁਖ ਦੇ ਮਨ ਤਨ ਵਿਚ ਨਾਗਿਨ ਦੀ ਤਰਾਂ ਜ਼ਹਰ ਉਗਲਦੇ ਹਨ।

ਮਾਇਆ ਹੋਈ ਨਾਗਨੀ ਜਗਤਿ ਰਹੀ ਲਪਟਾਇ ॥

ਇਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਕਰੇ ਤਿਸ ਹੀ ਕਉ ਫਿਰਿ ਖਾਇ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਕੋਈ ਗਾਰਤੂ ਤਿਨਿ ਮਲਿ ਦਲਿ ਲਾਈ ਪਾਇ ॥

ਨਾਨਕ ਸੇਈ ਉਬਰੇ ਜਿ ਸਚਿ ਰਹੇ ਲਿਵ ਲਾਇ॥ ੫੧੦/੯

(ਸਭ ਅਵਗੁਣ ਵਿਕਾਰ ਬਿਖ ਰੂਪ ਹਨ ਨਾਗਨੀਂ ਮਾਇਆ ਹਨ। ਜਿਨਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਚੇ ਨਾਮੁ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਾਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ ਨਾਗਣੀਂ ਦੀ ਬਿਖ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ)

ਮਨੁਖ ਦੀ ਹਉਮੈ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਪੰਜ ਕਾਮਾਦਿਕ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਅੱਗਾਂ ਹਨ ਮਨੁਖ ਦੇ ਮਨ ਤਨ ਨੂੰ ਰੋਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਤਨੋਂ ਬਲਵਾਨ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁਖ ਦੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਕੇ ਮਨੁਖ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੰਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਮਨੁਖ ਕੋਲੋਂ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੂਰਬੀਰ ਵਰੀਆਮ ਕਿਨੈ ਨ ਹੋੜੀਐ ॥ ਫਉਜ ਸਤਾਣੀ ਹਾਠ ਪੰਚਾ ਜੋੜੀਐ ॥

ਦਸ ਨਾਰੀ ਅਉਧੂਤ ਦੇਣਿ ਚਮੋੜੀਐ॥ ਜਿਣਿ ਜਿਣਿ ਲੈਨਿ ਰਲਾਇ ਏਹੋ ਏਨਾ ਲੋੜੀਐ ॥

ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਇਨ ਕੈ ਵਸਿ ਕਿਨੈ ਨ ਮੋੜੀਐ ॥ ਭਰਮੁ ਕੋਟੁ ਮਾਇਆ ਖਾਈ ਕਹੁ ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਤੋੜੀਐ ॥

ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਆਰਾਧਿ ਬਿਖਮ ਦਲੁ ਫੋੜੀਐ ॥ਹਉ ਤਿਸੁ ਅਗੈ ਦਿਨ ਰਾਤਿ ਰਹਾ ਕਰ ਜੋੜੀਐ ॥੫੨੨/੬

(ਪੰਜ ਕਾਮਾਦਕਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਫੌਜ ਦਾ ਪਰਾ ਬਧਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਯੋਧਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਵਧੂਤਾਂ ਤਿਆਗੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸ ਇੰਦਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਿੱਨਾਂ ਗੁਣਾ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਹੈ, ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਸਕਦਾ।

ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਉਸ ਦੇ ਗਿਰਦ ਖਾਈ ਹੈ, ਦੱਸੋ ਇਹ ਕਿਲ੍ਹਾ ਕਿਵੇਂ ਫੜਤਹਿ ਕਰੀਏ?

ਅੱਤਰ: ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰੀਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੀਏ

ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਾਮਾਦਕਾਂ ਦੀ ਕਰੜੀ ਫੌਜ ਜਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਾਮਾਦਕ ਮਨ ਤੇ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਮਨ ਦੇ ਚਾਕਰ ਹੋ

ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖ/ਭਗਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਮਾਦਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਰ ਇੱਕ ਔਕੜ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਚਾਰ ਰੂਪ ਹਨ, ਧਨ ਦੌਲਤ ਰੂਪ ਮਾਇਆ, ਚੇਤਨ/ਕਾਮ ਰੂਪ ਮਾਇਆ, ਰਿਧੀ ਸਿਧੀ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਨ ਵਡਿਆਈ ਰੂਪ ਮਾਇਆ।

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਕਿਲਵਿਖ ਸਭੇ ਉਤਰਨ ਨੀਤ ਨੀਤ ਗੁਣ ਗਾਉ ॥ ਕੋਟਿ ਕਲੇਸਾ ਉਪਜਹਿ ਨਾਨਕ ਬਿਸਰੇ ਨਾਉ ॥
(ਹਰੀ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਕਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨ ਨਾਲ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਦੁਖ ਆ ਘੇਰਦੇ ਹਨ)

ਮਹਲਾ ੫

ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਭੋਟਿਐ ਪੂਰੀ ਹੋਵੈ ਜੁਗਤਿ ॥

ਹਸੰਦਿਆਂ ਖੇਲੰਦਿਆਂ ਪੈਨੰਦਿਆਂ ਖਾਵੰਦਿਆਂ ਵਿਚੇ ਹੋਵੈ ਮੁਕਤਿ ॥ ੫੨੨/੧੦

(ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭੋਟਿਆਂ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਸੁਖ ਮਾਣਦਿਆਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਤੇ ਚਲਨ ਨਾਲ ਕਾਮਾਦਕ ਵੱਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੇਦ ਮਤ ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ, ਹਠ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਮਾਦਿਕ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ

ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵੈਦਕ ਧਰਮ ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਹਠ ਕਰਮ ਨਿਸਫਲ ਹਨ। ਹਠ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਾਮਾਦਕਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਧ ਪੀਰ ਜੋਗੀ, ਬਣਾਂ ਵਿਚ ਤਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਪਸਵੀ, ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਵਰਤ ਨੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਡਿਤ, ਪਾਂਧੇ, ਜਤਨ ਕਰਕੇ ਵੀਰਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਜਤੀ, ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹਠ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਸੁੱਤੇ ਹਨ ਮਾਇਆ ਠਗਨੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਤੇ ਸਮੇਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਚਰਨ ਤੋਂ ਗਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿਧਾ ਸੇਵਨਿ ਸਿਧ ਪੀਰ ਮਾਗਹਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ॥

ਜੋਗੀ ਭੋਗੀ ਕਾਪੜੀ ਕਿਆ ਭਵਹਿ ਦਿਸੰਤਰ ॥

ਪੰਡਿਤ ਪਾਧੇ ਜੋਇਸੀ ਨਿਤ ਪੜ੍ਹਹਿ ਪੁਰਾਣਾ ॥

ਅੰਤਰਿ ਵਸਤੁ ਨ ਜਾਣਨੀ ਘਟਿ ਬ੍ਰਹਮ ਲੁਕਾਨਾ॥

(ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵਸਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ)

ਇਕਿ ਬਿੰਦੁ ਜਤਨ ਕਰਿ ਰਾਖਦੇ ਸੇ ਜਤੀ ਕਹਾਵਹਿ ॥

ਬਿਨ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਛੂਟਹੀ ਭ੍ਰਮਿ ਆਵਹਿ ਜਾਵਹਿ ॥ ੪੧੯

(ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ)

ਮਾਇਆ ਦੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਸਾਂ/ਚਸਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾ ਕੇ ਠਗਦੇ ਹਨ

ਮਾਇਆ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਭਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁ ਰੰਗ ਮਾਇਆ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਵ ਦਿਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰਸ ਤੇ ਭਾਵ ਮਿਠੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਘਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਨੂੰ ਪੁਤਰ ਧੀ ਆਦਿ ਦਾ ਮੋਹ, ਬਨਾਂ ਵਿਚ ਸਨਿਆਸੀ/ਜੋਗੀਆ ਨੂੰ ਰਿਧੀ ਸਿਧੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਵਰਤ ਰਖਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਇਆ ਠਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਿਠੇ ਲਗਣ ਵਾਲੇ ਬਿਖ ਰਸਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਓਹ ਜੋਹੇ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰ ਸੁੰਦਰਿ ਮੋਹਨੀ ॥

ਮੋਹਨੀ ਮਹਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਚੰਚਲਿ ਅਨਿਕ ਭਾਵ ਦਿਖਾਵਏ ॥

ਹੋਇ ਢਠਿ ਮੀਠੀ ਮਨਹਿ ਲਾਗੈ ਨਾਮੁ ਲੈਣ ਨ ਆਵਏ ॥

ਗ੍ਰਿਹ ਬਨਿਹ ਤੀਰੈ ਬਰਤ ਪੂਜਾ ਬਾਟ ਘਾਟੈ ਜੋਹਨੀ ॥

ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ ਦਇਆ ਧਾਰਹੁ ਮੈ ਨਾਮੁ ਅੰਧੁਲੈ ਟੋਹਨੀ ॥ ੮੪੭/੮

(ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਧੁਲੈ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਟੋਹਣੀ ਸੋਟੀ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਸਤਾ ਟੋਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦਿਉ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰਸਾਂ ਕਸਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ ਹੀ ਨਾਂ ਰਹਿ ਜਾਵਾਂ)

ਮੁਨਿ ਜੋਗੀ ਸਾਸਤ੍ਰਿਗਿ ਕਹਾਵਤ ਸਭ ਕੀਨੇ ਬਸ ਅਪਨਹੀ ॥

(ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਨੀ ਜੋਗੀ, ਸਭ ਮਾਇਆ ਨੇ ਵੱਸ ਕਰ ਲਏ ਹਨ)

ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਅਰੁ ਕੋੜਿ ਤੇਤੀਸਾ ਤਿਨ ਕੀ ਹੈਰਤ ਕਛੁ ਨ ਰਹੀ ।

(ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਤੇ ਹੋਰ ਤੇਤੀ ਕ੍ਰੋੜ ਦੇਵਤੇ ਸਭ ਮਾਇਆ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਗਏ)

ਬਲਵੰਤ ਬਿਆਪ ਰਹੀ ਸਭ ਮਹੀ ॥

(ਬਲਵਾਨ ਮਾਇਆ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।)

ਅੱਗੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਮਾਇਆ ਦਾ ਭੇਦ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ, ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਵੱਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਵਰੁ ਨ ਨ ਜਾਨਸਿ ਕੋਊ ਮਰਮਾ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਲਹੀ ॥

ਜੀਤਿ ਜੀਤਿ ਜੀਤੇ ਸਭ ਥਾਨਾ ਸਗਲ ਭਵਨ ਲਪਟਹੀ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਤੇ ਭਾਗੀ ਹੋਇ ਚੇਰੀ ਚਰਨ ਗਹੀ ॥ ੪੯੮/੧੮

(ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਧ (ਗੁਰੂ) ਤੋਂ ਭਜ ਗਈ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦਾਸੀ ਬਨ ਗਈ ਤੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ)

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਇਆ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਠਗਦੀ ਹੈ

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾਮ ਨ ਆਵਤ ਹੇ ॥

ਜਾ ਸਿਉ ਰਾਚਿ ਮਾਚਿ ਤੁਮ ਲਾਗੇ ਉਹ ਮੋਹਨੀ ਮੋਹਾਵਤ ਹੇ ॥

ਕਨਿਕ ਕਾਮਿਨੀ ਸੇਜ ਸੋਹਨੀ ਛੋਡਿ ਖਿਨੈ ਮਹਿ ਜਾਵਤ ਹੇ ॥

ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸ ਪ੍ਰੇਰਿਓ ਬਿਖੈ ਟਗਉਰੀ ਖਾਵਤ ਹੇ ॥

(ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੂਪ ਧਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਸੇਜ, ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਛਿਨ ਵਿੱਚ ਮਨੁਖ ਛੱਡ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਵਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਤੂੰ ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਪਿਆ ਹੈਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਠਗ-ਬੂਟੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ)

ਤ੍ਰਿਨ ਕੇ ਮੰਦਰੁ ਸਾਜਿ ਸਵਾਰਿਓ ਪਾਵਕੁ ਤਲੈ ਜਰਾਵਤ ਹੇ ॥

ਐਸੇ ਗੜ ਮਹਿ ਐਠਿ ਹਠੀਲੋ ਫੂਲਿ ਫੂਲਿ ਕਿਆ ਪਾਵਤ ਹੇ ॥

(ਤੀਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਵਾਰ ਕੇ ਤੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਮਾਦਿਕਾਂ ਦੀ ਅਗਨੀਂ ਜਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਆਕੜ ਕੇ ਹਠੀ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਮਾਣ ਕਰ ਕੇ ਕੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ)

ਪੰਚ ਦੂਤ ਮੂਡ ਪਰਿ ਠਾਢੇ ਕੇਸ ਗਹੇ ਫੇਰਾਵਤ ਹੇ ॥

ਦਿਸ਼੍ਰੁਟਿ ਨ ਆਵਹਿ ਅੰਧ ਅਗਿਆਨੀ ਸੋਇ ਰਹਿਓ ਮਦ ਮਾਵਤ ਹੇ ॥

(ਕਾਮਾਦਿਕ ਪੰਜ ਵੈਰੀ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ, ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਭਵਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਗਿਆਨੀ ਤੈਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ ਹੈਂ ਤੇ ਕਾਮਾਦਿਕ ਤੈਨੂੰ ਲੁਟ ਰਹੇ ਹਨ)

ਜਾਲੁ ਪਸਾਰਿ ਚੋਗ ਬਿਸਤਾਰੀ ਪੰਖੀ ਜਿਉ ਫਾਹਾਵਤ ਹੇ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬੰਧਨ ਕਾਟਨ ਕਉ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਧਿਆਵਤ ਹੇ ॥ ੮੨੧/੧੬

(ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਜਾਲ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਚੋਗਾ ਖਿਲਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਮਾਇਆ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਰਸਾਂ ਦਾ ਚੋਗਾ ਤੈਨੂੰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਨ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਥੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਅਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹਨ ਤੇ ਸੁਖਦਾਈ ਹਨ

ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਸਤ, ਸੰਤੋਖ, ਦਇਆ, ਧਰਮ, ਕਰੁਣਾ, ਨਿਮਰਤਾ ਆਦਿ ਗੁਣ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਅਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹਨ। ਉਹ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਮੁ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਨਾਮੁ ਗੁਣੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਅਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁਖ ਦਾ ਅਸਲਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਨ, ਗੁਣ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਵਗੁਣ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਵਗੁਣੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਗੁਣ ਭੀ ਵਸਹਿ ਨਾਲਿ ॥

ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਣ ਨ ਜਾਪਨੀਂ ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ੯੩੬

ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ

(ਮਨੁਖ ਦਾ ਮਨ ਅਵਗੁਣਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨਾਂ ਗੁਣ ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਸਦੇ ਤੇ ਦਿਸਦੇ। ਸਬਦਿ ਬਿਚਾਰੁ=ਗੁਰਸਬਦਿ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜਨ ਵਾਲਾ ਅਨੁਭਵੀ ਬਿਚਾਰ ਤੇ ਗਿਆਨ)

ਮਾਇਆ ਭਗਤਾਂ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸੀ

ਮਾਇਆ ਦਾਸੀ ਭਗਤਾ ਕੀ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ॥ ੨੩੧/੪

(ਮਾਇਆ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ)

ਲੇਖ ੮

ਗੁਰਮਤਿ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ

ਗੁਰਦੇਵ ਦਾਤਾ ਹਰਿ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ੈ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤ੍ਰ ਨਿਰੋਧਰਾ ॥ ੨੬੨/੨

(ਗੁਰੂ ਦਾਤਾ ਹੈ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ)

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਗੁਰਸਬਦ ਹੈ, ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਸ਼ਬਦ, ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨ/ਧਿਆਉਣਾ/ਭਗਤੀ/ਬੰਦਗੀ ਇੱਕ ਹੀ ਕਿਰਿਆ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਜਪੋ, ਬੋਲੋ, ਉਚਾਰੋ, ਧਿਆਨ/ਸੁਰਤਿ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖੋ। ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧੁਨ ਉਪਜੇਗੀ, ਧੁਨ ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੈ ਤੇ ਉਸਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ/ਲਹਿਰਾਂ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਉਪਜੀ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਧੁਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ।

ਧੁਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ। ॥ਪਨਾ ੮੭੯/੪ ॥

(ਧੁਨਿ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਜੋਤਿ/ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਉਸਦੇ ਰਚੇ ਪਰਪੰਚ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।)

ਇਸ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਬਦਗੁਰੂ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਮਰਥਾ ਹੈ, ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਣ ਹਨ। ॥

ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਕੇ ਬਿਨਸੇ ਪਾਪ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਤ ਨਾਹੀ ਸੰਤਾਪ ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨਿ ਵਸੇ ॥
ਮਹਾ ਬਿਕਾਰ ਤਨ ਤੇ ਸਭਿ ਨਸੇ ॥੮੯੭/੭

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰ ਮਨੁ ਮਾਨ ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ
॥ ਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ ॥ ੯੬੪

ਕਾਇਆ ਹਰਿ ਮੰਦਰੁ ਆਪਿ ਸਵਾਰੇ ॥ ਤਿਸੁ ਵਿਚਿ ਹਰਿ ਜੀਉ ਵਸੈ ਮੁਰਾਰੇ ॥

ਗੁਰਿ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵਣਜਨਿ ਵਾਪਾਰੀ ਨਦਰੀ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ ੧੦੫੯/੧੬

(ਸਰੀਰ ਕਾਇਆ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਹਰਿ ਜੀ ਆਪ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸਿਖ ਨਾਮੁ ਦਾ ਵਾਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਮਨੁਖ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ)

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਲਾਭ । (ਮਨ ਵੱਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ)

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਸੇਵਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਈ ॥ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨ ਉਚਰਾਂ ਪਤਿ ਸਿਉ ਘਰਿ ਜਾਂਈ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਵਸਾਈ ॥ ਮਤਿ ਪੰਖੇਰੂ ਵਸਿ ਹੋਇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਧਿਆਈ ॥
ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਦਇਆਲ ਹੋਇ ਨਾਮੇ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥ ੧੨੩੯/੩

(ਨਾਮੁ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਸੇਵਿਆਂ/ਜਪਿਆਂ ਸੁਖੁ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਮਲ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਉਚਾਰਨ ਨਾਲ ਨਿਜ ਘਰ ਇਜ਼ਤ ਨਾਲ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਿਤੀ ਬਾਣੀ/ਬਚਨ, ਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਈਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਧਿਆਇਆਂ, ਤੇ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿਆਂ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਆਦਿ ਕਾਮਾਦਕਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋਇਆ ਭਟਕਦਾ ਮਨ, ਵੱਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਇਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਿਵ ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਨਹਦ ਧੁੰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਮਨ ਨਾਮ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਮਗਨ/ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਭ ਧਿਆਨ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਨਾਮ ਰਸੁ, ਸਵਾਦ, ਖੁਸ਼ੀ, ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਤੋਂ ਮਨ ਵਿਚ ਤਪਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ hormonal and chemical balance ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਮਨ ਤਨ ਰੋਗੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਨ ਦਾ hormonal and chemical balance ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਨੂੰ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਇ ਸੁਣਿਐ ਮਨੁ ਰਹਸੀਐ ਨਾਮੋਂ ਸਾਂਤਿ ਆਈ ॥ ਨਾਇ ਸੁਣਿਐ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੀਐ ਸਭ ਦੁਖ ਗਵਾਈ ॥
ਨਾਇ ਸੁਣਿਐ ਨਾਉ ਉਪਜੈ ਨਾਮੇ ਵਡਿਆਈ ॥ ਨਾਮੈ ਹੀ ਸਭ ਜਾਤਿ ਪਤਿ ਨਾਮੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਨਾਨਕ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥ ੧੨੩੯/੧੯

(ਨਾਮੁ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਮਨ ਟਿਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਭੁੱਖਾਂ ਮਿਟਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਮੁ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਵਸਦਾ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਨਾਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਪਰਮਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਧਿਆਈਏ/ਜਪੀਏ/ਸਿਮਰੀਏ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਾਈਏ।

ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਸਿਖ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ॥
ਬਿਨ ਸਿਮਰਨੁ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥ ਪੰਨਾ ੨੬੯/੫

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਸਮਝਾਈ ਹੈ ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ

ਸਨਕ ਸਨੰਦ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ॥ ਬੇਦ ਪੜੇ ਪੜਿ ਬ੍ਰਹਮੇ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ ॥
(ਸਨਕ ਸਨੰਦ ਨੇ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮੇ ਨੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਤੇ ਜਨਮ ਗਵਾ ਲਿਆ।)

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਨ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਦਸਦੇ ਹਨ।
ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਬਿਲੋਵਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥ ਸਹਜਿ ਬਿਲੋਵਹੁ ਜੈਸੇ ਤਤੁ ਨ ਜਾਈ ॥
(ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧੁਨ ਉਪਜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਧੁਨਿ
ਬਿਲੋਈ/ਰਿੜਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਬੋਲੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੋਤਿ ਦਾ ਸਾਰ/ਅਸਲੀਅਤ
ਨਾ ਜਾਏ)

ਤਨੁ ਕਰਿ ਮਟੁਕੀ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਿਲੋਈ ॥ ਇਸੁ ਮਟੁਕੀ ਮਹਿ ਸਬਦੁ ਸੰਜੋਈ ॥
(ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚਾਟੀ ਬਨਾ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਧੁਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿੜਕੋ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਤਨ ਵਿਚ ਸਬਦੁ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਨੂੰ
ਇਕੱਤਰ ਕਰੋ)

ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਮਨ ਕਾ ਬੀਚਾਰਾ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਵੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਜੇ ਮੀਰਾ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਗਿ ਉਤਰੇ ਤੀਰਾ ॥੫ ੪੭੮/੬
(ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਧੁਨ ਜਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ
ਲਹਿਰਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਬਿਲੋਈਆਂ/ਰਿੜਕੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਮਨ ਦੀ ਬੀਚਾਰ ਹੈ
ਜਿਸਤੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।)

ਇਹ ਬੀਚਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਆਤਮਾਂ/ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਵਾਲੀ ਬਿਚਾਰ ਹੈ, ਇਸਤੋਂ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ।ਇਹ ਬੀਚਾਰ ਮਨੁਖ ਦੀ ਮਨ ਬੁਧੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੈ।

ਸਫਲ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ।

ਧਰਤਿ ਕਾਇਆ ਸਾਧ ਕੈ ਵਿਚ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦੇਇ ਕਰਤਾ ਬੀਉ ॥ ੪੬੮/੧੦

(ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਝੂਠ, ਕਪਟ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਡੇ ਕਢ ਕੇ ਮੰਨ ਰੂਪ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਬਨਾਓ ਤਾਂ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਬੀਜ ਪਾਓ ਫਿਰ ਨਾਮ ਦਾ ਬੀਜ ਉੱਗੇਗਾ ਤੇ ਸੁਖ ਫਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਇਹੀ ਜੁਗਤੀ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧

ਭਾਂਡਾ ਧੋਇ ਬੈਸਿ ਧੂਪੁ ਦੇਵਹੁ ਤਉ ਦੂਧੈ ਕਉ ਜਾਵਹੁ ॥

(ਸਰੀਰ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਅਵਗੁਣਾਂ/ਵਿਕਾਰਾਂ ਪਾਪ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰਖਨ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਨਾਮੁ ਰੂਪੀ ਦੁਧ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਓ।)

ਦੂਧੁ ਕਰਮ ਫੁਨਿ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਇਣੁ ਹੋਇ ਨਿਰਾਸ ਜਮਾਵਾਹੁ ॥

ਜਪਹੁ ਤ ਏਕੋ ਨਾਮਾ ॥ ਅਵਰਿ ਨਿਰਾਫਲ ਕਾਮਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ

(ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਸੁਰਤਿ ਧਿਆਨ ਦੀ ਜਾਗ ਲਗਾਓ। ਇੱਕੋ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਹੀ ਜਪੋ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੱਮ ਨਿਰਫਲ ਹਨ)

ਇਹੁ ਮਨੁ ਈਟੀ ਹਾਥ ਕਰਹੁ ਫੁਨਿ ਨੇੜਉ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ॥

ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਤਬ ਮਥੀਐ ਇਨ ਬਿਧਿ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵਹੁ ॥

ਮਨੁ ਸੰਪਟ ਜਿਤੁ ਸਤ ਸਰਿ ਨਾਵਣੁ ਭਾਵਨ ਪਾਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰੇ ॥

ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਾਣ ਸੇਵਕੁ ਜੇ ਸੇਵੇ ਇਨ ਬਿਧਿ ਸਾਹਿਬੁ ਰਵਤੁ ਰਹੈ । ਪੰਨਾ ੭੨੮/੪

(ਨੇੜਉ-ਨੇੜਾ= ਮਧਾਣੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਵਲੋਟੀ ਹੋਈ ਰਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚਾਟੀ ਵਿਚ ਦਹੀ ਰਿੜਕੀਦਾ ਹੈ। ਈਟੀ=ਰੱਸੀਆਂ ਦੇ ਅਖਰਿ ਤੇ ਫੜਨ ਨੂੰ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲਕੜੀਆਂ। ਮਥੀਐ= ਰਿੜਕਨਾ । ਸੰਪਟ= ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਚਾਟੀ । ਸਤ ਸਰ= ਸਤਯ ਸਰੋਵਰ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਸਰੋਵਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਿਆਂ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਉਤਰਦੀ ਹੈ ।

(ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮੁ ਜਪਨ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰਸਬਦ ਤੋਂ ਨਿਰਮਲ ਤਰੰਗਾਂ/ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮਨ ਦੀਆਂ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮੈਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲਦੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ । ਮਨ ਦੀਆਂ ਮੈਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਧੁਲ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾਮ ਜਪਨ ਤੋਂ ਉਠੀਆਂ ਨਿਰਮਲ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਿਰਮਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਹੀ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ । ਜੀਵਾਤਮਾ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।)

ਸਫਲ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖ ਉਪਦੇਸ਼।

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਭੈ

ਘਰਿ ਘਰਿ ਪੜਿ ਪੜਿ ਪੰਡਿਤ ਥਕੇ ਸਿਧ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇ॥

ਇਹੁ ਮਨ ਵਸ ਨ ਆਵਈ ਥਕੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ॥੬੪੪/੧੮

(ਅਨੇਕਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਪੜ ਪੜ ਕੇ ਤੇ ਸਿੱਧ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਥੱਕ ਗਏ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿੱਤ ਮਨ ਵਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ)

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਭਉ ਪਇਆ ਵਡਭਾਗਿ ਵਸਿਆ ਮਨਿ ਆਇ॥

ਭੈ ਪਇਐ ਮਨੁ ਵਸਿ ਹੋਆ ਹਉਮੈ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇ ॥

ਸਚਿ ਰਤੇ ਸੇ ਨਿਰਮਲੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ॥ ੬੪੫/੧

(ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਭਉ ਉਪਜਿਆ ਤੇ ਮਨ ਵੱਸ ਹੋਇਆ ਹਉਮੈਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਬਦੁ ਨਾਲ ਸਾੜ ਕੇ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਆਤਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮਾਤਮ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਗਈ।)

ਭੈ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਵਈ ਨਾਮਿ ਨ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥

ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਭਉ ਉਪਜੈ ਭੈ ਭਾਇ ਰੰਗ ਸਵਾਰਿ॥ ੭੮੮

ਭੈ ਤੇ ਉਪਜੈ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਅੰਤਰਿ ਹੋਇ ਸਾਂਤਿ ॥

ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਗੋਵਿੰਦ ਕਾ ਬਿਨਸੈ ਭ੍ਰਮ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ॥ ੮੧੪/੧੦

(ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭੈ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਉਪਜਦੀ ਹੈ, ਨਾਮ ਜਪਨ ਨਾਲ ਹਉਂ ਦਾ ਭਰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਭਾਵ/ਪ੍ਰੇਮ

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸੁਣਹੁ ਸੰਤਹੁ ਸਬਦਿ ਧਰਹੁ ਪਿਆਰੋ ॥ ਸਾਚਾ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਆਧਾਰੋ ॥ ੯੧੭/੧੧ ॥

(ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਸਬਦਿ/ਗਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਓ, ਸਚਾ ਨਾਮੁ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ।)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀਂ ਉਪਜੈ ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥ ੬੯੪/੧੨

(ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਭਾਉ/ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦਾ ਤੇ ਸਬਦ/ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।)

ਸਤਸੰਗਤਿ

ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਕੈਸੀ ਜਾਣੀਐ ॥ ਜਿਥੈ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥

ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਬੁਝਾਇ ਜੀਉ ॥ ੭੨/੨

(ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਐਸੀ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਕੋ ਨਾਮੁ ਬੋਲਿਆ/ਜਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਨਾਮ ਜਪਨਾਂ ਹੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।)

ਹਰਿ ਜੀਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਤਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਜੀਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਸੁਭਾਇ ਸਹਿਜ ਗੁਣ ਗਾਈਐ ਜੀਉ ॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੈ ਵਡਭਾਗਿ ਤਾ ਹਰਿ ਰਸੁ ਆਵਏ ਜੀਉ॥ ੬੯੦/੪

ਤਿਤੁ ਜਾਇ ਬਹੁ ਸਤਸੰਗਤੀ ਜਿਥੈ ਹਰਿ ਕਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਬਿਲੋਈਐ ॥
ਸਹਜੇ ਹੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਲੇਹੁ ਹਰਿ ਤਤੁ ਨ ਖੋਈਐ॥
ਨਿਤ ਜਪਿਅਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਿਨਸੁ ਰਾਤਿ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਵੋਈਐ ॥ ੫੮੭/੮

ਸਾਵਧਾਨ ਏਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਸਿਮਰੋ/ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹੁ ਸੰਤ ਮੀਤ ॥ ਸਾਵਧਾਨ ਏਕਾਗਰ ਚੀਤ ॥ ੨੯੫/੧੫

ਨਾਮ ਨੂੰ ਰਸ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਜਪੋ, ਨਾਮੁ ਰਸੁ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ

ਰਸਕਿ ਰਸਕਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰਮਤਿ ਲਿਵ ਉਨਮਨਿ ਨਾਮਿ ਲਗਾਨ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸੁ ਪੀਆ ਗੁਰਸਬਦੀ ਹਮ ਨਾਮ ਵਿਟਹੁ ਕੁਰਬਾਨ ॥ ੧੩੩੫/੭

ਰੰਗ ਨ ਰਾਤਾ ਰਸ ਨਹੀ ਮਾਤਾ ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰਸਬਦੈ ਜਲਿ ਬਲਿ ਤਾਤਾ ॥ ੯੪੫/੩
(ਜੇ ਪਰਮੇਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਤਿਆ ਤੇ ਗੁਰਸਬਦ ਨੂੰ ਜਪ ਜਪ ਕੇ ਰਸ ਨਹੀਂ ਮਾਣਿਆਂ ਤਾਂ ਮਨ ਸੜਦਾ ਬਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ)

ਹਰਿ ਰਸੁ/ਨਾਮੁ ਰਸੁ ਪਵਿਤੱਰ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਰਸੁ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦੇ ਰਸੁ/ਸਵਾਦ ਬਿਖ ਰੂਪ ਹਨ ਦੁਖ ਤੇ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਨਾਮੁ ਰਸੁ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਰੂਪ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਿਖ ਰਸਾਂ ਨੂੰ ਕਟ ਕੇ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਸਤੀ ਤੇ ਖੇੜਾ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ।

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫ ਤਿਪਦੇ ੨ ॥ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਵਤ ਸਦ ਹੀ ਰਾਤਾ ॥ ਆਨ ਰਸਾ ਖਿਨ ਮਹਿ ਲਹਿ ਜਾਤਾ ॥ ਹਰਿ ਰਸ ਕੇ ਮਾਤੇ ਮਨਿ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ॥ ਆਨ ਰਸਾ ਮਹਿ ਵਿਆਪੈ ਚਿੰਦ ॥ ੧ ॥ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਵੈ ਅਲਮਸਤੁ ਮਤਵਾਰਾ ॥ ਆਨ ਰਸਾ ਸਭਿ ਹੋਛੇ ਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਹਰਿ ਰਸ ਕੀ ਕੀਮਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥ ਹਰਿ ਰਸੁ ਸਾਧੂ ਹਾਟਿ ਸਮਾਇ ॥ ਲਾਖ ਕਰੋਰੀ ਮਿਲੈ ਨ ਕੇਹ ॥ ਜਿਸਹਿ

ਪਰਾਪਤਿ ਤਿਸ ਹੀ ਦੇਹਿ ॥ ੨ ॥ ਨਾਨਕ ਚਾਖਿ ਭਏ ਬਿਸਮਾਦੁ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਤੇ ਆਇਆ ਸਾਦੁ ॥
ਈਤ ਉਤ ਕਤ ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਗੀਧਾ ਹਰਿ ਰਸ ਮਾਹਿ ॥ ੩ ॥ ੨੭ ॥ ਪਨਾ ੩੭੭/੯

ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ, ਨਫਰਤ ਆਦਿ ਤੋਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ, ਅੱਗਾਂ ਹਨ। ਮਨ ਤਨ ਨੂੰ ਰੋਗੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਰੋਧ ਵੱਸ ਹੋਏ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਤਪਸ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਤਪਦਾ ਹੈ ਮੂੰਹ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਹੀ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਮਾਰ ਕੁਟ ਅਤੇ ਕਤਲ ਤਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਪਛੁਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੋਧ ਦਾ ਦਾਰੂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮ ਵੱਸ ਮਨ ਗਰਮ, ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਏ ਮਨ ਦੀ ਮਤ ਬੁਧ ਕੱਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਜੇਲ ਦੇ ਦੁਖ ਸਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਅਉਗਣਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਉਪਜਦੇ ਹਨ, ਮਨ ਚਿੰਤਤ, ਰੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਗ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਨਾਮ ਅਉਖਧ ਹੈ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਦਾਰੂ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਹੈ। ਕਿਤਨਾ ਵੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਉ ਕਰੋਧ ਆ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਕਾਮ, ਕਰੋਧ ਆਦਿ ਮਨ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨ ਦੇ ਚਾਕਰ ਹੋ ਕੇ ਕੱਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦੀ ਸੋਚਣੀਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਰੋਗ ਕਟਦਾ ਹੈ, ਅਉਗਣੀ ਭਰਪੂਰ/ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨ ਨੂੰ ਗੁਣੀ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਦਇਆ ਧਰਮ ਆਦਿ ਗੁਣ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਤੋਂ ਸਹਜੇ ਹੀ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਮਲ ਹੋਈ ਜੀਵਆਤਮਾ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਾਲ ਨੂ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ 'ਸਦ ਜੀਵੈ ਨਹੀਂ ਮਰਤਾ', ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ੨੭੩/੧੭॥

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ/ਧਿਆਨ ਕਾਲ ਨੂ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ। ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰ, ਅਉਲੀਏ, ਭਗਵਾਨ, ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਚੰਗੇ ਹਨ ਜੋ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ।

ਬਿਨ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਛੁਟੀਐ ਦੇਖਹੁ ਵੀਚਾਰਾ ॥ ੨੨੯/੨

ਅਜਕਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾਂ consciousness ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਮਰਨ/ਧਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਕੇ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਮਝਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬੁਧੀਜੀਵਿਆਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਿਮਰਨ/ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਜੁੜਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਉਪਰ ਭਰੋਸਾ ਪਰਪੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਇੰਸ, modern science ਸਹਾਈ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ, ਅਵਗੁਣਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਧੁਲਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਵਿਚ ਸਤ, ਸੰਤੋਖ, ਦਇਆ, ਧਰਮ ਜਿਹੇ ਗੁਣ ਸਹਜੇ ਹੀ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਰਤਿ, ਮਤ, ਮਨਬੁਧ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚ ਮੰਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਚੋਰੀ, ਬੇਈਮਾਨੀ, ਠਗੀ ਕਰਨੀ ਸੁਭਾਵਕ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਸੁਭਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਜੀਵਨ ਚੰਗੇ ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰ ਵਾਲਾ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼।

ੳ) ਸਾਡੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ।

ਅ) ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ/ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਆਤਮਾਂ ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਸੋਝੀ/ਗਿਆਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਸਮਝਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੈ
ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੀ ਜੇ ਸਬਦ ਰਤੇ ਰੰਗ ਲਾਏ' ॥ ੧੩੮੬/੧੧॥

(ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੋਝੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।)

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾਓ, ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਹੋ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ, ਮੰਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤਿਆਗੋ ਤੇ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਨਾ ਕਰੋ, ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਕਰੋ, ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੋ, ਨਿਮਰਤਾ ਵਿਚ ਰਹੋ, ਮਿਠਾ ਬੋਲੋ, ਸੱਚ ਬੋਲੋ, ਨਫਰਤ ਨਾ ਕਰੋ, ਪਰਾਈ ਧੀ ਭੈਨ ਵਲ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਨਾ ਤਕੋ, ਭਾਣਾ ਮਿਠਾ ਕਰ ਕੇ ਮੱਨੋ, ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚੱਲੋ, ਚਿੰਤਾ ਨ ਕਰੋ ਆਦਿ।

ਮੰਨ ਨੂੰ ਵੱਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ, ਸਮਝ ਕੇ ਵੀ ਮਨ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮਨ ਵੱਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੈ।

ਨਾਮ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, (ਹਰਿਨਾਮ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ ਹੈ), ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਗੁਣੀਨਿਧਾਨ ਨਾਮ' ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਗੁਣ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹਨ। ॥

ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸਿਮਰੰਤਿ ਨਾਨਕ ਸਗਲ ਜਾਚੰਤ ਜਾਚਕਹ॥ ਪਨਾ ੧੩੫੭/੧੯

ਜੀਵਾਤਮਾ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ, ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੁਰਤਿ, ਮਤ, ਮਨ ਬੁਧਿ ਘੜਦਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਣ ਸਦਕਾ, ਮਨ ਦਾ ਸੁਭਾ, ਸਤ, ਸੰਤੋਖ, ਦਇਆ, ਧਰਮ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਅਗਾਧਬੋਧ ਹੈ ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਉਂ ਬੁਧ ਵਾਲੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੂਰਖ, ਮੂੜ, ਮੁਗਧ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਮੂੜ ਮਨ ਨੂੰ ਗਿਆਨਵਾਨ ਬਨਾਨ ਲਈ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਗੁਰਸਬਦ ਦੇ ਜਪ/ ਸਿਮਰਨ/ਧਿਆਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਨਾਮਿ ਲੈਤਿ ਅਤਿ ਮੂੜ ਸੁਗਿਆਨਾ ॥

(ਨਾਮਿ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਤ ਮੂੜ ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਤਤੁ ਬੁਧਿ ॥ ੫ ੨੬੨/੧੭

(ਨਾਮ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਤਤੁ ਬੁਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮਤ/ਬੇਦ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਦਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇਆ। ਕਬੀਰ ਨੇ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ।

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹੁਕਮ

ਹਰਿ ਜਪੁ ਮੰਤੁ ਗੁਰਉਪਦੇਸੁ ਲੈ ਜਾਪਹੁ ਤਿਨ ਅੰਤ ਛੁਡਾਇ ਜਿਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਿਤਾਸਾ॥

ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਛੁਟਣ ਕਾ ਸਾਚਾ ਭਰਵਾਸਾ॥ ੯੬੦/੧੩

ਗੁਰਉਪਦੇਸਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਦੁਖ ਲਾਥੇ॥ ੫ ੧੩੨੦/੩

ਚਲਤ ਬੈਸਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਰਿਦੈ ਚਿਤਾਰ॥ ਚਰਣ ਸਰਣ ਭਜੁ ਸੰਗਿ ਸਾਧੂ ਭਵ ਸਾਗਰ ਉਤਰਹਿ ਪਾਰ॥

(ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਚਰਣ ਸਰਣ ਤੇ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹੁ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੈ ਧਾਰ॥ ਕਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨੁ ਤਨੁ ਲਾਇ ਹਰਿ ਸਿਉ ਅਵਰ ਸਗਲ
ਵਿਸਾਰ॥੧੦੦੭/੧

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਚਿਤਾਰਿ ਨਾਨਕ ਦੁਖ ਨ ਥੀਵਈ ੫੨੧/੧੨

ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ॥ ਗੁਰਉਪਦੇਸਿ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਓ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ
ਅਪਣਾ ਖਸਮੁ ਧਿਆਈਐ ॥ ੧੨੨੦/੧੦

ਉਪਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹੁਕਮ ਲਿਖੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਬੁਧੀਜੀਵੇ ਪਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ੳ. ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਅ. ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁਰਉਪਦੇਸ਼/ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ।

ੲ. ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਆਦਿ ਬੇਦ ਮਤ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲੋ ਤੇ ਗੁਣ ਅਪਨਾਉ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਅਸੀਂ ਗੁਰਦਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਿਖ ਕੇ ਉਧਾਰਨ ਵੀ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ, ਅੱਖਰ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਅੱਖਰ, ਗੁਰੂ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਬੁਧੀ ਜੀਵਿਆਂ ਪਰਚਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਵਾਬ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੱਮੀਂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਦਾਸ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ Appendix A ਤੇ ਲਗਾਈ ਹੈ।

Appendix A

ਵਾਹਿ, ਵਾਹੁ, ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਖਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਤੇ ਬੰਦਗੀ ਲਈ ਹਨ ।

ਭਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਉਚਾਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ, ਬੰਦਗੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤ ਸਾਚ ਸਿਰੀ ਨਿਵਾਸ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਕਹ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬੰਦਗੀ

ਸਿਮਰਨਿ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਾਵਾਂਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਹੈ ਉਥੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ।

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪਾਈਅਨੁ ਠਾਡਿ ਆਪਿ ॥

ਜੀਅ ਜੰਤ ਮਿਹਰਵਾਨੁ ਤਿਸੁ ਨੇ ਸਦਾ ਜਾਪਿ ॥ ੫੨੧/੧੩

(ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਕਰਤਾਰ , ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ, ਹੈ ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਠੰਡ ਪਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਜੀਅ ਜੰਤਾਂ ਤੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਹਹੁ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਹਿਣਾ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਸਿਮਰਨ ਹੈ।)

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਤਿਸੁ ਨੇ ਆਖੀਐ ਜਿ ਸਚਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ॥

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਤਿਸੁ ਨੇ ਆਖੀਐ ਜਿ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ੫੧੪/੧੯

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਆਪਿ ਅਖਾਇਦਾ ਗੁਰਸਬਦੀ ਸਚੁ ਸੋਇ ॥ ੫੧੪/੪

(ਪਾਰਬਰਹਮ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਅਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ)

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੂਝੈ ਕੋਇ ॥ ੫੧੪/੫

(ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹੁ ਹੈ)

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ ਹਰਿ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਮੀ ਬੋਲੈ ਬੋਲਾਇ ॥

(ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਹੰਦਿਆਂ ਹਰਿ ਨਾਮ ਵਿਚ ਸੁਰਤਿ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਮਿਹਰ/ਕਰਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।)

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਹਿਰਦੈ ਉਚਰਾ ਮੁਖਹੁ ਭੀ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰੇਉ॥ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਜਾ ਕਾ ਨਾਉ ॥ ੫੧੫/੧੧

(ਮੈਂ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਮੁਖਹੁ ਉਚਾਰਾਂ ਬੋਲਾਂ। ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਚਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉ/ਨਾਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ।)

ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਫਲ ਪਾਇਆ ਹਉ ਤਿਨੁ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ॥

(ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਿਆ/ਅਰਾਧਿਆ ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ)

ਸੇਵਿਆ=ਸਿਮਰਿਆ, ਅਰਾਧਿਆ

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਸਿਖ ਨਿਤ ਸਭ ਕਰਹੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਭਾਵੈ। ੫੧੫/੧੩

(ਹੇ ਗੁਰਸਿਖੋ ਤੁਸੀਂ ਨਿਤ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਹੁ/ਬੋਲੋ, ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਭਾਉਂਦੀ ਹੈ)

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ਕੋਇ॥

ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਈਐ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਲਏਇ ॥੫੧੫/੧੯

(ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਲੈਨ/ਜਪਨ ਨਾਲ ਨਾਮ/ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਲਈਦਾ ਹੈ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਭਟ ਗਯੰਦ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅੱਖਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਨ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਨਾ ੧੪੦੨ ਤੋਂ ੧੪੦੭

ਸਤਿ ਸਾਚ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿ ਜੀਉ॥
੧੪੦੨/੧੭

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਬੰਦ ਜੀਉ॥ ੧੪੦੩/੩

ਸੇਵਕ ਕੈ ਭਰਪੂਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਸਭੁ ਸਦਕਾ॥

ਕੀਆ ਖੇਲੁ ਬਡ ਮੇਲੁ ਤਮਾਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇਰੀ ਸਭ ਰਚਨਾ॥ ੧੪੦੩/੧੭

(ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਬਨਾਈ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਰਚਨਾ ਤੇਰੀ ਹੈ।)

ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰੰਥਿ ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦਿਨੋ ਦਿਨੁ॥ ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰੰਥਿ ਜੀਅ ਕੀ ਤਪਤਿ ਮਿਟਾਵੈ ॥ ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਮਰੰਥਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਨਵਨਿਧਿ ਪਾਵੈ ॥ ਸੋਈ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੁ ਬਲ ਭਣਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਰਹੁ॥ ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਲਗਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਈਐ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰਹੁ ਨਰਹੁ॥ ਜਿਨਿ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਓ ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਨ ਛੋਡਿਓ ਪਾਸੁ॥ ਤਾ ਤੇ ਗਉਹਰੁ ਗਯਾਨ ਪ੍ਰਗਟੁ ਉਜੀਆਰਉ ਦੁਖ ਦਰਿਦ੍ਰੁ ਅੰਧਯਾਰ ਕੋ ਨਾਸ ॥ ੧੪੦੪/੧੪

ਅਗਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦਰਸਾਯਉ ॥

(ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਦਰਸਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕਰਾ ਦਿਤੇ)

ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰਮਾਣਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ, ਸਬਦ ਗੁਰੂ, 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਆਰਾਧਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨ, ਨਾਮ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਿਆਨ, ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾਂ, ਮੈਲੇ ਮਨ ਤੋਂ ਉਪਜ ਰਹੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ/vibrations ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਨ ਸੀਤਲ ਸਾਂਤ ਤੇ ਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਬਦ ਦੇ ਜਪ ਤੋਂ ਉਠਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਭਰਪੂਰ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੈਲਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਆਤਮ ਪਰਗਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਤਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮਾਤਮ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਇੱਕ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਕਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ॥ ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ।
ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ= ਗੁਰਸਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਵ੍ਰਿਤੀ।

ਸਬਦਿ ਸਵਰ = ਬਿਰਤੀ ,ਸਿਮਰਣ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਧਵਨੀਂ ਵਿਚ।

ਨਾਮਿ ਲੈਤਿ ਅਤਿ ਮੂੜ ਸੁਗਿਆਨਾ ॥

(ਨਾਮਿ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਤੀ ਮੂੜ ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਗੁਰਿ ਉਪਦੇਸੁ ਕਹਿਓ ਇਹ ਸਾਰੁ॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਮਨ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ॥ ਪ ੧੧੪੨/੧੫

ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਤਤੁ ਬੁਧਿ ॥ ਪ ੨੬੨/੧੭

(ਨਾਮ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਤਤੁ ਬੁਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)

ਉਪਰਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਫੇਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨਾਂ, ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਸੁਣਨਾ, ਗਾਉਣਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ, ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸਭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹਨ ਸਭ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਦੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਖ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਖੇੜਾ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰਸਿਖ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ ।ਜੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਂਵਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਸ਼ਾਤ ਤੇ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਤਮਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਅਪਨੇ ਆਪ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਉਧਾਰਣ ਲਈ ਘਰ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਬੋਲੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਪ ਵੀ ਬੋਲ ਕੇ ਸਮਝਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਬੋਲੀਆਂ, ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਬੱਚੇ ਦੋਨੋਂ ਬੋਲੀਆਂ ਸਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਓਸੇ ਬੋਲੀ ਵਾਲੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨ ਬੁਧੀ ਵਾਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਂ ਕਰੀਏ।

ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਅਕਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਕਰਨ ਤਾਂ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਆਤਮਾਂ ਪਰਮਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਅਕਲ ਤੇ ਚਤੁਰਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋ ਕਰਕੇ ਮਨਬੁਧੀ ਵਾਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਵਿਚਾਰਦੇ ਤੇ ਗਾਂਓਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਲਈ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਕਮਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜੇ ਪਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਜਪਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਚਤੁਰਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਕਰਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਖਿਆ ਦੀਖਿਆ ਲੀਨੀ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪਿਓ ਅੰਤਰਗਤਿ ਕੀਨੀ ॥ ੨੨੭/੮
(ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਭੇਟਿਆ ਤਾਂ ਦੀਖਿਆ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਲਈ। ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਰਪ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ)

ਸਰਬ ਕਲਾ ਸੋਈ ਪਰਬੀਨ ॥ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾ ਕਉ ਗੁਰ ਦੀਨ ॥ ੧੨੯੮/੧੩

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ਮਿਟੇ ਵਿਸੂਰੇ ਉਤਰੀ ਚਿੰਤ ॥ ੯੦

ਸੁਣਿ ਸਜਣ ਜੀ ਸੈਡੜੇ ਮੀਤਾ ਰਾਮ ॥ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਸਬਦੁ ਸਚੁ ਦੀਤਾ ਰਾਮ ॥
ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਧਿਆਇਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਆ ਚੂਕੇ ਮਨਹੁ ਅਦੇਸਾ ॥ ੫੭੬/੧੯

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਏ ॥ ੧੦੫੬/੧

ਮਨਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਆਰਾਧਿਆ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕੇ ॥ ੭੩੧/੫
(ਮੈਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰਸਬਦਿ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰ ਕੇ ਆਰਾਧਿਆ)

ਪਾਪਾਂ ਪੁੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ

ਬੇਦ ਮਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੇਖੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਲੀਆਂ ਜੂਨੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ॥
ਪੁੰਨੀ ਪਾਪੀ ਆਖਣੁ ਨਾਹਿ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕਰਣਾ ਲਿਖਿ ਲੈ ਜਾਹੁ ॥ ਆਪੇ ਬੀਜਿ ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੀ ਆਵਹੁ ਜਾਹੁ ॥ ਪੰਨਾ ੬

ਬੇਦ ਮਤ ਨੂੰ ਮੰਨਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਖਟ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ, ਜੋਗ ਧਿਆਨ ਲਗਾਨ ਨਾਲ, ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲੇਖੇ ਤੋਂ ਛੁਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਜਾਪ ਤਾਪ ਗਿਆਨ ਸਭ ਧਿਆਨ ॥ ਖਟ ਸਾਸਤ੍ਰ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਵਖਿਆਨ ॥

ਜੋਗ ਅਭਿਆਸ ਕਰਮ ਧ੍ਰਮ ਕਿਰਿਆ ॥ ਸਗਲ ਤਿਆਗਿ ਬਨ ਮਧੇ ਫਿਰਿਆ ॥
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਏ ਬਹੁ ਜਤਨਾ ॥ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਹੋਮੇ ਬਹੁ ਰਤਨਾ ॥
ਸਰੀਰੁ ਕਟਾਇ ਹੋਮੈ ਕਰਿ ਰਾਤੀ ॥ ਵਰਤ ਨੇਮ ਕਰੈ ਬਹੁ ਭਾਤੀ ॥
ਨਹੀ ਤੁਲਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬੀਚਾਰ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁਜਪੀਐ ਇਕ ਬਾਰ ॥ ੨੬੫/੪
ਬਿਨ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਛੁਟਿਸਿ ਕੋਇ ॥
ਪਾਖੰਡ ਕੀਨੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਇ ॥ ੨੬੬/੯
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਮਾਇਆ ਦੇ
ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮਹੀਂ ਛੁਟਿਆ। ਬੇਦ ਮਤ ਉੱਪਰ ਦਿਤੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਪਾਖੰਡ ਹਨ, ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ
ਸਕਦੀ)

ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਭਗਤੀ ਸਿਮਰਨ
ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਲੇਖਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਸਦ ਬਖਸ਼ਿਦ ਹੈ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਲੇਖੈ ਕਤਹਿ ਨ ਛੁਟੀਐ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਨਹਾਰ ॥
ਬਖਸਨਹਾਰ ਬਖਸਿ ਲੈ ਨਾਨਕ ਪਾਰ ਉਤਾਰਿ ॥ ੨੬੭/੧

ਸਤਿਗੁਰ ਆਇਓ ਸਰਣਿ ਤੁਮਹਾਰੀ ॥ ਮਿਲੈ ਸੂਖੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਚਿੰਤਾ ਲਾਹਿ ਹਮਾਰੀ ॥
ਅਵਰ ਨ ਸੂਝੈ ਦੂਜੀ ਠਾਹਰ ਹਾਰਿ ਪਰਿਓ ਤਉ ਦੁਆਰੀ ॥
ਲੇਖਾ ਛੋਡਿ ਅਲੇਖੈ ਛੁਟਹ ਹਮ ਨਿਰਗੁਨ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ ॥
ਸਦ ਬਖਸਿੰਦੁ ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨ ਸਭਨਾ ਦੇਇ ਅਧਾਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸੰਤ ਪਾਛੈ ਪਰਿਓ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਇਹ ਬਾਰੀ ॥ ੨੭੩ /੧੬
(ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੋ ਜਿਸ ਨਾਲ
ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜਾਣ ਤੇ ਸੁਖ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਸੁਝਦਾ ਹਾਰ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰੇ
ਤੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੋ ਭੁਲਾਂ, ਪਾਪ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਫਿਰ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਲੇਖਾ
ਦੇਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।

ਜੋ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ:

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਲਾਜ ਮਰੈ ਜੋ ਨਾਮੁ ਨ ਲੇਵੈ ॥ ਨਾਮ ਬਿਹੁਨ ਸੁਖੀ ਕਿਉ ਸੇਵੈ ॥

ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਛਾਡਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਚਾਹੈ ॥ ਮੂਲ ਬਿਨਾ ਸਾਖਾ ਕਤ ਆਹੈ ॥੧॥

੧੧੪੯

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਜੈਸੇ ਸਰਪ ਆਰਜਾਰੀ ॥ਤਿਉ ਜੀਵਹਿ ਸਾਕਤ ਨਾਮੁ ਬਿਸਾਰੀ ॥੧॥
ਏਕ ਨਿਮਖ ਜੋ ਸਿਮਰਨ ਮਹਿ ਜੀਆ ॥ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਲਾਖ ਸਦਾ ਬਿਰੁ ਥੀਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਧ੍ਰਿਗੁ ਕਰਮ ਕਰਾਸ ॥ਕਾਗ ਬਤਨ ਬਿਸਟਾ ਮਹਿ ਵਾਸ ॥੨॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਭਏ ਕੂਕਰ ਕਾਮ ॥ਸਾਕਤ ਬੇਸੁਆ ਪੂਤ ਨਿਨਾਮ ॥੩॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਜੈਸੇ ਸੀਛ ਛਤਾਰਾ ॥ ਬੋਲਹਿ ਕੂਰੁ ਸਾਕਤ ਮੁਖੁ ਕਾਰਾ ॥੪॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਗਰਧਭ ਕੀ ਨਿਆਈ ॥ ਸਾਕਤ ਥਾਨ ਭਰਿਸਟ ਫਿਰਾਹੀ ॥੫॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਕੂਕਰ ਹਰਕਾਇਆ ॥ ਸਾਕਤ ਲੋਭੀ ਬੰਧੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥੬॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਹੈ ਆਤਮ ਘਾਤੀ ॥

ਸਾਕਤ ਨੀਚ ਤਿਸੁ ਕੁਲੁ ਨਹੀ ਜਾਤੀ ॥੭॥

ਜਿਸੁ ਭਇਆ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਤਿਸੁ ਸਤਸੰਗਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਜਗਤੁ ਤਰਾਇਆ ॥੮॥੭॥ ੨੩੯

ਲੇਖ ੯ ਸੇਵਾ ਪਰਉਪਕਾਰ

ਸੇਵਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੀ, ਤੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੇਵਾ/ਸਿਮਰਨ/ ਅਰਾਧਨਾ/ਬੰਦਗੀ/ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਗੁਣ ਗਾਵਨਾ/ਕੀਰਤੀ । ਇਹ ਸੇਵਾ, ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪੁ ਸਿਮਰਨ, ਨਾਮੁ ਜਪ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਖ/ਸੇਵਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੇਵਦਾ/ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਗੁਣ ਸਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੇਵਾ/ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਸਿਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾਂ, ਜੀਵਆਤਮਾਂ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵਆਤਮਾਂ ਦਾ ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੈ, ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਏ ਮਨ ਜੈਸਾ ਸੇਵਹਿ ਤੈਸਾ ਹੋਵਹਿ ਤੇਹੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ ॥ ੭੫੫/੮
(ਮਨੁਖ ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ/ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਬਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੇਵਿਆ ਹੈ ਉਸਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਔਗੁਣਾ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਵੀ ਉਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਦੀ ਸੇਵਾ/ ਬੰਦਗੀ ਨਾਮੁ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ ਹੈ। ਐਸੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਣ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਕਰਮ ਵੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)

ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਕਰੀਐ ॥ ਜੀਉ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨੁ ਆਗੈ ਧਰੀਐ ॥
ਪਾਨੀ ਪਖਾ ਕਰਉ ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਜਾਈਐ ਕੁਰਬਾਨੁ ॥ ੩੯੧/੭

ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਿਮਾਨ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜੀਉ, ਪ੍ਰਾਨ, ਧਨ ਅਗੇ ਰਖ ਕੇ ਸੇਵਾ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪਾਨੀ ਪੱਖਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ, ਦਾਲ, ਸਬਜ਼ੀ, ਪਕਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਝਾੜੂ ਦੇਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਦਿ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਾਕਰ/ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ੬੨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਤੇ ੨੦ ਸਾਲ ਜੀਅ ਜਾਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਥਾਂਇ ਪਈ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੇਵਾ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾਂ ਹੀ ਰੂਪ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਮਰਦਾਸ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਬਣੇ ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਸੰਗਤਿ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਭਿਮਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਸ਼ਾਤ, ਸੀਤਲ ਤੇ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਧਨ ਖਰਚ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਧਨ

ਨਾਲ ਮੋਹ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਤਾਂ ਭੀ ਨਿਰਮਲ ਸ਼ਾਤ ਤੇ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਐਸੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਫਲ ਸੇਵਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਏ:

ਸਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸਫਲ ਹੈ, ਜਿਤੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨੇ ॥

ਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨਿਆ, ਤਾ ਪਾਪ ਕਸੰਮਲ ਭੰਨੇ ॥

ਉਪਦੇਸੁ ਜਿ ਦਿਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਸੁਣਿਆ ਸਿਖੀ ਕੰਨੇ ॥

ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆਂ ਤਿਨ ਚੜੀ ਚਵਗਣਿ ਵੰਨੇ ॥

ਇਹ ਚਾਲ ਨਿਰਾਲੀ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਸੁਣਿ ਮਨੁ ਭਿੰਨੇ ॥ ੩੧੪/੮

(ਉਹ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਏ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਪ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।)

ਹਰਿ ਕੀ ਟਹਲ ਕਮਾਵਣੀ ਜਪੀਐ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਮੁ ॥

ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਤੇ ਪਾਇਆ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ ॥ ੩੦੦/੪

(ਹਰੀ ਦੀ ਟਹਲ/ਸੇਵਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਜਪਨਾਂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਖ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਜਾਂ ਦੇਵਿਤਿਆਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਐਸੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤਿਆਂ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿ ਕੀ ਤੁਮ ਸੇਵਾ ਕਰਹੁ ਦੂਜੀ ਸੇਵਾ ਕਰਹੁ ਨ ਕੋਇ ਜੀ ॥

ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਮਨਹੁ ਚਿੰਦਿਆ ਫਲੁ ਪਾਈਐ ਦੂਜੀ ਸੇਵਾ ਜਨਮੁ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ ਜੀ ॥ ੪੯੦/੮

ਗਰੀਬਾਂ ਅਨਾਥਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਦੀ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਪਰਵਾਨ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਹ ਕੇ ਬਾਲ ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭਗਤੀ/ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸਭ ਕੱਮ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰੋ। ਕੋਈ ਭੀ ਕੱਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਲ ਨੂੰ ਵਰਤੋ। ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਅਕਲ ਵਰਤੋ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲੋ। ਅਕਲ ਨੂੰ ਵਰਤੋ ਤੇ ਅੰਧੇ/ ਅਗਿਆਨੀਂ ਗੁਰੂ ਕੋਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈਨ ਲਈ ਨਾਂ ਜਾਓ।

ਅਕਲਿ ਏਹ ਨ ਆਖੀਐ ਅਕਲਿ ਗਵਾਈਐ ਬਾਦਿ ॥

ਅਕਲੀ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵੀਐ ਅਕਲੀ ਪਾਈਐ ਮਾਨੁ ॥

ਅਕਲੀ ਪੜ੍ਹਿ ਕੈ ਬੁਝੀਐ ਅਕਲੀ ਕੀਚੈ ਦਾਨੁ ॥

ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਰਾਹੁ ਏਹੁ ਹੋਰਿ ਗਲਾਂ ਸੈਤਾਨੁ॥ ੧੨੪੫/੩

(ਅਕਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਝਗੜਾ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ। ਗੁਰਸਬਦੁ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਜਪ /ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਅਕਲ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਕੀਤਿਆਂ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਹੀ ਇੱਕ ਰਾਹ ਹੈ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਸ਼ੇਤਾਨੀਂ ਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ)

ਲੇਖ ੧੦

ਹੁਕਮ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਹਲਾ ਅੱਖਰ, (ਹਿੰਦਸਾ), ੧ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ੧ (ਇੱਕ) ਨੂੰ ਏਕੰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਹੈ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ supreme pure consciousness ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਸਲੀ real, ਰੱਬ ਹੈ, ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਰੂਪ ਰੇਖ ਰੰਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਹੈ, ਉਹ ਸੂਖਮ ਹੈ ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ, ਸਬੂਲ ਨਹੀਂ, ਦੇਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਕਾਢ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਮੁਖ/ਭਗਤ, ਸਫਲ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹੀ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਤੇ ਉਸਦੀ ਹੁਕਮ ਸੱਤਾ, ਹੁਕਮ, ਭਾਣਾ, ਰਜਾ

ਹੁਕਮ

ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ', 'ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ' supreme pure consciousness, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨਹਾਰ ਸੱਤਾ, ਹੁਕਮ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੇ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਹੀ 'ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ' ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਅਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਤੋਂ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ।

੩੬ ਜੁਗ ਨਾਮੁ ਰੂਪ, ਏਕੰਕਾਰ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿਚ ਸੀ, ਓਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਾਮ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੁਕਮ ਸੱਤਾ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਸੀ, ਸੁੰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਖਲਾਅ।

ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਈ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ ਉਚਾਰੀ, ਧੁੰਨ ਅਨਹਤ ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ ਭਰਪੂਰ ਲਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾ, ਲਹਿਰਾਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਵਨ/ਚੱਲਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਸਮਾਂ ਤੇ ਆਗਾਸ ਵਧਣ ਲਗੇ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ/ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬਦੁ ਧੁਨਾਂ ਜਾ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਬਦ ਧੁਨ, ਜੋ ਸੰਗੀਤਕ/ਕੀਰਤਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਜਾਂ ਸਬਦੁ- ਕੀਰਤਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ/ਭਗਤ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ

ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪਰਗਟ ਕਰ ਕੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ।
ਇਸ ਸੂਖਮ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਤੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਸੰਸਾਰ
ਵਿਚ ਖੇਡ ਤਮਾਸੇ ਹਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਲੀਲਾ, drama of universe, ਹੈ।

ਏਹੁ ਪਰਪੰਚ ਖੇਲੁ ਕੀਆ ਸਭੁ ਕਰਤੈ ਹਰਿ ਕਰਤੈ ਸਭ ਕਲ ਧਾਰੀ ॥ ੫੦੭/੭

(ਕਲ ਧਾਰੀ=ਹੁਕਮ ਸ਼ਕਤੀ/ਸੱਤਾ)

ਸੰਤ ਸਭਾ ਜਹ ਬੈਸਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਸੇ ॥ ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਹਰਿ ਚਲਤ ਤਮਾਸੇ ॥

ਗੁਣ ਗਾਵਹਿ ਅਨਹਦ ਧੁਨਿ ਬਾਣੀ ਤਹ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਚਿਤਾਰਣਾ ॥ ੧੦੭੭/੬

(ਚਲਤ ਤਮਾਸੇ- ਅਦਭੁਤ ਖੇਡ, ਅਨਹਦ ਧੁਨਿ ਬਾਣੀ-ਅਨਹਤ ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦਾ ਮਨਮੋਹਕ
ਕੀਰਤਨ)

ਏਕੰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਪਜੀਆਂ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ/ਸਬਦ/ਨਾਮ, ਤੇ ‘ਹੁਕਮ’ ਇੱਕ ਹੀ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ
ਹਨ। ਇਹ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ‘supreme
pure consciousness’, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਪਰਮਾਅਤਮਾਂ ਹੀ ਹਨ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ
ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ
ਦੀ ਉਤਪਤੀ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਖੇਡ ਤੇ ਮੌਤ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ, ਨਿਰਾਕਾਰ, ਸੂਖਮ ਏਕੰਕਾਰ
ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸਥੂਲ ਰੂਪ ਹੈ।

ਨਿਰਗੁਨੁ ਆਪਿ ਸਰਗੁਨੁ ਭੀ ਓਹੀ ॥ ਕਲਾ ਧਾਰਿ ਜਿਨਿ ਸਗਲੀ ਮੋਹੀ ॥

ਅਪਨੇ ਚਰਿਤ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਬਨਾਏ ॥ ਅਪੁਨੀ ਕੀਮਤਿ ਆਪੇ ਪਾਏ ॥

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਏਕੋ ਸੋਇ ॥ ੨੮੭/੧੭

(ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਸਰਗੁਣ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪ ਅਪਨੀਂ ਹੁਕਮ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਬਨਾ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਂ ਦਿਸਨ ਵਾਲਾ ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਦਿਸਨ ਵਾਲਾ ਸਰਗੁਣ ਦੋਨੋਂ ਉਹ ਆਪ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਰੂਪ
ਏਕੰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਅਪਨੋਂ ਸਰਗੁਣ ਚਰਿਤਰ ਬਨਾ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ।)

ਦਾਸ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਆਇਨਸਟਾਇਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਦੇ
ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ।

Universe is made of waves and particles of energy. Energy converts itself
into matter at will and vice-versa. Behind the matter is the existence of a
conscious and intelligent mind.

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਥੂਲ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ, ਸੂਖਮ
ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਿਤ ਬਦਲਦੇ ਸਥੂਲ
ਰੂਪ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੂਲ ਵਸਤੂ ਜੋ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ ‘ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ’ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਭੁੱਲ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਅਗਿਆਨਮਤੀ ਹਉਂਬੁਧ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਜਾਣਨ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਸਮਝਾਈ ਹੈ:
ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੀ ਜਿ ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਰੰਗੁ ਲਾਏ ॥ ੧੩੪੩/੧੦

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇੱਕੋ ਰੱਬ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਤੇ ਉਸਦੀ ਹੁਕਮ ਸੱਤਾ ਦੀ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕੋ ਰੱਬ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ, ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨਾਂ ਨਾਮ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ/ਤੂੰਗਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਗਾਸ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸੀ ਹੈ।

ਸਰਬ ਜੋਤਿ ਤੇਰੀ ਪਸਰਿ ਰਹੀ ॥ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਨਰਹਰੀ ॥ ੮੭੬/੧੦

ਓਅੰਕਾਰਿ ਏਕੋ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਭੁ ਏਕਸ ਮਾਹਿ ਸਮਾਵੈਗੋ ॥ ੧੩੧੦/੧੧

ਹੁਕਮੇ ਪਰਪੰਚੁ ਪਸਰਿਆ ਹੁਕਮਿ ਕਰੇ ਰਸ ਭੋਗ ਜੀਉ ॥ ੭੬੦/੧੫

ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਸੂਖਮ ਹੈ ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ ਇਸਤੋਂ ਸਥੂਲ ਆਕਾਰ ਵਾਲੇ, ਸਥੂਲ ਸੰਸਾਰ, ਖੰਡਾਂ, ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ, ਜੀਵਨ, ਤੇ ਮੌਤ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਸਚਾਈ, reality ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਰਮ ਐਸੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਆਈ, ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਮਾਇਆ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਪਰਮ ਤੱਤ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮਨੁਖ ਦੀ ਬੁਧੀ, ਹਉਂਬੁਧ ਵਾਲੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਉਂਬੁਧ ਵਾਲੀ ਅਕਲ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮ/ਨਾਮ ਜੋਤਿ/ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ, ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ, ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ, ਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਗਿਆਨ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਤੂੰ ਮਤ ਮਾਣੁ ਕਰਹਿ ਜਿ ਹਉ ਕਿਛੁ ਜਾਣਦਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਮਾਣਾ ਹੋਹੁ ॥
ਅੰਤਰਿ ਅਗਿਆਨੁ ਹਉ ਬੁਧਿ ਹੈ ਸਚਿ ਸਬਦਿ ਮਲੁ ਖੋਹੁ ॥ ੪੪੧/੯

(ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੂੰ ਅਪਣੀਂ ਹਉਂ ਬੁਧ ਦਾ ਮਾਣ ਨਾ ਕਰ ਤੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਤੇ ਨਾਮੁ ਜਪ/ਸਿਮਰ। ਤੂੰ ਸਚੇ ਸਬਦ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਹਉਂ ਦੀ ਮਲ ਧੁਲ ਜਾਏਗੀ ਤੈਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਮਤ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸਚ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ।)

ਹੁਕਮੀ ਸਭੇ ਉਪਜਿਹ ਹੁਕਮੀ ਕਾਰ ਕਮਾਹਿ ॥

ਹੁਕਮੀ ਕਾਲੇ ਵਸਿ ਹੈ ਹੁਕਮੀ ਸਾਚਿ ਸਮਾਹਿ ॥

ਨਾਨਕ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਥੀਐ ਏਨਾ ਜੰਤਾ ਵਸਿ ਕਿਛ ਨਾਹਿ ॥ ੫੫/੧੭

(ਸਭ ਜੀਵ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਚ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁਖ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਕਮ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮਨੁੱਖ/ਜੰਤਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਕੁਛ ਨਹੀਂ।

ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਨਾਮ/ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਿਯਾਂ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਦੇ ਭਾਗ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਹਰਿ ਕਾ ਏਕ ਅਚੰਭਉ ਦੇਖਿਆ ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਜੀਉ ਜੋ ਕਰੇ ਸੁ ਧਰਮ ਨਿਆਇ ਰਾਮ ॥ ੫੪੧/੧੯

ਮਨੁਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜੀਣਾਂ, ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਰਮ, ਦੁਖ, ਸੁਖ, ਤੇ ਮਰਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਹੁਕਮ ਦੇ ਲੇਖ ਮੇਟੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ।

ਲੇਖੁ ਨ ਮਿਟਈ ਹੇ ਸਖੀ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਕਰਤਾਰਿ॥ ੯੩੭/੧੫

ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਿਅੜਾ ਲੇਖੁ ਪੁਰਬਿ ਕਮਾਇਆ ਜੀਉ ॥ ਲੇਖੁ ਨ ਮਿਟਈ ਪੁਰਬਿ ਕਮਾਇਆ ਕਿਆ ਜਾਣਾ ਕਿਆ ਹੋਸੀ ॥ ੯੮੯/੬

(ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਲੇਖ ਮਿਟਦੇ ਨਹੀਂ, ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਵਿਸ਼ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ।)

ਸਭਨਾ ਖਸਮੁ ਏਕੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਣੀਐ ॥

ਹੁਕਮੀ ਲਿਖੈ ਸਿਰਿ ਲੇਖੁ ਵਿਣੁ ਕਲਮ ਮਸਵਾਣੀਐ ॥

ਸਤਸੰਗਤਿ ਮੇਲਾਪੁ ਜਿਥੈ ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਦਾ ਵਖਾਣੀਐ ॥

ਨਾਨਕੁ ਸਚਾ ਸਬਦੁ ਸਲਾਹਿ ਸਚੁ ਪਛਾਣੀਐ ॥

੧੨੮੦/੬

(ਮਨੁਖ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲੇਖ, ਲਿਖੇ ਹਨ। ਜੋ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ ਸਿਮਰਨ/ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਚੇ ਨਾਮ ਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।)

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਟ ਸਕਦਾ। ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇਂ ਲੇਖੇ ਨਾ ਹੀ ਮਿਟਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜੀਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਵਾਗਵਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲੇਖ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ, ਨਦਰਿ ਕਰਮ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਲੇਖੈ ਕਤਹਿ ਨ ਛੂਟੀਐ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਨਹਾਰ॥

ਬਖਸਨਹਾਰ ਬਖਸਿ ਲੈ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿਉਤਾਰ ॥ ੨੬੧/੬

ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ‘ਭੈ’ ਤੇ ‘ਮੈਂ ਹਾਂ’ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹਉਂ ਮੈ, ਮੈ ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਮ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਰਤੇ ਦੇ ਭੈ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਰਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਰਮ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ‘ਮੈਂ ਹਾਂ’। ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ, ਉਪਾਵਨ ਹਾਰ ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ। ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਉਂ-ਮੈਂ ਦੇ ਭਰਮ ਕਰਕੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਰਚੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਅਨੁਭਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਥਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਬੁਧੀ ਜੀਵੇ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਰਚਾਓਂਦੀ ਹੈ, ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਦੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦੀ ਦਾਤ ਦਿੱਤੀ ਉਹ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਕੇ ਤ੍ਰੇ ਗੁਣ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਤੁਰੀਆ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਅੱਪੜ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸੁਖ ਪਾਓਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੁਕਮੁ ਮੰਨੇ ਸਹ ਕੇਰਾ ਹੁਕਮੇ ਹੀ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥

ਹੁਕਮੇ ਸੇਵੇ ਹੁਕਮੁ ਅਰਾਧੈ ਹੁਕਮੇ ਸਮੈ ਸਮਾਏ ॥

ਹੁਕਮੁ ਵਰਤਤੁ ਨੇਮੁ ਸੁਚ ਸੰਜਮੁ ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ ਫਲੁ ਪਾਏ ॥

ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਣਿ ਜਿ ਹੁਕਮੈ ਬੁਝੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵੈ ਲਿਵ ਲਾਏ ॥

ਨਾਨਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਜਿਨ ਉਪਰਿ ਤਿਨਾ ਹੁਕਮੈ ਲਏ ਮਿਲਾਏ ॥

੧੪੨੨

(ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕਰਤੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਪਦਾ/ਸਿਮਰਦਾ/ਅਰਾਧਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਕਮ ਬੁਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਭਗਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੇਦ ਮਤ ਦੇ ਵਰਤੁ ਨੇਮ ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਟ ਸਕਦੇ। ਸੱਚਾ ਕਰਮ ਧਰਮ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਨਾਲ, ਮਨ ਮੰਗੇ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਬੁਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ, ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ਪੰਨਾ ੧੦੩੬ ਵਿਚ ਸਮਝਾਂਉਂਦੇ ਹਨ।
ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਮਿਲਾਏ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਸੁ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੈ ਮਾਨੈ ਹੁਕਮੁ ਸਮਾਇਦਾ ॥੯॥

ਹੁਕਮੇ ਆਇਆ ਹੁਕਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥ ਹੁਕਮੇ ਦੀਸੈ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਆ ॥

ਹੁਕਮੇ ਸੁਰਗੁ ਮਛੁ ਪਇਆਲਾ ਹੁਕਮੇ ਕਲਾ ਰਹਾਇਦਾ ॥੧੦॥

ਹੁਕਮੇ ਧਰਤੀ ਧਉਲ ਸਿਰਿ ਭਾਰੰ ॥ ਹੁਕਮੇ ਪਉਣ ਪਾਣੀ ਗੈਣਾਰੰ ॥

ਹੁਕਮੇ ਸਿਵ ਸਕਤੀ ਘਰਿ ਵਾਸਾ ਹੁਕਮੇ ਖੇਲ ਖੇਲਾਇਦਾ ॥੧੧॥

ਹੁਕਮੇ ਆਡਾਣੇ ਆਗਾਸੀ ॥ ਹੁਕਮੇ ਜਲ ਥਲ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਵਾਸੀ ॥

ਹੁਕਮੇ ਸਾਸ ਗਿਰਾਸ ਸਦਾ ਫੁਨਿ ਹੁਕਮੇ ਦੇਖਿ ਦਿਖਾਇਦਾ ॥੧੨॥

ਹੁਕਮਿ ਉਪਾਏ ਦਸ ਅਉਤਾਰਾ ॥ ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਅਗਣਤ ਅਪਾਰਾ ॥

ਮਾਨੈ ਹੁਕਮੁ ਸੁ ਦਰਗਹ ਪੈਝੈ ਸਾਚਿ ਮਿਲਾਇ ਸਮਾਇਦਾ ॥੧੩॥

ਹੁਕਮੇ ਜੁਗ ਛਤੀਹ ਗੁਦਾਰੇ ॥ ਹੁਕਮੇ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਵੀਚਾਰੇ ॥

ਆਪਿ ਨਾਥੁ ਨਥੀਂ ਸਭ ਜਾ ਕੀ ਬਖਸੇ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਦਾ ॥੧੪॥

ਕਾਇਆ ਕੋਟੁ ਗੜੈ ਮਹਿ ਰਾਜਾ ॥ ਨੇਬ ਖਵਾਸ ਭਲਾ ਦਰਵਾਜਾ ॥

ਮਿਥਿਆ ਲੋਭੁ ਨਾਹੀ ਘਰਿ ਵਾਸਾ ਲਬਿ ਪਾਪਿ ਪਛੁਤਾਇਦਾ ॥੧੫॥

ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਨਗਰ ਮਹਿ ਕਾਰੀ ॥ ਜਤੁ ਸਤੁ ਸੰਜਮੁ ਸਰਣਿ ਮੁਰਾਰੀ ॥

ਨਾਨਕ ਸਹਜਿ ਮਿਲੈ ਜਗਜੀਵਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਪਤਿ ਪਾਇਦਾ ॥੧੬॥੪॥੧੬॥ ੧੦੩੬/੧੯

ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਣੈ ਕੀ ਏਹ ਨੀਸਾਣੀ॥ ਮਨਿ ਇਕੋ ਸਚਾ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੀ ॥

ਸਹਜਿ ਸੰਤੋਖ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੇ ਅਨਦੁ ਖਸਮ ਕੈ ਭਾਣੈ ਜੀਉ ॥ ੧੦੬

(ਪ੍ਰਭ, ਨਾਮੁ ਰੂਪ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਦੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਖਸਮ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਆਨੰਦ/ਸੁਖ ਹੈ)

ਹੁਕਮਿ ਉਛਲੈ ਹੁਕਮੇ ਰਹੈ ॥ ਹੁਕਮੇ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਸਮ ਕਰਿ ਸਹੈ ॥

ਹੁਕਮੇ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਦਿਨ ਰਾਤਿ ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਸਨੋ ਹੋਵੈ ਦਾਤਿ ॥
 ਹੁਕਮਿ ਮਰੈ ਹੁਕਮੇ ਹੀ ਜੀਵੈ ॥ ਹੁਕਮੇ ਨਾਨਾ ਵਡਾ ਥੀਵੈ ॥
 ਹੁਕਮੇ ਸੋਗ ਹਰਖ ਆਨੰਦ ॥ ਹੁਕਮੇ ਜਪੈ ਨਿਰੋਧਰ ਗੁਰਮੰਤ ॥
 ਹੁਕਮੇ ਆਵਣੁ ਜਾਣੁ ਰਹਾਏ ॥ ਨਾਨਕ ਜਾ ਕਉ ਭਗਤੀ ਲਾਏ ॥ ੯੬੨/੧੩
 (ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦੁ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਭਗਤੀ ਲਾਂਓਂਦਾ ਉਹ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਆਵਾਗਵਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ ਸੁਰਗਿ ਮਿਰਤਿ ਪਇਆਲਿ ॥
 ਹੁਕਮੁ ਨ ਜਾਈ ਮੇਟਿਆ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਨਾਲਿ ॥ ੧੦੯੧/੬

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਬੁਝਨ ਦੀ ਗਲ ਸਮਝਾਂਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਬੁਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਏਥੇ ਸਦਾ ਦਾ ਸੁਖ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤ ਤਿਸ ਕਉ ਜਾਣੈ ॥ ਰਹੈ ਰਜਾਈ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੈ ॥
 ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣਿ ਸਚੈ ਦਰਿ ਵਾਸੁ ॥ ਕਾਲ ਬਿਕਾਲ ਸਬਦਿ ਭਏ ਨਾਸੁ ॥ ੮੩੨/੧੨
 (ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੀਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਮਨੁਖ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ/ਜਪ/ ਭਗਤੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਚੇ ਦਰ ਤੇ ਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਮੌਤ ਦਾ ਗੇੜ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)

ਭਾਣਾਂ

ਜੋ ਤੁਧੁ ਕਰਣਾ ਸੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ॥ ਭਾਣੈ ਵਿਚਿ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਆਇਆ ॥
 ਭਾਣਾ ਮੰਨੇ ਸੋ ਸੁਖ ਪਾਏ ਭਾਣੈ ਵਿਚਿ ਸੁਖ ਪਾਇਦਾ ॥
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਭਾਵੈ ॥ ਸਹਜੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਸਚੁ ਸਮਾਵੈ ॥
 ਭਾਣੇ ਨੋ ਲੋਚੇ ਬਹੁਤੇਰੀ ਆਪਣਾ ਭਾਣਾ ਆਪਿ ਮਨਾਇਦਾ ॥
 ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨੇ ਸੁ ਮਿਲੈ ਤੁਧੁ ਆਏ ॥ ਜਿਸੁ ਭਾਣਾ ਭਾਵੈ ਸੋ ਤੁਝਿਹ ਸਮਾਏ ॥
 ਭਾਣੈ ਵਿਚਿ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਭਾਣਾ ਕਿਸਹਿ ਕਰਾਇਦਾ ॥
 ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਏ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਏ ॥
 ਤੁਧੁ ਆਪਣੈ ਭਾਣੈ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਉਪਾਈ ਜਿਸ ਨੋ ਭਾਣਾ ਦੇਹ ਤਿਸ ਭਾਇਦਾ ॥ ੧੦੬੩/੬

(ਜੇ ਤੂੰ ਕਰਣਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁਖ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ/ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਆਓਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਭਗਤੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।)

ਜਿਤਨੀਂ ਦੇਰ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨਾਮੁ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਭਾਣਾ/ਹੁਕਮ ਮਿਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਜਿਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਭਾਣਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਨ ਵਿਚ ਸੁਖ ਹੈ, ਉਤਨੀਂ ਦੇਰ ਸਿਖ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹਨ।

ਆਗਿਆ ਮਹਿ ਭੂਖ ਸੋਈ ਕਰਿ ਸੂਖਾ ਸੋਗ ਹਰਖ ਨਹੀ ਜਾਨਿਓ ॥
ਜੇ ਜੇ ਹੁਕਮੁ ਭਇਓ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸੋ ਮਾਥੈ ਲੇ ਮਾਨਿਓ ॥ ੧੦੦੦/੪

ਜਾ ਸੁਖੁ ਤਾ ਸਹੁ ਰਾਵਿਓ ਦੁਖਿ ਭੀ ਸਮਾਲਿਓਇ ॥
ਨਾਨਕੁ ਕਹੈ ਸਿਆਣੀਏ ਇਉ ਕੰਤ ਮਿਲਾਵਾ ਹੋਇ ॥ ੭੯੨/੧
(ਜੇ ਮਨੁਖ ਸੁਖ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਆਰਾਧਨਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਖ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤਰਗਤ ਮਿਲਾਪ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਜੇ ਸੁਖੁ ਦੇਹਿ ਤਾ ਤੁਝਹਿ ਅਰਾਧੀ ਦੁਖਿ ਭੀ ਤੁਝੈ ਧਿਆਈ ॥
ਜੁ ਭੁਖ ਦੇਹਿ ਤ ਇਤ ਹੀ ਰਾਜਾ ਦੁਖਿ ਵਿਚਿ ਸੁਖ ਮਨਾਈ ॥ ੭੫੭
(ਜੇ ਤੂੰ ਸੁਖ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਰਾਧਾਂ, ਦੁਖ ਵਿਚਿ ਭੀ ਤੇਰਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਾਂ। ਜੇ ਭੁਖ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਿਆ ਸਮਝਾਂ ਦੁਖ ਵਿਚ ਵੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਮੱਨਾਂ)

ਆਮ ਮਨੁਖ ਜਦੋਂ ਦੁਖ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੇ ਉਹ ਦੁਖ ਨੂੰ ਖਸਮ ਦਾ ਭਾਣਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੰਨਣ, ਤਾਂ ਦੁਖ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦੁਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਦੁਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਦੁਖ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੇ ਵੇਲੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਖੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਸਿਖ ਸਬਰ, ਸ਼ੁਕਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਸੁਹਾਵਣਾਂ ਬਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਭ ਜੀਵ ੮੪ ਲਖ ਜੂਨਾਂ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ, ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲੇਖਾਂ, ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਅਨੁਸਾਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ, ਲੇਖੇ ਨੂੰ ਮੋਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਮੁਕਦਾ, ਮਨੁਖ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਪ ਕਰਮ ਨਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਲੇਖਾ ਨਦਰਕਰਮ/ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਟਦਾ ਹੈ।

ਜਿਉ ਜਾਨੁਹ ਤਿਉ ਰਾਖੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਿਆ ॥

ਕੇਤੇ ਗਨਉ ਅਸੰਖ ਅਵਗਣ ਮੇਰਿਆ ॥

ਅਸੰਖ ਅਵਗਣ ਖਤੇ ਫੇਰੇ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਸਦ ਭੂਲੀਐ ॥

ਮੋਹ ਮਗਨ ਬਿਕਰਾਲ ਮਾਇਆ ਤਉਪ੍ਰਸਾਦੀ ਘੁਲੀਐ ॥ ੨੦੪/੮

ਮਨੁਖਾ ਜੂਨੀ ਵਿਚ, ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ, ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਲੇਖ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਮਨੁੱਖਾ ਜੂਨੀ ਉੱਤਮ ਹੈ

ਮਨੁਖ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ ਮਨੁਖ ਨੇ ਭੋਗਣੇ ਹਨ। ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ/ਨਿਯਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। ਮਨੁਖ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਭਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਕਰਤਾ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੰਡਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁਖ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਹੈ।

ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਜੋਨਿ ਸਬਾਈ ॥ ਮਾਣਸ ਕਉ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਈ ਵਡਿਆਈ ॥

ਇਸੁ ਪਉੜੀ ਤੇ ਜੋ ਨਰੁ ਚੁਕੈ ਸੋ ਆਇ ਜਾਇ ਦੁਖੁ ਪਾਇਦਾ ॥ ੧੦੨੫

(ਚਉਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁਖਾ ਜੂਨੀ ਉੱਤਮ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਵਾਗਵਨ ਦੇ ਗੇੜ ਦਾ ਦੁਖ ਬਨਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)

ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜੂਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧ, ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਦਾ ਗੁਣ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ/ਭਗਤ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਨਿਤ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਲਈ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਤੋਂ ਕਰਮ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਕਰਮ ਦੋਨੋਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਨ। ਭਗਤੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪੜਾ ਤੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਰਮ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੇ ਵਰਤ, ਨੇਮ, ਸੁਚ, ਸੰਜਮ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਕਰਮ, ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਏ, ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ।

ਕੇਤੇ ਪੰਡਿਤ ਜੋਤਕੀ ਬੇਦਾ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਵਾਦਿ ਵਿਰੋਧਿ ਸਲਾਹਣੇ ਵਾਦੇ ਆਵਣੁ ਜਾਣੁ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਕਰਮ ਨ ਛੁਟਸੀ ਕਹਿ ਸੁਣਿ ਆਖਿ ਵਖਾਣੁ ॥ ੫੬/੧੦
(ਬਿਨਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਖਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣ ਕੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।)

ਉੱਦਮ

ਉਦਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਕੱਮ ਜਿਸ ਲਈ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉੱਦਮ ਮਨੁਖ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਕਰਮ ਦੀ ਚੋਣ ਹੈ। ਗੁਰਸਿਖ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਧ ਮਨ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਵਗੁਣਾਂ/ਵਿਕਾਰਾਂ ਰਹਿਤ ਸੁਧ ਮਨ ਹੀ ਟਿਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਫਲ ਭਗਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੱਲਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਭਗਤੀ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਦੋਂ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਦੋਇ ਇਕ ਸਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਦੁਇ ਏਕ ਸਮਾਨ ॥
ਨਿਜ ਘਰਿ ਪਾਰਸੁ ਤਜਹੁ ਗੁਨ ਆਨ ॥ ੩੨੫/੭

ਸਗਲ ਉਦਮ ਮਹਿ ਉਦਮੁ ਭਲਾ ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਜੀਅ ਸਦਾ ॥ ੨੬੬/੧੪

ਉਦਮੁ ਕਰੇਦਿਆ ਜੀਉ ਤੂੰ ਕਮਾਵਦਿਆ ਸੁਖ ਭੁੰਚੁ ॥
ਧਿਆਇਦਿਆ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲੁ ਨਾਨਕ ਉਤਰੀ ਚਿੰਤ ॥ ੫੨੨/੧੫

ਉਦਮੁ ਕਰਿ ਹਰਿ ਜਾਪਣਾ ਵਡਭਾਗੀ ਧਨੁ ਖਾਟਿ ॥
ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਣਾ ਮਲੁ ਜਨਮਿ ਜਨਮਿ ਕੀ ਕਾਟਿ ॥ ੪੮/੧੦

ਅਨੇਕਾਂ ਮਨੁਖ ਉਝੜ ਰਾਹ ਤੇ ਪੈਨ ਦਾ ਉੱਦਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਨਹੀ ਸਿਮਰਦੇ, ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਜੁਨਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਮਦੇ ਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਉਦਮ ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਗਾਵਹੀ ॥
ਭਰਮਹਿ ਜੋਨਿ ਅਸੰਖ ਮਰਿ ਜਨਮਹਿ ਆਵਹੀ ॥ ੭੦੫/੭

ਲੇਖ- ੧੧

ਨਵੀਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਖਰੜਾ, ਲੇਖਕ ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਮਾਓਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ।

੧੯੩੬/੪੫ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਠ ਲਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥ/ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਸਨ।

੧. ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ੨. ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ੩. ਅਨੇਕਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਹਿਤਾਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ੪. ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ

ਇਹ ਸਾਰਾ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪਾ: ੧੦ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਾਲ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ੬੦/੮੦ ਸਾਲ ਬਾਦ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਣਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਗੀ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ/ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੂਲ ਬਾਣੀ ਜਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਆਈ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਮਾਇਆ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਰਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ ਇਸ ਕੂੜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਆਰਾਧਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਦਾਸ ਨੇ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਬੁਧੀ ਜੀਵਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟਾਂ ਤੇ, 'ਪੁਸਤਕਾਂ/ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

website sikhmarg and website sikhpanth.org

ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੁਧੀ ਜੀਵਿਆਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ੧੯੩੬/੪੫ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਇਸ ਗ਼ਲਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਪਾ: ੧੦ ਕ੍ਰਿਤ ਹਨ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਪਾ: ੧੦: ਦੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਸਨ। ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਤੇ ਕੱਛ, ਕੜੇ ਆਦਿ ਰਹਿਤਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹਨਾਂ ਕੂੜੇ ਸ਼੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ, ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਸਾਡੇ ਬੁਧੀਜੀਵਿਆਂ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਕੱਮ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਨ ੧੭੦੮ ਵਿੱਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਏ ਸਨ। ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਓਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾ: ੧੦ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਰਯਾਦਾ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਣਾਓਣ।

ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਸਿਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਛਾਣ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਕੰਨ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਇਤਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਰਨ ਪਹੁਲ ਦੇ ਕੇ ਸੀਖਿਆ ਦੀਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਧਾਰਨ ਗੁਰਬਾਣੀ

ਗੁਰਉਪਦੇਸੁ ਮੋਹਿ ਕਾਨੀ ਸੁਨਿਆ ॥ ੫ ੧੦੭੭/੧੧

ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਜਪੀਐ ਮਨਿ ਸਾਚਾ ॥ ੫ ੧੩੮੭/੧੩
(ਗੁਰਉਪਦੇਸੁ ਵਿਚ ਸੀਖਿਆ ਦੀਖਿਆ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ)

ਸੁਣਿ ਸਜਣ ਜੀ ਮੈਡੜੇ ਮੀਤਾ ਰਾਮ ॥ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਸਬਦੁ ਸਚੁ ਦੀਤਾ ਰਾਮ॥
ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਧਿਆਇਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਆ ਚੂਕੇ ਮਨਹੁ ਅਦੇਸਾ ॥ ੫੭੬

ਗੁਰੁ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਹਰਿ ਰਸਕਿ ਰਸਾਏ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਮੁਖਿ ਚੋਇ ਜੀਉ ॥ ੫ ੪੪੭

ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਜਪੀਐ ਸਚੁ ਲਾਹਾ ॥ ੫ ੧੨੬੧

(ਗੁਰ ਸਬਦ, ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਤੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮ ਇੱਕ ਹੀ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।

ਮਨ ਰੇ ਸਦਾ ਭਜਹੁ ਹਰਿ ਸਰਣਾਈ ॥ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅੰਤਰਿ ਵਸੈ ਤਾ ਹਰਿ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ॥
੩੧/੩

(ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ/ਸਬਦੁ ਸਚੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ/ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅੰਤਰਗਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ/ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸ ਜਾਏ ਤਾਂ ਹਰਿ ਵਿਸਰਦਾ ਨਹੀਂ । ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ॥ ਦੇਹ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਲਈ, ਦੀਖਿਆ/ਗੁਰਉਪਦੇਸੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵਾਂ ਵਿਧਾਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜੁਗਤੀ ਅਪਨਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਦਾ ਸੁਝਾਓ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸਿੱਖ/ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ, ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਲਈ, ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਅਭਿਲਾਖੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸੁ ਦਿਉ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੋ ॥ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦਿਉ ।

ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਕਹੇ, ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਣ/ਆਰਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਬੇਦਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਬੰਦਗੀ, ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਆਓ। ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਸੀ।

ਆਪ ਨੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ, ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਹੋ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ, ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ, ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰੋ, ਤੇ ਸੁਧ ਮਨ, ਨਾਮ ਜਪੋ। ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਜਪੋਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਚੰਗੇ ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰ ਵਾਲਾ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਣਗੇ ਤੇ ਹਰ ਥਾਂਈ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਆਰਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿਖ ਕੀ ਗੁਰੁ ਦੁਰਮਤਿ ਮਲੁ ਹਿਰੈ ॥ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਚਰੈ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟੈ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ ਬਿਕਾਰ ਤੇ ਹਾਟੈ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਉ ਨਾਮ ਧਨੁ ਦੇਇ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ ਵਡਭਾਗੀ ਹੇ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਾ ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰੈ ॥ ਨਾਨਕ ਸਿਤਿਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕਉ ਜੀਅ ਨਾਲ ਸਮਾਰੈ ॥ ੨੮੬

ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸਿਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਛਾਣ ਦਸਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਅਖਾਏ ਸੁ ਭਲਕੇ ਉਠਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਵੈ ॥
ਉਦਮੁ ਕਰੇ ਭਲਕੇ ਪਰਭਾਤੀ ਇਸਨਾਨੁ ਕਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰਿ ਨਾਵੈ॥ ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ
ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੋਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ॥ ਫਿਰ ਚੜੈ ਦਿਵਸੁ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੈ ਬਹਦਿਆ ਉਠਦਿਆ
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ॥ ਜੋ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਧਿਆਏ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੋ ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰੂ ਮਨਿ ਭਾਵੈ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਦਇਆਲੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਣਾਵੈ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕ ਧੂੜਿ ਮੰਗੈ
ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਕੀ ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥ ਪਨਾ ੩੦੫-੬

ਮਥਾ ਟੇਕੋ ਤੇ ਅਪਨੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਓ ਜੀ।
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਲੈਕੇ ਨਵੇਂ ਸਜੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗੁੰਥੀ ਸਿੰਘ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਲਿਖ
ਲਏ ।
ਸਿਖ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਦੀਖਿਆ ਲਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੇ ਗੁੰਥ, ਜਾਂ ਉਪਦੇਸ਼
ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਸਿਖ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੂਜਦਾ ।

ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੇਸ ਤੇ ਦਾੜੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦਾੜੀ ਵਾਲੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤਿ, ਪਰਮੇਸਰ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਦਾਤ ਨੂੰ
ਕਾਇਮ ਰਖਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਦਾੜੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ, ਸਭ ਨੇ
ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਨਿਭਾਇਆ।

ਕੇਸਾਂ ਦਾੜੀ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪਰਮਾਨ।

ਕੇਸ ਸੰਗਿ ਦਾਸ ਪਗ ਝਾਰਉ ਇਹੈ ਮਨੋਰਥ ਮੋਰ ॥ ਪਨਾ ੫੦੦

ਕੇਸਾ ਕਾ ਕਰਿ ਚਵਰੁ ਢੁਲਾਵਾ ਚਰਣ ਧੂੜਿ ਮੁਖਿ ਲਾਈ ॥ ਪਨਾ ੭੪੯/੨

ਕੇਸਾ ਕਾ ਕਰਿ ਬੀਜਨਾ ਸੰਤ ਚਉਰੁ ਢੁਲਾਵਉ ॥ ਪਨਾ ੭੪੫/੧੫

ਸੇ ਦਾੜੀਆਂ ਸਚੀਆਂ ਜਿ ਗੁਰੁ ਚਰਨੀ ਲਗੰਨਿ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਸੇਵਨਿ ਗੁਰੁ ਆਪਣਾ ਅਨਦਿਨੁ ਅਨਦਿ ਰਹੰਨਿ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇ ਮੁਹ ਸੋਹਣੇ ਸਚੈ ਦਰਿ ਦਿਸੰਨਿ ॥
ਮੁਖ ਸਚੇ ਸਚੁ ਦਾੜੀਆ ਸਚੁ ਬੋਲਹਿ ਸਚੁ ਕਮਾਹਿ ॥
ਸਚਾ ਸਬਦੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਂਹਿ ਸਮਾਂਹਿ ॥ ੧੪੧੯

ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰਮਾਣਾਂ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੰਡਵਾ ਲਏ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ।

ਨਵੀਂ ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ‘ਅਰਦਾਸ’

ਭੁਮਿਕਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਕ ਸਿੱਖ, ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਜੀਅ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਹੋਇ ਸੁ ਗੁਰ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ਕਰਿ ॥ ਪੰਨਾ ੫੧੯
(ਜੋ ਅੰਦਰਿ ਦੀ ਦੁਖ ਪੀੜਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਦੱਸ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ।)

ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਪੀੜਾ ਦਾ ਆਪ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਾ, ਹੈ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਿ ਗੁਰੂ ਵਸਦਾ ਹੈ । ਬੇਨਤੀ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ, ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਵਸਦੇ ਗੁਰੂ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤੇ ਐਸੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਾਡੇ ਭਾਗ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਨਦਰ ਕਰਮ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਭਾਗ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਮਿਤ੍ਰ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਕਿਤੇ ਬੈਠਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅੱਗੇ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ ਵੀ ਹੈ।

ਅਰਦਾਸਿ ਕਰੀਂ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਆਗੈ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਦੇਹੁ ਵਡਾਈ ਰਾਮ ॥ ੫੭੧/੧੫

ਅਰਦਾਸਿ ਸੁਣੀ ਭਗਤ ਅਪੁਨੇ ਕੀ ਸਭ ਜੀਅ ਭਇਆ ਕਿਰਪਾਲਾ ॥ ੬੨੭/੧੩
(ਗੁਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪਣੇ ਭਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣਦਾ ਤੇ ਪਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ)

ਨਵੀਂ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਖਰੜਾ

ਦੁਇ ਕਰ ਜੋੜਿ ਕਰਉ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਤਾ ਆਣਹਿ ਰਾਸਿ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਏ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਧਿਆਇ ॥ ਪੰਨਾ ੭੩੬/੭੩੭

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ। ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ । ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ।

ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ । ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ । ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ।
ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ । ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ । ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ
। ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ।

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਸਬਦੁ/ਬਾਣੀ ਸਰੂਪ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

ਹੇ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਣ, ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣ, ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਦੇ ਆਸਰਾ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ
ਆਪ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਹੈ --- (ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ-)।

.....

ਸੇਈ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਮੇਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡਿੱਠਿਆਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਚਿੱਤ ਆਵੇ। ਅੱਖਰ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ,
ਭੁੱਲ ਚੁਕ ਖਿਮਾਂ ਕਰਨੀ ਜੀ।

-

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਓ ।

.....

ਜੇ ਅਰਦਾਸ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹੋ,
ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ।

ਅਰਦਾਸ ਸਵੇਰ, ਸ਼ਾਮ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਸਮਾਪਤੀ ਵੇਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ
ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ
ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਗ ਹਨ

੧. ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮੇਲ

੨. ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਦੀਖਿਆ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਤ, ਜਿਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪ ਸਿਮਰ ਕੇ ਨਾਮ/ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ।

੩. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਅਉਗੁਣ/ਵਿਕਾਰ/ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਪਰਉਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਲੋੜਵੰਦਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਧਨ ਖਰਚਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

੪. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਣ, ਸੁਣਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਸੁਣਨ ਤੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾਂ ਸੁਣਨਾਂ ਗਾਵਨਾਂ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹਨ, ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀਤਲ ਬਿਰ ਤੇ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ॥ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਿ ਮੈਲੁ ਗਵਾਏ ॥ ਸਹਜੇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਏ ॥ ਪੰਨਾ ੬੬੫/੩)।

੫. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸਤਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਕਥਾ/ਕੀਰਤਨ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

੬. ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ/ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਏਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ।
ਹਰਿ ਮਾਰਗ ਸਾਧੂ ਦਸਿਆ ਜਪੀਐ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ੩੨੧/੧੧

ਸਾਡਾ ਮਨ ਚੇਤਨਾਂ/ਜਿੰਦ/ਜੀਵਆਤਮਾਂ/ਜੋਤੀ, ਹਉਂ ਦੇ ਭਰਮ, ਭੈ, ਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਲੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਾਂ/ਜੀਵਆਤਮਾਂ/ਜੋਤੀ ਆਪਣੀ ਉਪਾਵਨ ਹਾਰ ਹਸਤੀ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਤੋਂ ਭਰਮ ਭੈ ਤੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵਿਛੜੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੈਲੇ ਮਨ/ਜਿੰਦ/ਜੀਵਆਤਮਾਂ/ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਭਗਤੀ/ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ/ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨਾਲ ਮੇਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਸਦਾ ਦਾ ਸੁਖ ਆਨੰਦ ਹੈ ਫਿਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਹੀ ਹੈ।

ਸਚਾ ਨੇਹੁ ਨ ਤੁਟਈ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਭੇਟੈ ਸੋਇ ॥ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਈਐ ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ ਸੋਝੀ ਹੋਇ ॥
ਨਿਰਮਲੁ ਨਾਮੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਜੇ ਗੁਣ ਕਾ ਗਾਹਕੁ ਹੋਇ ॥ ੬੦/੧੦

ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨਾਂ ਸੋਝੀ/ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗਿ ਰਹੇ ਅਉਧੁਤਾ ॥ ਸਦ ਬੈਰਾਗੀ ਤਤੁ ਪਰੋਤਾ ॥

ਜਗੁ ਸੂਤਾ ਮਰਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਸੋਝੀ ਪਾਇ ॥ ੯੦੪/੬
(ਗੁਰ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨਾਂ ਸੋਝੀ/ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ)

ਜਿਨ੍ਹੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਦੂਜੈ ਭਰਮ ਭੁਲਾਈ ॥ ਮੂਲ ਛੋਡਿ ਡਾਲੀ ਲਗੇ ਕਿਆ ਪਾਵਹਿ ਭਾਈ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਕਿਉ ਛੁਟੀਐ ਜੇ ਜਾਣੈ ਕੋਈ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਤ ਛੁਟੀਐ ਮਨਮੁਖਿ ਪਤ ਖੋਈ॥

੪੨੦/੧੪

(ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੂਜੇ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕੀਤੀ ਉਹ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲੇ ਰਹੇ ਉਹ ਮੂਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਡਾਲੀ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ)

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਭਗਤੀ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਤਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਵਗੁਣ/ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਂਵਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਦੇ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਨਸੂਬੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਸ਼ਾਤ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੱਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਹਿਰਦ ਬਰਤਾਓ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਚਾਲਾਕੀ ਨਾਲ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੱਨਣ ਵਾਲੇ ਬੇ ਰੋਕ ਟੋਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸੁਖ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੇ, ਉੱਚੀਆਂ ਨੀਚੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ, ਈਸਾਈ ਅਪਣੇ ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ, ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਧਰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ human rights ਤੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਧਰਮ, ਨਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਣ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿਥੇ ਰੱਬ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਨੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ, ਖੁਸ਼ੀ/ਗ਼ਮੀ, ਨਾਮ ਕਰਣ ਆਦਿ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ... ਜਪੁ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ

ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਵੇਲੇ -- ਸੋ ਦਰੁ ਤੋਂ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖਹੁ ਸਰਮਾ ਤਕ

ਸੌਣ ਵੇਲੇ -- ਸੋਹਿਲਾ

ਪੰਨਾ ੧ ਤੋਂ ੮

ਪੰਨਾ ੮ ਤੋਂ ੧੨

ਪੰਨਾ ੧੨-੧੩

ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ appendix ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਦੱਸਦੀ ਹੈ।

ਦੂਖ ਰੋਗ ਸੰਤਾਪ ਉਤਰੇ ਸੁਣੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ੯੨੨/੧੮

ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਖੁਸ਼ੀ/ਗ਼ਮੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਅਵਸਰਾਂ ਤੇ ਕਰਦੇ ਤੇ ਕਰਾਓਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਫਲ ਤਾਂ ਹੀ ਹਨ ਜੇ ਪਾਠ ਮਿਤ੍ਰਾਂ/ਸਾਕ ਸਨਬੰਧੀਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਆਪ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆਂ ਜਾਵੇ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਈ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਪਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਅੱਠੇ ਪਹਰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਪੂਰੇ ਸੰਤ/ਭਗਤਿ/ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੀ ਪਛਾਣ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ੨੪ ਘੰਟੇ ਕਰੋ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਉਠਦਿਆਂ, ਚਲਦਿਆਂ, ਫਿਰਦਿਆਂ, ਸਵਾਸ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਖਾਂਦਿਆਂ, ਪੀਂਦਿਆਂ, ਸੁੱਤਿਆਂ, ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰੋ, ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਉਚਾਰੋ। ਕੁਝ ਗੁਰਸਿੱਖ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੱਮ ਵੀ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਚਾਓ ਹੈ ਓਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਾਮੁ ਜਪਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਬਿਖ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਬਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿੱਚ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਨਾਮ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਨ ਤਨ ਵਿਚ ਸਹਜ ਸੁਭਾਏ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੱਮ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਸਿੱਖ ਭਗਤੀ ਦੇ ਸਭ ਕਾਰਜ ਆਪਣੀ ਰੁਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਉਸਦੀ ਭਗਤੀ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਕੋਟਨ ਮਹਿ ਕੋਊ ਵਿਰਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਗੁਰਸਿਖ ਦਾ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ/ਸਿਮਰਨ ਅੱਗੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਭਗਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ

॥ ਨਿਸਿ ਦਿਨੁ ਮਾਇਆ ਕਾਰਨੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਡੋਲਤ ਨੀਤ ॥

ਕੋਟਨ ਮੈ ਨਾਨਕ ਕੋਊ ਨਾਰਾਇਨੁ ਜਿਹ ਚੀਤ ॥ ੧੪੨੭/੫

(ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ/ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨ ਨਿਰਮਲਾ ਸੁਣਿਐ ਸੁਖ ਹੋਈ ॥

ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈਐ ਬੂਝੈ ਜਨੁ ਕੋਈ ॥
 ਬਹਦਿਆਂ ਉਠਦਿਆ ਨ ਵਿਸਰੈ ਸਾਚਾ ਸਚੁ ਸੋਈ ॥
 ਭਗਤਾ ਕਉ ਨਾਮ ਅਧਾਰੁ ਹੈ ਨਾਮੇ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ॥
 ਨਾਨਕ ਮਨ ਤਨਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸੋਈ ॥ ੧੨੩੯/੧੩
 (ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੇ ਮਨ ਤਨਿ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਰਵ ਰਹੀਆਂ/ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
 ਉਹ ਸਦ ਜੀਵੈ ਨਹੀਂ ਮਰਤਾ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)

ਜਿਨਾ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਨ ਵਿਸਰੈ ਸੇ ਹਰਿ ਜਨ ਪੂਰੇ ਸਹੀ ਜਾਣਿ ॥
 ਜੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਅਰਾਧਦੇ ਤਿਨ ਚੂਕੀ ਜਮ ਕੀ ਜਗਤ ਕਾਣਿ ੬੫੧/੭

ਜਿਨਾ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸ ਨ ਵਿਸਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾਂ ਮਨ ਮੰਤਿ ॥
 ਧੰਨੁ ਸੇ ਸੋਈ ਨਾਨਕਾ ਪੂਰਨੁ ਸੋਈ ਸੰਤ ॥ ੩੧੯/੧੮

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਪਰਮ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਕੱਮ ਕਰਦਿਆਂ ਚਿੱਤ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਰਾਮਕਲੀ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਆਨੀਲੇ ਕਾਗਦੁ ਕਾਟੀਲੇ ਗੂਡੀ ਆਕਾਸ ਮਧੇ ਭਰਮੀਅਲੇ ॥

ਪੰਚ ਜਨਾ ਸਿਉ ਬਾਤ ਬਤਉਆ ਚੀਤੁ ਸੁ ਡੋਰੀ ਰਾਖੀਅਲੇ ॥੧॥

ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਬੇਧੀਅਲੇ ॥ ਜੈਸੇ ਕਨਿਕ ਕਲਾ ਚਿਤੁ ਮਾਂਡੀਅਲੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਆਨੀਲੇ ਕੁੰਭੁ ਭਰਾਈਲੇ ਉਦਕ ਰਾਜ ਕੁਆਰਿ ਪੁਰੰਦਰੀਏ ॥ ਹਸਤ ਬਿਨੋਦ ਬੀਚਾਰ ਕਰਤੀ ਹੈ ਚੀਤੁ ਸੁ ਗਾਗਰਿ ਰਾਖੀਅਲੇ ॥੨॥ ਮੰਦਰੁ ਏਕੁ ਦੁਆਰ ਦਸ ਜਾ ਕੇ ਗਊ ਚਰਾਵਨ ਛਾਡੀਅਲੇ ॥ ਪਾਂਚ ਕੋਸ ਪਰ ਗਊ ਚਰਾਵਤ ਚੀਤੁ ਸੁ ਬਛਰਾ ਰਾਖੀਅਲੇ ॥੩॥ ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਉ ਸੁਨਹੁ ਤਿਲੋਚਨ ਬਾਲਕੁ ਪਾਲਨ ਪਉਢੀਅਲੇ ॥ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਕਾਜ ਬਿਰੂਧੀ ਚੀਤੁ ਸੁ ਬਾਰਿਕ ਰਾਖੀਅਲੇ ॥੪॥੧॥੯੭੨/੧੩

APPENDIX

ਨਿਤ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ

ਜਪ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਪੰਨਾ ੧-੮ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ

ਸੂਰਜ ਛਿਪਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਾਠ

ਰਾਗ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੋ ਦਰੁ ਕੇਹਾ ਸੋ ਘਰੁ ਕੇਹਾ ਜਿਤੁ ਬਹਿ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ ॥

ਵਾਜੇ ਨਾਦ ਅਨੇਕ ਅਸੰਖਾ ਕੇਤੇ ਵਾਵਣਹਾਰੇ ॥
ਕੇਤੇ ਰਾਗ ਪਰੀ ਸਿਉ ਕਹੀਅਨਿ ਕੇਤੇ ਗਾਵਣਹਾਰੇ ॥
ਗਾਵਹਿ ਤੁਹਨੋ ਪਉਣੁ ਪਾਣੀ ਬੈਸੰਤਰੁ ਗਾਵੈ ਰਾਜਾ ਧਰਮੁ ਦੁਆਰੇ ॥

ਗਾਵਹਿ ਚਿਤੁ ਗੁਪਤੁ ਲਿਖਿ ਜਾਣਹਿ ਲਿਖਿ ਲਿਖਿ ਧਰਮੁ ਵੀਚਾਰੇ ॥ਗਾਵਹਿ ਈਸਰੁ ਬਰਮਾ ਦੇਵੀ
ਸੋਹਨਿ ਸਦਾ ਸਵਾਰੇ ॥ਗਾਵਹਿ ਇੰਦ ਇਦਾਸਣਿ ਬੈਠੇ ਦੇਵਤਿਆ ਦਰਿ ਨਾਲੇ ॥ਗਾਵਹਿ ਸਿਧ ਸਮਾਧੀ
ਅੰਦਰਿ ਗਾਵਨਿ ਸਾਧ ਵਿਚਾਰੇ ॥ਗਾਵਨਿ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਗਾਵਹਿ ਵੀਰ ਕਰਾਰੇ ॥ਗਾਵਨਿ ਪੰਡਿਤ
ਪੜਨਿ ਰਖੀਸਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵੇਦਾ ਨਾਲੇ॥ਗਾਵਨਿ ਰਤਨ ਉਪਾਏ ਤੇਰੇ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਲੇ ॥ਗਾਵਹਿ
ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰਾ ਗਾਵਹਿ ਖਾਣੀ ਚਾਰੇ ॥

ਗਾਵਹਿ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਵਰਭੰਡਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਖੇ ਧਾਰੇ ॥ਸੋਈ ਤੁਧੁਨੋ ਗਾਵਹਿ ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵਨਿ ਰਤੇ ਤੇਰੇ
ਭਗਤ ਰਸਾਲੇ॥

ਹੋਰਿ ਕੇਤੇ ਗਾਵਨਿ ਸੇ ਮੈ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਨਿ ਨਾਨਕੁ ਕਿਆ ਵੀਚਾਰੇ ॥ਸੋਈ ਸੋਈ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ
ਸਾਚਾ ਸਾਚੀ ਨਾਈ ॥ਹੈ ਭੀ ਹੋਸੀ ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ ਰਚਨਾ ਜਿਨਿ ਰਚਾਈ ॥ਰੰਗੀ ਰੰਗੀ ਭਾਤੀ ਕਰਿ
ਕਰਿ ਜਿਨਸੀ ਮਾਇਆ ਜਿਨਿ ਉਪਾਈ ॥ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ ਜਿਵ ਤਿਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ
॥ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਕਰਸੀ ਹੁਕਮੁ ਨ ਕਰਣਾ ਜਾਈ ॥ਸੋ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਸਾਹਾ ਪਾਤਿਸਾਹਿਬੁ ਨਾਨਕ
ਰਹਣੁ ਰਜਾਈ ॥੨੭॥

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਸੁਣਿ ਵਡਾ ਆਖੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥ਕੇਵਡੁ ਵਡਾ ਡੀਠਾ ਹੋਇ ॥
ਕੀਮਤਿ ਪਾਇ ਨ ਕਹਿਆ ਜਾਇ ॥ ਕਹਣੈ ਵਾਲੇ ਤੇਰੇ ਰਹੇ ਸਮਾਇ ॥੧॥
ਵਡੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ ॥ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ਤੇਰਾ ਕੇਤਾ ਕੇਵਡੁ ਚੀਰਾ ॥੧॥
ਰਹਾਉ ॥

ਸਭਿ ਸੁਰਤੀ ਮਿਲਿ ਸੁਰਤਿ ਕਮਾਈ ॥ ਸਭ ਕੀਮਤਿ ਮਿਲਿ ਕੀਮਤਿ ਪਾਈ ॥
ਗਿਆਨੀ ਧਿਆਨੀ ਗੁਰ ਗੁਰਹਾਈ ॥ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ਤੇਰੀ ਤਿਲੁ ਵਡਿਆਈ ॥੨॥
ਸਭਿ ਸਤ ਸਭਿ ਤਪ ਸਭਿ ਚੰਗਿਆਈਆ ॥ ਸਿਧਾ ਪੁਰਖਾ ਕੀਆ ਵਡਿਆਈਆ ॥
ਤੁਧੁ ਵਿਣੁ ਸਿਧੀ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਈਆ ॥ ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ ਨਾਹੀ ਠਾਕਿ ਰਹਾਈਆ ॥੩॥
ਆਖਣ ਵਾਲਾ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰਾ ॥ ਸਿਫਤੀ ਭਰੇ ਤੇਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥

ਜਿਸੁ ਤੂ ਦੇਹਿ ਤਿਸੈ ਕਿਆ ਚਾਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਸਵਾਰਣਹਾਰਾ ॥੪॥੨॥

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਆਖਾ ਜੀਵਾ ਵਿਸਰੈ ਮਰਿ ਜਾਉ ॥ ਆਖਣਿ ਅਉਖਾ ਸਾਚਾ ਨਾਉ ॥
ਸਾਚੇ ਨਾਮ ਕੀ ਲਾਗੈ ਭੂਖ ॥ ਉਤੁ ਭੂਖੈ ਖਾਇ ਚਲੀਅਹਿ ਦੂਖ ॥੧॥
ਸੋ ਕਿਉ ਵਿਸਰੈ ਮੇਰੀ ਮਾਇ ॥ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚੈ ਨਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਚੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤਿਲੁ ਵਡਿਆਈ ॥ ਆਖਿ ਥਕੇ ਕੀਮਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈ ॥
ਜੇ ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਕੈ ਆਖਣ ਪਾਹਿ ॥ ਵਡਾ ਨ ਹੋਵੈ ਘਾਟਿ ਨ ਜਾਇ ॥੨॥
ਨਾ ਓਹੁ ਮਰੈ ਨ ਹੋਵੈ ਸੋਗੁ ॥ ਦੇਦਾ ਰਹੈ ਨ ਚੁਕੈ ਭੋਗੁ ॥

ਗੁਣੁ ਏਹੋ ਹੋਰੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥ ਨਾ ਕੋ ਹੋਆ ਨਾ ਕੋ ਹੋਇ ॥੩॥
ਜੇਵਡੁ ਆਪਿ ਤੇਵਡੁ ਤੇਰੀ ਦਾਤਿ ॥ ਜਿਨਿ ਦਿਨੁ ਕਰਿ ਕੈ ਕੀਤੀ ਰਾਤਿ ॥
ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਹਿ ਤੇ ਕਮਜਾਤਿ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਵੈ ਬਾਝੁ ਸਨਾਤਿ ॥੪॥੩॥

ਰਾਗੁ ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਤਪੁਰਖਾ ਬਿਨਉ ਕਰਉ ਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥
ਹਮ ਕੀਰੇ ਕਿਰਮ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਕਰਿ ਦਇਆ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਗੁਰਦੇਵ ਮੇ
ਕਉ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਹਮਰੀ ਰਹਰਾਸਿ ॥੧॥
ਰਹਾਉ ॥

ਹਰਿ ਜਨ ਕੇ ਵਡ ਭਾਗ ਵਡੇਰੇ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਧਾ ਹਰਿ ਪਿਆਸ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ
ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਹਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਗੁਣ ਪਰਗਾਸਿ ॥੨॥ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਨਾਮੁ ਨ ਪਾਇਆ ਤੇ
ਭਾਗਹੀਣ ਜਮ ਪਾਸਿ ॥

ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਿ ਸੰਗਤਿ ਨਹੀ ਆਏ ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵੇ ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਾਸਿ ॥੩॥ ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਨ ਸਤਿਗੁਰ
ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਤਿਨ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਿਆ ਲਿਖਾਸਿ ॥ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਸੰਗਤਿ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਰਸੁ
ਪਾਇਆ ਮਿਲਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥੪॥੪॥

ਰਾਗੁ ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਕਾਹੇ ਰੇ ਮਨ ਚਿਤਵਹਿ ਉਦਮੁ ਜਾ ਆਹਰਿ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਰਿਆ ॥ ਸੈਲ ਪਥਰ ਮਹਿ ਜੰਤ ਉਪਾਏ ਤਾ
ਕਾ ਰਿਜਕੁ ਆਗੈ ਕਰਿ ਧਰਿਆ ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਾਧਉ ਜੀ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੇ ਸੁ ਤਰਿਆ ॥ ਗੁਰ
ਪਰਸਾਦਿ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ਸੂਕੇ ਕਾਸਟ ਹਰਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਨਨਿ ਪਿਤਾ ਲੋਕ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ
ਕੋਇ ਨ ਕਿਸ ਕੀ ਧਰਿਆ ॥

ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਰਿਜਕੁ ਸੰਬਾਹੇ ਠਾਕੁਰੁ ਕਾਹੇ ਮਨ ਭਉ ਕਰਿਆ ॥੨॥ ਉਡੇ ਉਡਿ ਆਵੈ ਸੈ ਕੋਸਾ ਤਿਸੁ
ਪਾਛੈ ਬਚਰੇ ਛਰਿਆ ॥ ਤਿਨ ਕਵਣੁ ਖਲਾਵੈ ਕਵਣੁ ਚੁਗਾਵੈ ਮਨ ਮਹਿ ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਿਆ ॥੩॥
ਸਭਿ ਨਿਧਾਨ ਦਸ ਅਸਟ ਸਿਧਾਨ ਠਾਕੁਰ ਕਰ ਤਲ ਧਰਿਆ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿ
ਜਾਈਐ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਰਿਆ ॥੪॥੫॥

ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੋ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹਰਿ ਅਗਮਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰਾ ॥ ਸਭਿ ਧਿਆਵਹਿ ਸਭਿ
ਧਿਆਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ ਹਰਿ ਸਚੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ॥ ਸਭਿ ਜੀਅ ਤੁਮਾਰੇ ਜੀ ਤੂੰ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਸੰਤਹੁ ਜੀ ਸਭਿ ਦੂਖ ਵਿਸਾਰਣਹਾਰਾ ॥ ਹਰਿ ਆਪੇ ਠਾਕੁਰੁ ਹਰਿ ਆਪੇ ਸੇਵਕੁ ਜੀ
ਕਿਆ ਨਾਨਕ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰਾ ॥੧॥ ਤੂੰ ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਜੀ ਹਰਿ ਏਕੋ ਪੁਰਖੁ
ਸਮਾਣਾ ॥

ਇਕਿ ਦਾਤੇ ਇਕਿ ਭੇਖਾਰੀ ਜੀ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਚੋਜ ਵਿਡਾਣਾ ॥ ਤੂੰ ਆਪੇ ਦਾਤਾ ਆਪੇ ਭੁਗਤਾ ਜੀ ਹਉ ਤੁਧੁ
ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥ ਤੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਬੇਅੰਤੁ ਬੇਅੰਤੁ ਜੀ ਤੇਰੇ ਕਿਆ ਗੁਣ ਆਖਿ ਵਖਾਣਾ ॥ ਜੋ
ਸੇਵਹਿ ਜੋ ਸੇਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੁਰਬਾਣਾ ॥੨॥ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹਿ ਤੁਧੁ
ਜੀ ਸੇ ਜਨ ਜੁਗ ਮਹਿ ਸੁਖਵਾਸੀ ॥

ਸੇ ਮੁਕਤੁ ਸੇ ਮੁਕਤੁ ਭਏ ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਜੀ ਤਿਨ ਤੂਟੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ॥ ਜਿਨ ਨਿਰਭਉ
 ਜਿਨ ਹਰਿ ਨਿਰਭਉ ਧਿਆਇਆ ਜੀ ਤਿਨ ਕਾ ਭਉ ਸਭੁ ਗਵਾਸੀ ॥ ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ
 ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੂਪਿ ਸਮਾਸੀ ॥ ਸੇ ਧੰਨੁ ਸੇ ਧੰਨੁ ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਜੀ ਜਨੁ
 ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਬਲਿ ਜਾਸੀ ॥੩॥

ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਜੀ ਭਰੇ ਬਿਅੰਤ ਬੇਅੰਤਾ ॥ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਸਲਾਹਨਿ ਤੁਧੁ
 ਜੀ ਹਰਿ ਅਨਿਕ ਅਨੇਕ ਅਨੰਤਾ ॥ ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ ਕਰਹਿ ਹਰਿ ਪੂਜਾ ਜੀ ਤੁਧੁ ਤਾਪਹਿ
 ਜਪਹਿ ਬੇਅੰਤਾ ॥

ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਪੜਹਿ ਬਹੁ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ ਜੀ ਕਰਿ ਕਿਰਿਆ ਖਟੁ ਕਰਮ ਕਰੰਤਾ ॥ ਸੇ
 ਭਗਤ ਸੇ ਭਗਤ ਭਲੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਜੀ ਜੋ ਭਾਵਹਿ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਭਗਵੰਤਾ ॥੪॥ ਤੂੰ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ
 ਅਪਰੰਪਰੁ ਕਰਤਾ ਜੀ ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥ ਤੂੰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਏਕੋ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੂੰ ਏਕੋ ਜੀ ਤੂੰ
 ਨਿਹਚਲੁ ਕਰਤਾ ਸੋਈ ॥ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਵਰਤੈ ਜੀ ਤੂੰ ਆਪੇ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਈ ॥ ਤੁਧੁ ਆਪੇ
 ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਉਪਾਈ ਜੀ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸਿਰਜਿ ਸਭ ਗੋਈ ॥
 ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਕਰਤੇ ਕੇ ਜੀ ਜੋ ਸਭਸੈ ਕਾ ਜਾਣੈਈ ॥੫॥੧॥

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਸਚਿਆਰੁ ਮੈਡਾ ਸਾਂਈ ॥ ਜੋ ਤਉ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਥੀਸੀ ਜੋ ਤੂੰ ਦੇਹਿ ਸੋਈ ਹਉ ਪਾਈ ॥੧॥
 ਰਹਾਉ ॥

ਸਭ ਤੇਰੀ ਤੂੰ ਸਭਨੀ ਧਿਆਇਆ ॥ ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਤਿਨਿ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਪਾਇਆ ॥
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਾਧਾ ਮਨਮੁਖਿ ਗਵਾਇਆ ॥ ਤੁਧੁ ਆਪਿ ਵਿਛੋੜਿਆ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥੧॥
 ਤੂੰ ਦਰੀਆਉ ਸਭ ਤੁਝ ਹੀ ਮਾਹਿ ॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥
 ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ॥ ਵਿਜੋਗਿ ਮਿਲਿ ਵਿਛੁੜਿਆ ਸੰਜੋਗੀ ਮੇਲੁ ॥੨॥
 ਜਿਸ ਨੋ ਤੂ ਜਾਣਾਇਹਿ ਸੋਈ ਜਨੁ ਜਾਣੈ ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਦ ਹੀ ਆਖਿ ਵਖਾਣੈ ॥
 ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥ ਸਹਜੇ ਹੀ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥੩॥
 ਤੂ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਸਭੁ ਹੋਇ ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
 ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥੪॥੨॥

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਤਿਤੁ ਸਰਵਰਤੈ ਭਈਲੇ ਨਿਵਾਸਾ ਪਾਣੀ ਪਾਵਕੁ ਤਿਨਹਿ ਕੀਆ ॥ ਪੰਕਜੁ ਮੋਹ ਪਗੁ ਨਹੀ ਚਾਲੈ ਹਮ
 ਦੇਖਾ ਤਹ ਡੂਬੀਅਲੇ ॥੧॥ ਮਨ ਏਕੁ ਨ ਚੇਤਸਿ ਮੂੜ ਮਨਾ ॥ ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਲਿਆ ॥੧॥
 ਰਹਾਉ ॥

ਨਾ ਹਉ ਜਤੀ ਸਤੀ ਨਹੀ ਪੜਿਆ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧਾ ਜਨਮੁ ਭਇਆ ॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੀ ਸਰਣਾ
 ਜਿਨ ਤੂ ਨਾਹੀ ਵੀਸਰਿਆ ॥੨॥੩॥

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥ ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ
ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ ॥

ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥੧॥ ਸਰੰਜਾਮਿ ਲਾਗੁ ਭਵਜਲ ਤਰਨ ਕੈ ॥ ਜਨਮੁ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਾਤ
ਰੰਗਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਧਰਮੁ ਨ ਕਮਾਇਆ ॥ ਸੇਵਾ ਸਾਧ ਨ ਜਾਨਿਆ
ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਮ ਨੀਚ ਕਰੰਮਾ ॥ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖਹੁ ਸਰਮਾ ॥੨॥੪॥

ਸੋਹਿਲਾ ਸੌਣ ਸਮੇ ਦਾ ਪਾਠ

ਪੰਨਾ ੧੨-੧੩

ਸੋਹਿਲਾ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ਮਹਲਾ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜੈ ਘਰਿ ਕੀਰਤਿ ਆਖੀਐ ਕਰਤੇ ਕਾ ਹੋਇ ਬੀਚਾਰੋ ॥ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਗਾਵਹੁ ਸੋਹਿਲਾ ਸਿਵਰਿਹੁ
ਸਿਰਜਣਹਾਰੋ ॥੧॥

ਤੁਮ ਗਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਨਿਰਭਉ ਕਾ ਸੋਹਿਲਾ ॥ ਹਉ ਵਾਰੀ ਜਿਤੁ ਸੋਹਿਲੈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਤ ਨਿਤ ਜੀਅੜੇ ਸਮਾਲੀਅਨਿ ਦੇਖੈਗਾ ਦੇਵਣਹਾਰੁ ॥ ਤੇਰੇ ਦਾਨੈ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਤਿਸੁ ਦਾਤੇ ਕਵਣੁ
ਸੁਮਾਰੁ ॥੨॥

ਸੰਬਤਿ ਸਾਹਾ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਪਾਵਹੁ ਤੇਲੁ ॥ ਦੇਹੁ ਸਜਣ ਅਸੀਸੜੀਆ ਜਿਉ ਹੋਵੈ ਸਾਹਿਬ
ਸਿਉ ਮੇਲੁ ॥੩॥

ਘਰਿ ਘਰਿ ਏਹੋ ਪਾਹੁਚਾ ਸਦੜੇ ਨਿਤ ਪਵੰਨਿ ॥ ਸਦਣਹਾਰਾ ਸਿਮਰੀਐ ਨਾਨਕ ਸੇ ਦਿਹ ਆਵੰਨਿ
॥੪॥੧॥

ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਛਿਅ ਘਰ ਛਿਅ ਗੁਰ ਛਿਅ ਉਪਦੇਸ ॥ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਏਕੋ ਵੇਸ ਅਨੇਕ ॥੧॥ ਬਾਬਾ ਜੈ ਘਰਿ ਕਰਤੇ
ਕੀਰਤਿ ਹੋਇ ॥

ਸੋ ਘਰੁ ਰਾਖੁ ਵਡਾਈ ਤੋਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਵਿਸੁਏ ਚਸਿਆ ਘੜੀਆ ਪਹਰਾ ਬਿਤੀ ਵਾਰੀ ਮਾਹੁ ਹੋਆ
॥

ਸੂਰਜੁ ਏਕੋ ਰੁਤਿ ਅਨੇਕ ॥ ਨਾਨਕ ਕਰਤੇ ਕੇ ਕੇਤੇ ਵੇਸ ॥੨॥੨॥

ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਗਗਨ ਮੈ ਥਾਲੁ ਰਵਿ ਚੰਦੁ ਦੀਪਕ ਬਨੇ ਤਾਰਿਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੋਤੀ ॥ ਧੂਪੁ ਮਲਆਨਲੋ ਪਵਣੁ ਚਵਰੋ
ਕਰੇ ਸਗਲ ਬਨਰਾਇ ਫੂਲੰਤ ਜੋਤੀ ॥੧॥ ਕੈਸੀ ਆਰਤੀ ਹੋਇ ॥ ਭਵ ਖੰਡਨਾ ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ ॥
ਅਨਹਤਾ ਸਬਦ ਵਾਜੰਤ ਭੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਹਸ ਤਵ ਨੈਨ ਨਨ ਨੈਨ ਹਹਿ ਤੋਹਿ ਕਉ ਸਹਸ
ਮੂਰਤਿ ਨਨਾ ਏਕ ਤੋਹੀ ॥

ਸਹਸ ਪਦ ਬਿਮਲ ਨਨ ਏਕ ਪਦ ਗੰਧ ਬਿਨੁ ਸਹਸ ਤਵ ਗੰਧ ਇਵ ਚਲਤ ਮੋਹੀ ॥੨॥ ਸਭ ਮਹਿ
ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ॥ ਤਿਸ ਦੈ ਚਾਨਣਿ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ ॥ ਗੁਰ ਸਾਖੀ ਜੋਤਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੁ ਆਰਤੀ ਹੋਇ ॥੩॥ ਹਰਿ ਚਰਣ ਕਵਲ ਮਕਰੰਦ ਲੋਭਿਤ ਮਨੋ ਅਨਦਿਨੋ ਮੋਹਿ ਆਹੀ
ਪਿਆਸਾ ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਲੁ ਦੇਹਿ ਨਾਨਕ ਸਾਰਿੰਗ ਕਉ ਹੋਇ ਜਾ ਤੇ ਤੇਰੈ ਨਾਇ ਵਾਸਾ ॥੪॥੩॥ ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ
ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਗਗਨ ਮੈ ਥਾਲੁ ਰਵਿ ਚੰਦੁ ਦੀਪਕ ਬਨੇ ਤਾਰਿਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੋਤੀ ॥ ਯੂਪੁ ਮਲਆਨਲੋ ਪਵਣੁ ਚਵਰੋ
ਕਰੇ ਸਗਲ ਬਨਰਾਇ ਫੂਲੰਤ ਜੋਤੀ ॥੧॥ ਕੈਸੀ ਆਰਤੀ ਹੋਇ ॥ ਭਵ ਖੰਡਨਾ ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ ॥
ਅਨਹਤਾ ਸਬਦ ਵਾਜੰਤ ਭੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਹਸ ਤਵ ਨੈਨ ਨਨ ਨੈਨ ਹਹਿ ਤੋਹਿ ਕਉ ਸਹਸ
ਮੂਰਤਿ ਨਨਾ ਏਕ ਤੋਹੀ ॥ ਸਹਸ ਪਦ ਬਿਮਲ ਨਨ ਏਕ ਪਦ ਗੰਧ ਬਿਨੁ ਸਹਸ ਤਵ ਗੰਧ ਇਵ ਚਲਤ
ਮੋਹੀ ॥੨॥ ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ॥

ਤਿਸ ਦੈ ਚਾਨਣਿ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ ॥ ਗੁਰ ਸਾਖੀ ਜੋਤਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੁ
ਆਰਤੀ ਹੋਇ ॥੩॥

ਹਰਿ ਚਰਣ ਕਵਲ ਮਕਰੰਦ ਲੋਭਿਤ ਮਨੋ ਅਨਦਿਨੋ ਮੋਹਿ ਆਹੀ ਪਿਆਸਾ ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਲੁ ਦੇਹਿ ਨਾਨਕ ਸਾਰਿੰਗ ਕਉ ਹੋਇ ਜਾ ਤੇ ਤੇਰੈ ਨਾਇ ਵਾਸਾ ॥੪॥੩॥ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ
ਮਹਲਾ ੪ ॥

ਕਾਮਿ ਕਰੋਧਿ ਨਗਰੁ ਬਹੁ ਭਰਿਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਖੰਡਲ ਖੰਡਾ ਹੇ ॥ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਤ ਲਿਖੇ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ
ਮਨਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਮੰਡਲ ਮੰਡਾ ਹੇ ॥੧॥ ਕਰਿ ਸਾਧੂ ਅੰਜੁਲੀ ਪੁਨੁ ਵਡਾ ਹੇ ॥ ਕਰਿ ਡੰਡਉਤ ਪੁਨੁ ਵਡਾ
ਹੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸਾਕਤ ਹਰਿ ਰਸ ਸਾਦੁ ਨ ਜਾਣਿਆ ਤਿਨ ਅੰਤਰਿ ਹਉਮੈ ਕੰਡਾ ਹੇ ॥ ਜਿਉ ਜਿਉ ਚਲਹਿ ਚੁਭੈ ਦੁਖੁ
ਪਾਵਹਿ ਜਮਕਾਲੁ ਸਹਹਿ ਸਿਰਿ ਡੰਡਾ ਹੇ ॥੨॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਣੇ ਦੁਖੁ ਜਨਮ ਮਰਣ
ਭਵ ਖੰਡਾ ਹੇ ॥ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪੁਰਖੁ ਪਾਇਆ ਪਰਮੇਸਰੁ ਬਹੁ ਸੋਭ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾ ਹੇ ॥੩॥ ਹਮ ਗਰੀਬ
ਮਸਕੀਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਹਰਿ ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਵਡ ਵਡਾ ਹੇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਟੇਕ ਹੈ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਹੀ
ਸੁਖੁ ਮੰਡਾ ਹੇ ॥੪॥੪॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥

ਕਾਮਿ ਕਰੋਧਿ ਨਗਰੁ ਬਹੁ ਭਰਿਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਖੰਡਲ ਖੰਡਾ ਹੇ ॥ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਤ ਲਿਖੇ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ
ਮਨਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਮੰਡਲ ਮੰਡਾ ਹੇ ॥੧॥ ਕਰਿ ਸਾਧੂ ਅੰਜੁਲੀ ਪੁਨੁ ਵਡਾ ਹੇ ॥ ਕਰਿ ਡੰਡਉਤ ਪੁਨੁ ਵਡਾ
ਹੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸਾਕਤ ਹਰਿ ਰਸ ਸਾਦੁ ਨ ਜਾਣਿਆ ਤਿਨ ਅੰਤਰਿ ਹਉਮੈ ਕੰਡਾ ਹੇ ॥ ਜਿਉ ਜਿਉ ਚਲਹਿ ਚੁਭੈ ਦੁਖੁ
ਪਾਵਹਿ ਜਮਕਾਲੁ ਸਹਹਿ ਸਿਰਿ ਡੰਡਾ ਹੇ ॥੨॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਣੇ ਦੁਖੁ ਜਨਮ ਮਰਣ
ਭਵ ਖੰਡਾ ਹੇ ॥

ਅਬਿਨਾਸੀ ਪੁਰਖੁ ਪਾਇਆ ਪਰਮੇਸਰੁ ਬਹੁ ਸੋਭ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾ ਹੇ ॥੩॥ ਹਮ ਗਰੀਬ ਮਸਕੀਨ ਪ੍ਰਭ
ਤੇਰੇ ਹਰਿ ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਵਡ ਵਡਾ ਹੇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਟੇਕ ਹੈ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਮੰਡਾ ਹੇ
॥੪॥੪॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀ ਸੁਣਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ਸੰਤ ਟਹਲ ਕੀ ਬੇਲਾ ॥

ਈਹਾ ਖਾਟਿ ਚਲਹੁ ਹਰਿ ਲਾਹਾ ਆਗੈ ਬਸਨੁ ਸੁਹੇਲਾ ॥੧॥

ਅਉਧ ਘਟੈ ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਾਰੇ ॥ ਮਨ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਬਿਕਾਰੁ ਸੰਸੇ ਮਹਿ ਤਰਿਓ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ॥
ਜਿਸਹਿ ਜਗਾਇ ਪੀਆਵੈ ਇਹੁ ਰਸੁ ਅਕਥ ਕਥਾ ਤਿਨਿ ਜਾਨੀ ॥੨॥
ਜਾ ਕਉ ਆਏ ਸੋਈ ਬਿਹਾਝਹੁ ਹਰਿ ਗੁਰ ਤੇ ਮਨਹਿ ਬਸੇਰਾ ॥
ਨਿਜ ਘਰਿ ਮਹਲੁ ਪਾਵਹੁ ਸੁਖ ਸਹਜੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਹੋਇਗੋ ਫੇਰਾ ॥੩॥
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਸਰਧਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰੇ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਇਹੈ ਸੁਖੁ ਮਾਗੈ ਮੋ ਕਉ ਕਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਧੂਰੇ ॥੪॥੫॥

ਲੇਖ ੧੨

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤਿ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ

ਲੇਖ ੮ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਰਮਾਣ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤਿ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤੀ ਵੀ ਦਸਦੀ ਹੈ। ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਲਈ, ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰ, ਵੱਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਮਨ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੋਝੀ/ਵਿਚਾਰ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਐਸੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਉਂਬੁਧ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੁਬਿਧਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਡਰ, ਚਿੰਤਾ, ਫਿਕਰ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜ ਕਾਮਾਦਿਕ ਤੇ ਡਰ, ਚਿੰਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਤਨ ਨੂੰ ਮੈਲਾ ਤੇ ਰੋਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ, ਨਾਮ ਅਉਖਧ ਹੈ, ਮਨ ਤਨ ਦੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਉਂਮੈ, ਰੋਗ ਨੂੰ ਵੀ ਕੱਟ ਕੇ ਸਬਦ/ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਿਆਤਮਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸਦਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਹੈ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੋੜ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਰਤਿ, ਮਤ ਮਨਬੁਧ ਘੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਉਗੁਣ/ਵਿਕਾਰ ਡਰ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ, ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਤ, ਸੰਤੋਖ, ਦਇਆ, ਧਰਮ ਆਦਿ ਸੱਚੇ ਗੁਣ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਨ ਸੀਤਲ, ਸ਼ਾਤ, ਥਿਰ ਤੇ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾ, ਧਰਮ, ਨਿਆਂ, ਤੇ ਸੇਵਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਤੱਖ ਵਸਦਾ ਹੈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਰਾਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਪਤਾ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਡ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਖ ਚਿੰਤਾ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਸਿਮਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ

ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਉੱਬੁਧ ਵਾਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਅਕਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਕ ਅਕਲ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਬਾਰ ਅਕਲ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੰਕਾਵਾਂ ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਭਰੋਸਾ ਤੋੜਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਤਮਕ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ/ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਇਕਾਗਰ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਫਲ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ, ਸ਼ਰਧਾ, ਭਾਵਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਸਿਮਰਨ ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਿਧਾ/ਸੰਕਾਵਾਂ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਵਖਤ ਨਹੀਂ, ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਕਰੋ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਪ/ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੂਪ, ਦੁਖ, ਰੋਗ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ, ਡਰ ਨਹੀਂ ਵਿਆਪਦੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਦੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਬਦੁ/ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਤੂੰਗਾਂ ਨਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਮਾਇਆ ਵਿਆਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਡਰ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਆਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਕੱਮ ਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੇ ਤਾਂ ਡਰ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿਮਰਨ, ਭੋਏਂ ਸਿਧੇ ਬੈਠਿਆਂ, ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਮੁਤਾਬਕ ਬੈਠਿਆਂ, ਲੋਟਿਆਂ, ਤੁਰਦਿਆਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਨਿੱਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬਦੁ/ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਗੁਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੁਰੰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਫਲ ਸਿਮਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਹਜੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਜੁੜਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧੀ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਤੋਂ ਉੱਠੀਆਂ ਤੂੰਗਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ।

ਹਿਰਦਾ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਪੇਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਰਦਾ ਤੇ ਅੰਤਹਕਰਣ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ। ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਤਰੰਗਾਂ/ਲਹਿਰਾਂ/ vibrations ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰ ਤੱਕ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ

ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਸਬਦ ਤੋਂ ਉੱਠੀਆਂ ਤੁੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਨ ਹਉਂ ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਦੀਆਂ ਤੁੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਤੋਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਉਂ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮਕ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨ, ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੀ ਸੁਣ, ਦੇਖ ਤੇ ਮਹਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ।

ਜਿਸ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਇਤਨੇ ਗੁਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਮਾ ਲੈਨਾਂ ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ।

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤਿ

ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਬੋਲੋ ਤੇ ਉਪਜੀ ਧੁਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ। ਦੂਜਾ ਕਦਮ ਨਾਮ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਬੋਲੋ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਸੁਣੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਠ ਤੋਂ ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਨਾਮ ਸੁਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਜਪਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਮਨ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਆਂਓਂਦੇ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਦੋਬਾਰਾ ਯਾਦ ਰੱਖੀਏ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਬੋਲੋ ਅਤੇ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। ਸਿਮਰਨ ਬਿਨ ਜਿਹਬਾ, ਚੁੱਪ ਰਹਕੇ, ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਚੋਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ, ਸਬਦ/ਨਾਮ ਜਪ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁੰਗਾਂ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੇਟ ਹਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜਪ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਦਰ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਤੇ ‘ਸਬਦ ਧੁਨ’ ਜੁੜਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਬਦ ਧੁਨ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ, ਤੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਰਮਸ਼ਰ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਤਮ/ਪਰਮਾਤਮ ਗਿਆਨ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ।

ਜਿਧਰ ਲਿਹਰਾਂ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਖਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਿਹਰਾਂ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਤਹਕਰਣ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਨਿਰਮਲ ਹਨ ਤੇ ਸਰੀਰ/ਅੰਤਹਕਰਣ ਵਿੱਚ ਪਸਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਬਦ ਸਰ ਹੈ ਸਬਦ ਸਰੋਵਰ ਹੈ, ਇਹੀ ਨਾਮ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਰੋਵਰ ਹੈ। ਨਾਮ ਧੁਨਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੈ। ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ

ਸਬਦੁ/ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੈ, ਅਭਿਆਸੀ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਝੂਮਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਸੁ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਉਮੈਂ, ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਮੈਲੀਆਂ ਬਿਖ ਰੂਪ ਲਹਿਰਾਂ ਅੰਤਹਕਰਣ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਭਿਆਸੀ ਦਾ ਮੈਲਾ ਮਨ, ਨਾਮ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਲਿਹਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਹੀ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਾਤਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਸਰੂਪ ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਹੈ।

ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਸਨਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਧੁਨਾਂ ਅਤਹਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਅਭਿਆਸੀ ੨੦ ਮਿੰਟ ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪੇ ਤੇ ੨੦ ਮਿੰਟ ਚੁੱਪ ਰਹ ਕੇ ਸੁਰਤਿ/ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਪੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਗੇੜ ਕਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ, ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਧੁਲ ਜਾਨ ਤੇ ਮਨ ਦਾ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਵੀ ਕੱਟਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਨਹਤ/ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਸਬਦੁ ਧੁਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਅੰਦਰੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ